

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV ROMANISTIKY

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Vyjadřování přípustky ve španělštině: kontrastivní studie na pozadí češtiny

Vedoucí práce: doc. Mgr. Miroslava Aurová, Ph.D.

Autor práce: Bc. Karolína Trappová

Studijní obor: SJn

Ročník: 3.

2019

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 9.5. 2019

.....

Karolína Trappová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí mé diplomové práce doc. Mgr. Miroslavě Aurové, Ph.D. za cenné rady, připomínky a trpělivost. Dále bych chtěla poděkovat své rodině za podporu, kterou mi poskytovala během celého studia.

Anotace

Tato kvalifikační práce se zabývá kontrastivní studií přípusky v českém a španělském jazyce. Práce je rozdělena na část teoretickou, kde bude na základě sekundární literatury popsána sémantika přípuskových souvětí v obou jazycích, a část praktickou. V části praktické bude dále na základě paralelního korpusu zkoumáno, jaké lexikální ekvivalenty odpovídají českým výrazům, přičemž budou dále detailně zkoumány jednotlivé rozdíly.

Klíčová slova: přípuska, příslovečné určení přípusky, přípusková souvětí, kontrastivní studie na pozadí češtiny, vyjadřování přípusky ve španělštině

Annotation

This thesis is focused on the study of concessives clauses in the Czech and Spanish languages. The thesis is divided into a theoretical and a practical part. The theoretical part describes the concessives expressions and semantics of both languages using secondary literature. The practical part uses the parallel corpus to examine what lexical equivalents correspond to individual Czech concessives expressions, and shows their individual semantic or positional differences in detail.

Keywords: concessives, concessives clauses, concessive meaning, contrastive study of Spanish and Czech, concessives expressions in Spanish

Obsah

Obsah	6
1 Úvod	8
2 Teoretická část	9
2.1 Sémantické charakteristiky přípustkových vět	9
2.1.1 Opakovanost	11
2.1.2 Negace.....	11
2.1.3 Neúčinnost a indiference	12
2.1.4 Částice <i>přece, sice a stejně</i>	13
2.1.5 Adverbia (<i>a</i>) <i>přítom a zároveň</i>	14
2.1.6 Úsudkové schéma	15
2.2 Vyjádření přípustky v českém jazyce podle vybraných publikací.....	18
2.2.1 Novočeská skladba	19
2.2.2 Nový encyklopedický slovník.....	20
2.2.3 Skladba spisovné češtiny	22
2.2.4 Mluvnice češtiny 3.....	23
2.2.5 Naše řeč.....	25
2.2.6 Srovnání pojetí vybraných českých autorů	25
2.3 Vyjádření přípustky ve španělském jazyce podle vybraných publikací.....	29
2.3.1 Moderní gramatika španělštiny	30
2.3.2 Mluvnice současné španělštiny.....	31
2.3.3 Gramática comunicativa del español.....	32
2.3.4 Gramática didáctica del español	33
2.3.5 Gramática de referencia para la enseñanza de español.....	34
2.3.6 Shrnutí pojetí vybraných autorů zabývajících se přípustkou ve španělštině	35
2.4 Porovnání češtiny a španělštiny	36
3 Praktická část	38
3.1 Výrazy v parataktických souvětích	40
3.1.1 Přece.....	40
3.1.2 Sice	44
3.1.3 Stejně	47
3.1.4 (A) přítom	49
3.1.5 Zároveň.....	51
3.1.6 Nechtě, marně, bezdůvodně.....	51
3.1.7 Grafické shrnutí.....	52
3.2 Výrazy v hypotaktických souvětích	53

3.2.1	Ač.....	53
3.2.2	Ačkoli.....	55
3.2.3	Přestože.....	57
3.2.4	Avšak.....	59
3.2.5	Třebaže.....	62
3.2.6	I kdyby.....	63
3.2.7	Jakkoli.....	64
3.2.8	Byť.....	65
3.2.9	Grafické shrnutí.....	67
3.3	Výrazy v parataktických i hypotaktických souvětích.....	68
3.3.1	Vzdor.....	68
3.3.2	Bez ohledu na.....	69
3.3.3	Přes.....	70
3.3.4	Proti.....	71
3.3.5	Třeba.....	72
3.3.6	Grafické shrnutí.....	73
3.4	Zpětná analýza nalezených španělských ekvivalentů.....	75
3.4.1	Aunque.....	76
3.4.2	Si bien.....	82
3.4.3	Y eso que.....	85
3.4.4	A pesar de.....	87
3.4.5	Pese a.....	92
3.4.6	Al mismo tiempo.....	95
3.4.7	Aun así.....	96
3.4.8	De todas formas.....	98
3.4.9	De todos modos.....	98
3.4.10	No obstante.....	99
3.4.11	Sin embargo.....	102
3.4.12	Grafické shrnutí.....	105
4	Závěr.....	110
5	Resumen.....	113

1 Úvod

Tato diplomová práce se zabývá studiem sémantiky přípustkových souvětí v českém a španělském jazyce. Studie je kontrastivní, tudíž se zaměřuje na distinktivní rysy mezi těmito jazyky, ačkoli si všímá i rysů společných. Práce je rozdělena na dvě části, a to na část teoretickou a praktickou. V teoretické části na základě citované literatury popisujeme definice přípustkových souvětí podle českých a španělských autorů zabývajících se danou problematikou, přičemž se práce soustřeďuje na vymezení specifických sémantických rysů daného typu souvětí. Jednotlivé sémantické charakteristiky se dělí do podkapitol. Dále následuje kapitola, která je věnována pouze českým publikacím od různých autorů, přičemž se v závěrečné podkapitole tyto publikace shrnují a porovnávají. V další kapitole se práce věnuje stejnému tématu s tím rozdílem, že se jedná o publikace zaměřené na španělská přípustková souvětí, i v tomto případě závěrečná podkapitola shrnuje jednotlivé publikace. Teoretická část práce slouží jako základna pro výzkum v praktické části.

Praktická část je založena na základě studia beletristických textů obsažených v paralelním korpusu Intercorp Českého národního korpusu. V první části byl za výchozí jazyk zvolen jazyk český a hledaly se španělské ekvivalenty daných českých výrazů. Vždy se postupovalo tím způsobem, že se nalezené příklady pročetly. Vyřadily se ty výskyty, kde si dané ekvivalenty po překladové stránce neodpovídaly. Pro náš výzkum bylo vždy vybráno několik příkladů, na kterých jsme ilustrovali, jakým způsobem se překladatelé potýkají s danou problematikou. Zároveň se práce soustřeďovala na to, jaký typ výrazů se pohybuje na periférii jazykové slovní zásoby a naopak – jaké výrazy jsou jejím centrem. Všechny výsledky byly pro lepší přehlednost zaneseny do jednotlivých tabulek a grafů. Druhá část výzkumu se věnovala zpětné analýze. Všechny španělské ekvivalenty, které byly vyhledány v prvotní analýze, jsme v druhé části našeho výzkumu podrobili zpětné analýze pro dohledání českých ekvivalentů. Výchozím jazykem byla tentokrát španělština. I v tomto případě byly pročteny všechny příklady, přičemž do našeho vzorku nebyly zahrnuty ty, kde si dané ekvivalenty neodpovídaly po překladové stránce. Pro lepší přehlednost byly výskyty opět zaneseny do tabulek a grafů.

2 Teoretická část

2.1 Sémantické charakteristiky přípustkových vět

V této kapitole se budeme věnovat sémantické charakteristice, přičemž jednotlivé rysy řadíme podle různých aspektů, které jsou zmiňovány v sekundární literatuře a které představují různá úsudková schémata v souvislosti s větnými vzorci a různými konektory. Jak následně uvidíme, tyto sémantické rysy se zároveň mohou i prolínat. V závěrečné podkapitole se pokusíme podat shrnutí sémantického vzorce tohoto typu vět.

Hovoříme-li o přípustkových větách, můžeme si všimnout, že sloveso *připustit* nebo *připouštět* vytváří bázi pro pojmenování přípustkových vět. Karlík vysvětluje význam tohoto slovesa jako: „*po jistém zdráhání uznat něco za možné.*“¹ Tento fakt považujeme za důležitý odrazový můstek k popisu významu přípustky, jež nabývá naprosto odlišného charakteru než termíny, které určují primární složky dalších kauzálních vztahů, jako například účel atd. K použití přípustkových souvětí dochází často v mluveném projevu, přičemž daný mluvčí vyjadřuje svůj individuální postoj, kde zároveň dochází k uskutečnění ilokučního aktu. Jinými slovy daný mluvčí připouští. Zároveň si je vědom, že pro příjemce bude toto sdělení bráno jako neobvyklé.²

Na základě výše řečeného lze přípustku definovat jako neúčinnou příčinu, která představuje okolnost kauzující (motivující).³ Tato okolnost je platná i přesto, že nedochází k vyvolání následku, který se očekává. Již v jednom z prvních čísel časopisu *Naše řeč* se ohledně přípustky konstatuje, že hovoří-li daný mluvčí o obecné pravdě či zkušenosti, která nebyla potvrzena, s největší pravděpodobností se nevyhne užití přípustkového souvětí.⁴ Přípustka tedy vyjadřuje tu okolnost, kterou daný jedinec nepředpokládá, načež jeho očekávání vede k opačnému následku, což staví vedlejší větu přípustkovou do rozporu k větě hlavní.⁵

---

¹ GREPL, Miroslav, KARLÍK, Petr, NEKULA, Marek a RUSÍNOVÁ, Zdeňka, Ed. *Příruční mluvnice češtiny*. Vyd 2., opr. [i.e. 3. vyd.]. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008, s. 480-483.

² KARLÍK, Petr, *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity*. A, Řada jazykovědná 1993, roč. 42, č. A41, s. 39.

³ GREPL, Miroslav, KARLÍK, Petr, NEKULA, Marek a RUSÍNOVÁ, Zdeňka, Ed. *Příruční mluvnice češtiny*. Vyd 2., opr. [i.e. 3. vyd.]. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008, s. 480-483.

⁴ ÚJAP AV ČR (1928): "Přípustka", *Naše řeč, ročník 12* (1928), číslo 1, s. 23-24 24 [online, cit. 2018-03-03]. Dostupné on-line na: <http://naserec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=2459>.

⁵ HAVRÁNEK, Bohuslav, JEDLIČKA, Alois. *Stručná mluvnice česká*: [učebnice pro základní školy: upravené vydání podle nových Pravidel českého pravopisu z r. 1993]. Vyd. 26., ve Fortuně 2. Praha: Fortuna, 1998, s. 381-382.

Proto k použití příslovečného určení přípustky dochází v případech, kdy je zapotřebí vyjádřit konflikt s danou realitou nebo podmínkou. Z tohoto důvodu přípustka svou povahou nemá daleko k vyjádření příslovečného určení podmínky. Někdy mohou být tyto dva typy vět velmi těžko odlišitelné, a tedy snadno zaměnitelné. V těchto případech pak k následnému rozlišení napomáhá pouze kontext. Co se týče skladby přípustkových vět, vedlejší věta ve většině případů předchází větě hlavní.

Současná česká lingvistika zkoumala problematiku přípustky zejména z hlediska gramatiky, jež vyplývá z pojetí „od formy k významu.“⁶ Pozornost o tyto konstrukce se neustále zvyšuje, což může mít za následek například dopad na sestavování gramatických definic postavených na sémantickém základu. Není divu, že celkem komplikovaná stavba přípustkových souvětí podněcuje k hlubšímu rozboru.

Jak upozornil již před několika desetiletími Karlík,⁷ z hlediska výzkumu přípustkových souvětí po stránce kauzálních vztahů v širokém slova smyslu narážíme na oblast, která doposud nebyla stabilně definována. V tomto případě je tedy zcela jasné, že lingvistické zaměření na pragmatický výzkum se při studiu přípustkových souvětí u nás téměř neobjevovalo.

Také ani lingvistika na evropské úrovni doposud nestudovala přípustková souvětí v rámci komunikačně-pragmatického obsahu do té míry, aby mohla stanovit řádný vzor, který by přinesl nástroj k vysvětlení postavení tohoto typu souvětí a jeho funkcí v interakčním procesu, a to i přesto, že se aktuálně věnuje a zajímá o tento výzkum přípustkových souvětí celkem intenzivně.

Můžeme konstatovat, že snaha o komunikačně-pragmaticky zaměřená vysvětlení určitých variant přípustkových souvětí se odhalují zejména z hlediska studie otázek souvisejících s teorií argumentace.⁸

Přípustka je tedy charakteristická tím, že může mít dva typy jiných sémantických prvků, a to kauzální či odporovací. Koncepce přípustky a její klasifikace, co se týče sémantiky a logiky se může vyvozovat z hlediska přípustkového poměru podle jednotlivých autorů a jejich preferencí, přičemž se tedy v českých publikacích nejvíce hovoří, jak již bylo několikrát zmíněno, o hledisku kauzálním či odporovacím.

---

⁶ KARLÍK, Petr, *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity*. A, Řada jazykovědná 1993, roč. 42, č. A41, s. 39.

⁷ KARLÍK, Petr, *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity*. A, Řada jazykovědná 1993, roč. 42, č. A41, s. 39.

⁸ KARLÍK, Petr, *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity*. A, Řada jazykovědná 1993, roč. 42, č. A41, s. 39-40.

2.1.1 Opakovanost

Podle různých autorů za jeden ze základních principů přípustkových vztahů můžeme považovat zejména opakovanost, která vyplývá ze společenských norem či zvyků a vzorců zažitého chování, např. *Ačkoli mě pozvali, nešel jsem tam*. V tomto příkladu se očekává, že by se měl pozvaný na návštěvu dostavit, což se považuje za jistý typ zvyklosti.

U přípustkových souvětí se však nejedná o takové opakované situace, které vyplývají z logické potřeby, jelikož ta dané výjimky potlačuje, např. *Ačkoli Petr je větší než Pavel, Pavel není menší než Petr* (Jestliže je x větší než y , tak y je menší než x). Podle Karlíka to bývá komplikovanější u běžného obsahového kontextu vyplývajícího ze zákonů přírody, u kterých také dochází k opakovanosti. Vezmeme-li v potaz, že přírodní zákony jsou obecně platné, nedají se zrušit ani změnit, můžeme se domnívat, že tyto zákony nevykazují žádné výjimky. Z tohoto důvodu bychom mohli předpokládat, že se o ně přípustková souvětí nijak neopírají ani se na nich nezakládají. Avšak v určitých případech, kdy se jedná o úkazy, které se běžně a za normálních okolností v přírodě opakují, nastává stav, který bývá založen na jisté zkušenosti, např. *Ačkoli teplota vzduchu vystoupila na 10 °C, sníh neroztál* (Jestliže teplota vzduchu vystoupí na 10 °C, sníh roztaje).⁹

2.1.2 Negace

Sémantickou podstatu obsahové souvislosti tohoto typu souvětí tvoří negace příčiny nebo důvodu s následkem. Jak můžeme vidět, daný mluvčí ji může vyjádřit specifickými prostředky, ať už gramatickými či lexikálními. Záleží pak na jeho požadavcích, úmyslech a účelu v konkrétní komunikační situaci. Dojde-li ke zdůraznění konkluzivní stránky, vhodné jazykové znázornění by bylo následující „*ačkoli p, non q*“ či „*non q, ačkoli p*“, kde jsou výrazovým nástrojem souvětí hypotaktická koncesivní, např. *Ačkoli představení trvalo skoro do půlnoci, nikdo se nenudil; Nikdo se nenudil, ačkoli představení trvalo skoro do půlnoci*.¹⁰

Na okraj poznamenejme, že největší pozornost je věnována již několikrát zmíněným kauzálním vztahům v širším slova smyslu, které odkazují jen na jeden

---

⁹ KARLÍK, Petr, *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity*. A, Řada jazykovědná 1993, roč. 42, č. A41, s. 40.

¹⁰ KARLÍK, Petr, *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity*. A, Řada jazykovědná 1993, roč. 42, č. A41, s. 42.

element, kterým je „*ačkoli p*“, jímž někdy dosti povrchně bývá označována přípustka, a to bez hlubší klasifikace a popisu, přičemž druhý element „*non q*“ nebývá ve většině případech dostatečně popsán nebo je zcela opomenut.¹¹

Vrátíme-li se k předchozímu znázornění „*ačkoli p, non q*“, vidíme, že je srovnatelné se souvětím odporovací povahy. Zastavme se znovu u příkladu *Ačkoli představení trvalo skoro do půlnoci, nikdo se nenudil* a zkusme aplikovat následující schéma tedy „*p, ale non q*“. Po aplikaci dochází k následujícímu předělu v souvětí *Představení (sice) trvalo skoro do půlnoci, a(le) nikdo se nenudil*. V tomto souvětí je rozpor přímo vyjádřen zájmeným adverbium (částicí) *sice*, čímž se podtrhuje fakt, že náplň druhé věty je v rozporu s náplní věty první, kde je něco očekáváno.

Dále si všimněme např. následujících souvětí *Ačkoli mě pozvali, přesto jsem tam nešel; Oni mě (sice) pozvali, a(le) já jsem tam přesto nešel*. Z prvního příkladu jasně vyplývá, že zájmené adverbium *přesto* výrazně a neskrytě vyjadřuje určitý rozpor. Co se týče druhého příkladu, za okomentování stojí spojovací výraz *a* ve funkci adversativního *ale*. Zároveň se jedná o spojení vět, kde se očekává jejich platnost, ačkoli u jedné z nich opět dochází k nesplnění očekávaného.

2.1.3 Neúčinnost a indiference

Dalším sémantickým rysem přípustkových vět je neúčinnost a indiference. V těchto dvou případech můžeme hovořit o neúčinné příčině či důvodu.¹² Daneš uvádí, že: „*Leckdy potřebujeme vyjádřit tu okolnost, že jistý, obecně předpokládaný výsledek nenastal, přestože příslušná příčina nebo podmínka existovala, resp. byla splněna.*“ Pokud nedošlo ke splnění, můžeme výsledek akce hodnotit jako neúčinný. V tomto případě příslovečné určení přípustky označuje již zmíněnou neúčinnou příčinu. Nebyla tedy splněna souvislost kauzální, která byla očekávána. Vedle Daneše tento sémantický rys komentuje také Grepl a Karlík: „*Neúčinná příčina označuje okolnost kauzující/motivující (p) a vyjadřuje ji tak, že tato okolnost platí, ale přesto nevyvolává následek očekávaný na základě kauzálního vztahu, jestliže p, tak q, tedy ačkoli p, tak non q*“, např. *Petr k nám nepřišel, ačkoli jsme ho pozvali*.¹³

---

¹¹ KARLÍK, P.: op. cit.: s. 42.

¹² KARLÍK, P.: op. cit.: s. 42.

¹³ GREPL, Miroslav, KARLÍK, Petr, NEKULA, Marek a RUSÍNOVÁ, Zdeňka, Ed. *Příruční mluvnice češtiny*. Vyd 2., opr. [i.e. 3. vyd.]. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008, s. 480-483.

K vyjádření indiference v přípustkových souvětích dochází, když mluvčí zaujímá indiferentní postoj, přičemž užívá specifických výrazů. Například ze složky *-koli(v)*, vyskytující se ve spojovacích výrazech *ačkoli(v)* nebo *jakkoli(v)*, vyplývá ten postoj, který se definuje právě jako indiferentní, libovolný či nepodstatný ve smyslu, že pro mluvčího daná situace nemá velký význam.¹⁴ Indiferenci v této souvislosti mohou vystihovat také adverbia *třeba(s)* a *třebaže*.¹⁵

2.1.4 Částice *přece*, *sice* a *stejně*

Jako další sémantický element přípustkových souvětí můžeme zmínit částici *přece*. V publikaci *Mluvnice češtiny 3* Daneš věnoval zvláštní pozornost tomuto prvku, který se často vyskytuje v přípustkových souvětích a také může měnit jejich sémantickou stránku.

Nejčastější význam, který tyto částice nabývají, je „*potvrzení původních předpokladů*“.¹⁶ Dochází tedy k uskutečnění *non q*, jelikož je platné *p*, které následně míří ke splnění očekávaného. Míříme tedy k realizaci *q*, přičemž dochází k uskutečnění *non q* podle prvotního předpokladu, např. *Ačkoli uruguayské louky nejsou stejného typu jako svěže zelené lučiny našich horských strání nebo vlhkých nížin, jsou to přece jen louky; Uruguayské louky nejsou (sice) stejného typu jako svěže zelené lučiny našich horských strání nebo vlhkých nížin, a(le) jsou to přece jen louky.*

Dalším zajímavým výrazem vyskytujícím se v přípustkových souvětích je částice *stejně*. Příkladem jsou následující souvětí: *Ačkoli jsem se důkladně připravil, zkoušku jsem (stejně) neudělal; Ačkoli jsem se důkladně nepřipravil, zkoušku jsem (stejně) udělal.* Tato souvětí jsou někdy označována jako **praxeologické úsudkové schéma**,¹⁷ přičemž se dají zároveň schematicky znázornit následovně: *A zamýšlí dosáhnout q; A věří, že q může dosáhnout tehdy, jestliže udělá p; A se rozhodne, že udělá p.*¹⁸

Vrátíme-li se k příkladu *Ačkoli jsem se důkladně připravil, zkoušku jsem (stejně) neudělal.* Jedná se zde o **praxeologicky motivované rozhodnutí** mluvčího

---

¹⁴ KARLÍK, Petr, *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity*. A, Řada jazykovědná 1993, roč. 42, č. A41, s. 40.

¹⁵ HAVRÁNEK, Bohuslav, ed. *Slovník spisovného jazyka českého*. 2., nezměněné vyd. Praha: Academia, 1989, s. 238.

¹⁶ DANEŠ, František. *Mluvnice češtiny: vysokošk. učebnice pro stud. filozof. a pedagog. fakult aprocace čes. jazyk*. Praha: Academia, 1987, s. 394-395.

¹⁷ DANEŠ, František. *Mluvnice češtiny: vysokošk. učebnice pro stud. filozof. a pedagog. fakult aprocace čes. jazyk*. Praha: Academia, 1987, s. 394-395.

¹⁸ DANEŠ, F.: op. cit.: s. 394-395.

A k provedení *p*. Následná realizace *p* nemíří po této stránce k rozporu vůči očekávané situaci, která je motivována již zmíněným elementárním úsudkovým schématem k potřebnému *q*, ale k *non q*.¹⁹

Můžeme tedy učinit ten závěr, že zde hovoříme o souvětí, ze kterého vyplývá snaha o dosažení něčeho, co daný mluvčí chce dokázat, přičemž svého cíle nedosáhne. Jednalo by se tedy o vyjádření bezvýslednosti, i při vynaložení velkého úsilí, avšak nedosažení cíle, např. *Ačkoli jsem se důkladně připravil, zkoušku jsem neudělal stejně, jako kdybych se důkladně připravil*. Dochází tedy ke stejnému následku, tedy *non q*, jako kdyby mluvčí *A* nerealizoval *p*. Z tohoto důvodu se v úseku věty *non q* upotřebí výraz *stejně*, viditelně se vyzdvihuje *p*, které je bez účinků. Navíc výraz *stejně* předpokládá danou domněnku, která je platná a má protikladnou polaritu.²⁰

Vrátíme-li se tentokrát k příkladu *Ačkoli jsem se důkladně nepřipravil, zkoušku jsem (stejně) udělal*, zde si všímáme pravého opaku. Mluvčí *A* neuskuteční *p*, což je v rozporu s již zmíněným praxeologickým motivovaným očekáváním. Tudíž nesměruje do kontrastu s logicky motivovaným očekáváním k *non q*, které není žádané. Směřuje tedy ke *q*, které naopak žádané je. Tento typ souvětí daný mluvčí použije v tom případě, bude-li vynakládat velkou snahu k dosažení určitého cíle, přičemž ho nakonec není dosaženo. Tato snaha by tedy v tomto případě byla zcela zbytečná.²¹

2.1.5 Adverbia (*a*) přítom a zároveň

Za okomentování také jistě stojí adverbium *přítom*. Zde dochází k neočekávanému z hlediska platnosti *p*, přičemž *non q* není vyloučeno. Znamená to tedy, že *non q* je ve stejném momentě platné. Takovou vlastnost nabývá i adverbium *zároveň*, které kromě toho obsahuje i odkaz na daný moment neboli časovou platnost obou úseků vět, které daný mluvčí vyslovuje.²² K tomuto případu dochází v následujícím příkladu *Ačkoli byl jedním z průkopníků mechanizace v zemědělství, zároveň / přítom miloval koně a pozemky objížděl v sedle jako kovboj*.²³

---

¹⁹ DANEŠ, F.: op. cit.: s. 394-395.

²⁰ DANEŠ, F.: op. cit.: s. 394-395.

²¹ KARLÍK, Petr, *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity*. A, Řada jazykovědná 1993, roč. 42, č. A41, s. 43

²² KARLÍK, Petr, *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity*. A, Řada jazykovědná 1993, roč. 42, č. A41, s. 43.

²³ KARLÍK, P.: op. cit.: s. 43

Přípustková souvětí, která se schematicky znázorňují následovně „*non q, ačkoli p*“, nabývají vlastního parataktického korelátu v následujících souvětích, která se schematicky znázorňují následujícím způsobem „*non q, a přitom p*“, čemuž odpovídají následující příklady *Nikdo se nenudil, ačkoli představení trvalo skoro do půlnoci; Nikdo se nenudil, a přitom představení trvalo skoro do půlnoci.*

První věta typicky vede k rozporu vůči větě druhé až dodatečně. Je příznačné, že se v parataktických souvětích užívá spojovacího výrazu *a* a také adverbia *přitom*, které vede k vyjádření něčeho, co není očekáváno. K těmto jevům dochází na vybraných příkladech: *Za čtvrt hodiny byl v Lipnici, a přitom tam bylo z Řepovic dobré půl hodiny cesty; Bude jmenován vedoucím, a přitom ještě nezvládl ani základy podvojného účetnictví.*²⁴

2.1.6 Úsudkové schéma

Dosud jsme pracovali se základními typy schematického znázornění pro vyjádření přípustky, které shrnuje už několikrát opakované tradiční náhledy ohledně dané problematiky přípustkových souvětí. Jeden z nejzásadnějších nedostatků je skutečnost, že zaznamenává jen jedno jediné hledisko přípustkových souvětí, které odkazuje, k již několikrát zmiňovanému momentu, kdy nedochází ke splnění očekávaného, kdy je zároveň onen daný moment postaven na běžném či obvyklém vztahu příčiny či důvodu s následkem. Z tohoto důvodu již zmíněné úsudkové znázornění s jeho praxeologickou variantou připadá pro pragmatické vysvětlení přípustkového souvětí nedostatečné. Je potřebné ho vylepšit tím způsobem, aby se z jeho podstaty dalo vyvodit logickou cestou, proč a čím je okamžik nesplněného očekávání vyvolán a odkud vychází jeho motivace.

Jedním ze způsobů, jak by se tohoto mohlo docílit, by mohlo být pátrání po tom, co dělá příčinu či důvod neúčinnými. Pokud by se toto podařilo, vysvětlila by se zároveň problematika oné neočekávané situace z hlediska logicko-sémantických vztahů, a to vše z hlediska úsudkového znázornění, které je logicky nemotivované tedy *non q*.²⁵

Vyjděme např. z univerzálního předpokladu, že vztahy mezi fenomény formují jakousi obecnou škálu souvislostí, což znamená, že určitý fenomén je obvykle výsledkem mnoha vlivů a okolností, které se mezi sebou navzájem ovlivňují a fungují pospolu.

---

²⁴ KARLÍK, Petr, *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity*. A, Řada jazykovědná 1993, roč. 42, č. A41, s. 45.

²⁵ KARLÍK, Petr, *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity*. A, Řada jazykovědná 1993, roč. 42, č. A41, s. 45.

Některé z těchto vlivů podněcují vznik jednotlivých fenoménů, kdežto některé tomu naopak zabraňují, z čehož už vycházela Nebeská: „*Sémantika vztahů přípustkových naopak naznačuje, že vztah mezi jevy p a q není jediným možným vztahem, že může existovat i vztah mezi jevy p' a q , nebo p a q'* .“²⁶ Pokud bychom tuto hypotézu aplikovali na úsudkové znázornění, došli bychom k následující formě:²⁷

$$\begin{array}{ccc}
 p & & p_1 \\
 \text{jestliže } P, \text{ tak (obvykle) } Q & + & \text{jestliže } P_1, \text{ tak (obvykle) non } Q \\
 q & & \text{non } q
 \end{array}$$

Karlík komentuje toto znázornění následovně:

„Jak ukazuje toto navrhované modifikované úsudkové schéma, přípustkové souvětí vyjadřuje, že p , i když je platné a i když je legitimní a relevantní obvyklá obsahová souvislost „jestliže P , tak (obvykle) Q “ je neúčinné ve vztahu ke q , protože existuje i obsahová souvislost „jestliže P_1 , tak (obvykle) non Q “, přičemž v daném případě má p_1 větší kauzační/motivační sílu než p : takže non q .“²⁸

V daném znázornění přípustkových souvětí se odráží jeho sémantické složení a dále určitá báze, na jejímž základu funguje platnost věci proti nějakému očekávání *non q*.²⁹ Je však dobré si uvědomit, že jde jen o jistý princip fungování, jelikož druhý segment tohoto úsudkového znázornění „*jestliže P_1 , tak (obvykle) non Q* “ a zároveň „*platnost p_1* “ mohou být pro daného mluvčího neznámé. Karlík k tomuto uvádí následující příklady:

A: *Ačkoli pršelo, houby nerostly.*

B: *Jak je to možné?*

A: *Nevím (= neznám žádné p_1).*³⁰

²⁶ NEBESKÁ, Iva, *Slovo a slovesnost*, ročník 37 (1976), číslo 4, *K negaci v souvětích příčinné povahy*. [online, cit. 2018-11-28]. Dostupné na: <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?art=2407>, s. 295.

²⁷ KARLÍK, Petr, *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity*. A, Řada jazykovědná 1993, roč. 42, č. A41, s. 45.

²⁸ KARLÍK, Petr, *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity*. A, Řada jazykovědná 1993, roč. 42, č. A41, s. 45.

²⁹ KARLÍK, P.: op. cit.: s. 45-46.

³⁰ KARLÍK, Petr, *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity*. A, Řada jazykovědná 1993, roč. 42, č. A41, s. 45-46.

Také ovšem můžeme narazit na případy, kdy je daný mluvčí obeznámen s faktem, že je p platné a zároveň má víru v část daného znázornění „*jestliže P, tak (obvykle) Q*“ a také je obeznámen s tím, že zároveň je platné p_1 a důvěřuje stejně tak i v „*jestliže P₁, tak (obvykle) non Q*“.³¹ Karlík uvádí tyto příklady:

A: *Ačkoli pršelo, houby nerostly.*

B: *Jak je to možné?*

A: *Bylo příliš chladno. (= vím, že předpokládám, že i ty víš, že „jestliže P₁, tak (obvykle) non Q“)*

A₁: *Jestliže je chladno, houby nerostou.*³²

V některých textech narážíme na koncesivní skladby, ve kterých můžeme vidět v odlišných podobách „*kauzačně/motivačně relevantní p₁*“ po boku p , které je platné, ale není účinné, např. *Rozneslo se, že V+W nehrají (p₁), a hra neměla velké návštěvy (non q), ačkoli to byla sranda (p)*; *Ze setrvačnosti (p₁) si horní půlku klacku nechal (non q), ačkoli byla příliš krátká, než aby mu mohla sloužit (p)*.

I v tomto případě má toto znázornění jisté nedostatky, jelikož nezahrnuje, proč je v této situaci p_1 účinnější z hlediska motivace než p . Základní princip efektivnosti p_1 , a neefektivnosti p nelze definovat a nejspíš toho nelze docílit, protože schéma „*ačkoli p, non q*“ věří jen v to, že existuje jakési p_1 .

Jako další příklad pro lepší demonstraci daného znázornění si můžeme uvést následující ukázkou, která bude vycházet z následující komunikační situace, jež byla převzata od Karlíka. „*Petr se narodil v Čechách*“ (p) a „*Jestliže se někdo narodí v Čechách (P), tak je (obvykle) českým občanem (Q)*“; očekávaný, logicky motivovaný závěr by tedy byl „*Petr je českým občanem*“ (q). Zároveň se domníváme, že je podle Karlíka platné: „*Petrovi rodiče jsou Slováci*“ (p_1) a „*Jestliže má někdo rodiče Slováky (P₁), tak (obvykle) není českým občanem (non Q)*“; očekávaný závěr by byl „*Petr není českým občanem (non q)*.“

---

³¹ KARLÍK, P.: op. cit.: s. 45-46.

³² KARLÍK, Petr, *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity*. A, Řada jazykovědná 1993, roč. 42, č. A41, s. 45-46.

Domnívejme se, že p_1 nabývá silnější **kauzační/motivační sílu** v porovnání s p .³³ V tomto případě bychom tak mohli učinit v rámci zákona a jeho právních norem. Tento příklad také demonstrují následující souvětí: *Petr není českým občanem, protože jeho rodiče jsou Slováci; Ačkoli se Petr narodil v Čechách, není českým občanem.*³⁴

Tento typ souvětí zároveň představuje rozlišení mezi souvětími přípustkovými a příčinnými. Přípustková souvětí se vyznačují tím, že u nich je mnohem silnější potenciál dané komunikační situace. Můžeme konstatovat, že daný mluvčí uplatněním přípustkového souvětí akceptuje, že p je platné. Dále akceptuje důležitost a podstatu „jestliže P , tak (obvykle) Q “ a v neposlední řadě je obeznámen s tím, že se mohou objevit situace, které blokují dané mínění z p na q . Zároveň je obeznámen s tím, že nějaká z těchto zmíněných situací může být efektivní tedy *non q*.³⁵

2.2 Vyjádření přípustky v českém jazyce podle vybraných publikací

Tato kapitola je věnována definicím převzatým z odborných děl, které se zabývají problematikou vyjádření přípustky v češtině, přičemž se soustředí zejména na spojovací prostředky. Tyto jsou zde rozdělené podle několika odborných publikací českých autorů. Uváděné příklady jsou z velké většiny převzaty z námi konzultované odborné literatury.

Někteří čeští autoři zastávají přístup, podle něhož se přípustka kombinuje s opozicí či odporem. Kupříkladu Hrbáček ve svém díle *Nárys textové syntaxe spisovné češtiny* pojednává o poměru, který nazývá **přípustkově odporovací vztah**.³⁶ Jeho stanovisko je jednou z nejčastějších definic přípustkových vět v českých publikacích. Vedle Hrbáčka se o něm také zmiňuje například Šmilauer ve svém díle *Novočeská skladba*, viz dále podkapitola č. 2.2.1.

Lze konstatovat, že autoři, kteří dávají přednost konceptu přípustky a opozice, vyzdvihují raději rozpor, který je očekáván ve vztahu k dané realitě a ponechávají stranou kauzální souvislosti.

---

³³ KARLÍK, P.: op. cit.: s. 45-46.

³⁴ KARLÍK, P.: op. cit.: s. 45-46.

³⁵ KARLÍK, Petr, *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity*. A, Řada jazykovědná 1993, roč. 42, č. A41, s. 45-46.

³⁶ HRBÁČEK, Josef. *Nárys textové syntaxe spisovné češtiny*. Praha: Trizonia, 1994, Jazykové příručky (Trizonia), s. 58.

K tomuto pojetí se přiklání autoři publikace *Mluvnice češtiny 3*, kteří se staví k přípustkovým větám jako k součásti již zmíněných kauzálních vztahů, přičemž dávají do kontrastu příčinu a důvod. V návaznosti na kauzální vztahy se dále zmiňují, vedle vztahů přípustkových a důvodových, o vztazích účelových, následkových, důsledkových a výsledkových. Problematice kauzálních vztahů od daných autorů se pak dále podrobněji věnuje kapitola věnována publikaci *Mluvnice češtiny 3*.

Vztahy z hlediska poměru kauzálního se rovněž zabývají ve svém díle *Skladba spisovné češtiny* Grepl a Karlík, kteří zmiňují dva druhy souvětých spojení. Jedním z nich je spojení parataktické, kde se klade důraz na sémantický charakter konfliktu. Druhým spojením je spojení hypotaktické, kde autoři vyzdvihují pojetí přípustkového poměru, které popisují jako kauzální.³⁷ Této teorii se bude věnovat konkrétněji a podrobněji kapitola věnovaná právě těmto autorům.

V závěrečné podkapitole shrneme pojetí zmíněná ve vybraných publikacích, jimž byly věnovány následující podkapitoly.

2.2.1 Novočeská skladba

Z hlediska sémantických vztahů představených v prvním oddíle stojí za zmínění funkčně-syntaktická koncepce příslovečného určení přípustky z již zmíněné odborné publikace *Novočeská skladba* od Šmilauera.³⁸ Tento autor pojednává o významové segmentaci, přičemž vidí přípustku jako vztah kauzální i odporovací.

Autor vychází z pojetí přípustky jako příslovečného určení příčinného nemířícího k obvyklému, běžnému a zároveň očekávanému následku. Spolu s podmínkou zařazuje přípustku ke specifickým typům projevu příčiny, přičemž je dáno, že běžný příčinný kontext je neplatný. Přípustku tedy považuje za příčinu, která předchází a je buď skutečná, nebo možná, nikoli však platná.

Současně se však zde z daného faktu, že běžná příčinná sloučení nejsou platná, vyvozuje určitá změna, při které přípustka přechází do odporovacího vztahu neboli stavu opozice, při kterém se konkrétní realita příčí určitému zvyku nebo skutečnosti, která vychází ze zkušenosti nebo neodpovídá očekávané realitě. Také zde autor hovoří

---

³⁷ GREPL, Miroslav; KARLÍK, Petr. *Skladba spisovné češtiny: Vysokoškol. učebnice pro stud. filoz. fak. stud. oborů 73-21-8*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986. Učebnice pro vysoké školy (Státní pedagogické nakladatelství), s. 394.

³⁸ ŠMILAUER, Vladimír. *Novočeská skladba: vysokoškolská příručka*. 2. vyd. v SPN, (v ČSSR 3. vyd.). Praha: SPN, 1969, s. 394.

o konkrétní realitě, která je zaměřená na nesnadnost či závažnost situace, např.: *Nosí lišku na kabátě, ačkoli je vedro; Při svých 98 letech byl ještě veselý brach; Ačkoliv se musel velmi přemáhat, už o sestru nezavadil slovem.*³⁹

Šmilauer tedy popisuje příslovečné určení přípusky jako jakousi skutečnost vyřčenou a vyjádřenou přípuskou, která je v kontrastu se zbylou náplní obsahu. Zároveň platí, že odporovací a přípuskový vztah mají k sobě velmi blízko a souvisí spolu. Podle Šmilauera se tento vztah nazývá **přípuskově-odporovacím** a je specifickým druhem parataktických souvětí, která jsou zároveň odporovací.⁴⁰

Kromě tohoto typu sloučení Šmilauer také popisuje další specifický druh odporovacího parataktického spojení, které definuje tak, že: „*mluvčí uvádí (připouští) jím okolnost, kterou se předcházející jeho výpověď (dojem z ní) oslabuje, omezuje.*“⁴¹ Autor zároveň dodává, že v určitých případech může dojít ke splnutí s již zmíněným sloučením odporovacím. Tento specifický typ odporovacího parataktického spojení Šmilauer nazývá **dodatečné připuštění**.

Autor se v souvislosti s tímto specifickým druhem souvětí také zmiňuje o parentetickém rysu, přičemž předkládá tento příklad: *Taková obyčejná, nevelká loď je to, pravda, ze solidního dřeva.*⁴² Šmilauer zde vysvětluje užití vsuvky *pravda*, která je lexikalizovaná a účastník konverzace si s ní vypomáhá k vyjádření své jistoty. V uvedeném příkladu je míra jistoty vysoká díky přítomnosti adverbia *pravda*.⁴³

Šmilauer také zmiňuje jednotky, které jsou spojeny souřadně v přípuskovém vztahu, který se vyjadřuje spojovacími výrazy podřadicími, např. *ač, ačkoli(v), třeba(s), třebaže, byť (i), byť třeba, (i) když.* např.: *Dialog je veskrze přirozený, ač nikoli fonograficky banální; Nabízel s ochotou, i když se zistností, své kmotrovství.*⁴⁴

2.2.2 Nový encyklopedický slovník

Následná charakteristika a rozdělení jednotlivých spojovacích prostředků jsou převzaty z *Nového encyklopedického slovníku češtiny* a odborné publikace *Skladba*

---

³⁹ ŠMILAUER, V.: op. cit.: s. 394.

⁴⁰ ŠMILAUER, Vladimír. *Novočeská skladba: vysokoškolská příručka*. 2. vyd. v SPN, (v ČSSR 3. vyd.). Praha: SPN, 1969, s. 394.

⁴¹ ŠMILAUER, V.: op. cit.: s. 394.

⁴² ŠMILAUER, V.: op. cit.: s. 394.

⁴³ ŠMILAUER, V.: op. cit.: s. 405.

⁴⁴ ŠMILAUER, V.: op. cit.: s. 328-329.

spisovné češtiny na základě zpracování od Karlíka, Nekuly a Pleskalové o příslovečném určení přípustky.⁴⁵

Jak již bylo zmíněno v kapitole věnované obecné definici přípustky samotné, toto příslovečné určení je považováno za jeden z typů příslovečného určení příčinného, i když v případě přípustky se jedná o specifitější druh vyjádření příslovečného určení v porovnání s těmi ostatními, což dokazuje například skutečnost, že není možné se na něj otázat přirozeným způsobem z důvodu neexistence vhodných tázacích zájmených příslovcí, která by danou otázku vyjádřila.⁴⁶

Co se týče dalších kauzálních určení (podmínka, příčina, účel) jsou považována za určení, která jsou sémanticky ustálená v případech vyjádření existence kauzality, na rozdíl od přípustky, která je unikátem pro vyjádření připouštění, kterýmž je možné uskutečnit hned několik účelů v dané jazykové interakci např. upozadění rozporu jednotlivých stanovisek konkrétních mluvčích, předstírání nezaujatosti, podpoření vlastního tvrzení. Funkce připouštění je vedoucí v souvětích, ve kterých je přípustková věta na první pozici, např. *Ačkoli měl pivo rád, nekoupil si ho.*

Jak již bylo naznačeno, tak jednou ze specifitějších charakteristik, která příslovečné určení přípustky odlišuje od ostatních příslovečných určení příčinných, je, že se nenachází v dosahu negace ani tázací ilokuce.

Karlík tuto problematiku zabývající se vyjádřením příslovečného určení přípustky shrnuje v následujícím odstavci, který byl pro práci převzat z *Nového encyklopedického slovníku češtiny*:

„P.u.p. se pokládá za druh příslovečného určení příčinného v širokém smyslu / příčinnostního, avšak zdůrazňuje se, že jde o určení specifické, což se projevuje tím, že se od ostatních příčinnostních určení liší: (a) v podstatě se na ně nelze zeptat přirozenou otázkou (neexistuje k tomu žádné tázací zájmené příslovce); (b) nemůže být v dosahu negace (maticové věty); (c) nemůže být rematizováno (*Jen ačkoli to bylo zakázáno, ...); (d) nemůže být v dosahu tázací ilokuce (Krmili návštěvníci opičky, ačkoli to bylo zakázáno? = 'ptám se: krmili návštěvníci opičky?, přičemž vím, že to bylo zakázáno') aj. Tyto specifické vlastnosti p.u.p. se reflektují i v jeho pojmenování v tradičních mluvnicích; zatímco označení ostatních kauzálních určení (příčina, účel, podmínka) jsou výrazy svou sémantikou ukotvené ve víře v existenci kauzality, přípustka jako jediná se

---

⁴⁵ KARLÍK, Petr, NEKULA, Marek, PLESKALOVÁ, Jana (2017): PŘÍSLOVEČNÉ URČENÍ PŘÍPUSTKY. (eds.), CzechEncy-Nový encyklopedický slovník češtiny.

⁴⁶ KARLÍK, Petr, NEKULA, Marek, PLESKALOVÁ, Jana (2017): PŘÍSLOVEČNÉ URČENÍ PŘÍPUSTKY. (eds.), CzechEncy-Nový encyklopedický slovník češtiny.

vztahuje na možnou komunikační funkci těchto výrazů v jaz. interakci (tj. „připouštění“).⁴⁷

Mnohdy se usuzuje, že přípustková souvětí směřují ke sdělení kauzálního rysu, na rozdíl od těch odporovacích, která informují o charakteru konfliktu. Věrnější verzí je, že mezi těmito dvěma systémy je sémantická odchylka. V případě přípustkového spojení dochází k tvorbě interního sémantického vztahu mezi danými úseky konkrétní výpovědi, kde zároveň dochází k jeho neuplatnění, zatímco odporovací spojení vede jen k vyjádření rozporu či kontrastu.

Jak již bylo zmíněno, z hlediska pragmatického přípustková souvětí vycházejí z faktu, že jazykový odraz úseků skutečnosti, o kterém daný mluvčí vypovídá, nepodléhá rematizaci, z čehož se vyvozuje, že její náplň musí být založená na vyjádření nižší klíčové podstaty, o čemž se zmiňuje Karlík ve svém *Novém encyklopedickém slovníku češtiny*.

Vedle hypotaxe lze přípustku vyjádřit i pomocí původních předložek, což dokazuje tento příklad: *Přes zákaz děti zvěř krmily*. Zároveň čeština disponuje i předložkami nepůvodními, jako například: *vzdor, navzdory*. V úzu se mohou objevit v situacích jako je následující příklad: *Vzdor/navzdory zakazu děti zvěř krmily*.

Nejčastějším hypotaktickým vyjádřením přípustky v českém jazyce jsou podle zmíněných autorů především vedlejší věty přípustkové. Mezi nejfrekventovanější spojovací výrazy vedlejších vět přípustkových se řadí: *ač, ačkoli(v), jakkoli(v), třebaže, třeba(s), byť a přestože*. např.: *Ač / ačkoli(v) / jakkoli(v) / třebaže / byť / přestože to bylo zakázáno, děti zvěř krmily*. Ve vedlejších větách se mohou použít také další spojovací výrazy, které jsou víceslovné např. *přesto, že; v rozporu s tím, že; bez ohledu na to, že*. např.: *Přesto, že / v rozporu s tím, že / bez ohledu na to, že bylo zakázáno krmít zvěř, děti ji krmily*.⁴⁸

2.2.3 Skladba spisovné češtiny

Grepl a Karlík také popisují již zmíněná souvětí, a to parataktická a hypotaktická, přičemž uvádějí tyto příklady: *Sice jsme ho nepozvali, ale on přišel*. V tomto případě se jedná o spojení parataktické, kde si jednotlivé věty navzájem

⁴⁷ KARLÍK, Petr, NEKULA, Marek, PLESKALOVÁ, Jana (2017): PŘÍSLOVEČNÉ URČENÍ PŘÍPUSTKY. (eds.), CzechEncy-Nový encyklopedický slovník češtiny.

⁴⁸ KARLÍK, Petr, NEKULA, Marek, PLESKALOVÁ, Jana (2017): PŘÍSLOVEČNÉ URČENÍ PŘÍPUSTKY. (eds.), CzechEncy-Nový encyklopedický slovník češtiny.

odporují. Jedná se zde tedy z hlediska sémantického o charakter rozporu. Z druhé věty vyplývá náplň kontrastující s něčím, co je očekáváno na základě náplně věty první, která není přímo vyjádřena. V tomto příkladu je přípustkově platná první věta.

Souřadící konektory, které jsou typické a nejvíc frekventované pro tento druh souvětí, jsou odporovací. Příkladem mohou být tyto spojovací výrazy: *ale, a, avšak, však*. Ty se pak kombinují s adverbii *přesto, přece, a nicméně*. Specifický druh parataktického souvětí je například následující ukázka převzata taktéž ze *Skladby spisovné češtiny* od autorů Grepla a Karlíka: *Ne že bych odmítal, ale přece se ještě nemohu rozhodnout zcela definitivně; Ne že bych nechtěl, ale nemám dnes čas*.

Podle *Spisovné skladby češtiny* je výskyt vyjádření přípustky v souvětích souřadných za předpokladu, že má přípustkovou hodnotu věta druhá, poměrně nízký. Tento jev je velmi ojedinělý, přičemž bývá vyjádřený nejčastěji spojkou *a*. K užití dochází zejména v případech emocionálních nebo nespisovných promluv. Autoři uvádějí následující příklady: *Člověk se nestačí projít, a měl by; Lidé si myslí, že jsem sám a samotén, a já se zatím raduji*. V druhém příkladu je spojovací výraz *a* v doprovodu adverbia *zatím*.

Co se týče druhého typu, tedy spojení **hypotaktického**, autoři uvádějí klasický příklad: *Ačkoli jsme ho nepozvali, přesto přišel*. Zde je kladen důraz na kauzální vztah mezi danými větami. Těmto kauzálním vztahům se podrobněji věnují autoři *Mluvnice češtiny 3*, které je věnována následující podkapitola.⁴⁹

2.2.4 Mluvnice češtiny 3

Podle publikace *Mluvnice češtiny 3* od autorů Daneše, Grepla a Hlavsy je příslovečné určení přípustky po sémantické stránce stanovené tím způsobem, že skutečnost úseku, o kterém daný mluvčí vypovídá ve větě hlavní, je označována jako nečekaná událost ve vztahu ke skutečnosti věty podřadné. Neočekávaná událost a překvapení, která jsou v kontrastu s obvyklou zkušeností daného mluvčího, vycházejí z následku, který je opačný k očekávané realitě. Tento okamžik neuskutečněného očekávání často vyplývá z kauzálního poměru mezi větou hlavní a podřadnou.

---

⁴⁹ GREPL, Miroslav; KARLÍK, Petr. *Skladba spisovné češtiny: Vysokoškol.učebnice pro stud. filoz. fak. stud. oborů 73-21-8*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986. Učebnice pro vysoké školy (Státní pedagogické nakladatelství), s. 394-396.

Tento typický rys přípustkových vět tedy chápeme jako rozpor pramenící z neuskutečněné reality, která byla považována za pravděpodobnou. Nedojde-li k realizaci očekávaného, mluvíme pak o zklamání a následném rozporu. Z toho pak vyplývá, že vedlejší přípustkové věty popisují jakýsi stav nebo děj, který je následně v bezprostředním rozporu nebo nesouladu, tedy jen částečném rozporu s náplní věty hlavní, což můžeme vidět v následujících příkladech: *A třebaže ji nevnímali, mluvila přece; Dorazil k nim, ačkoli prudce sněžilo.*

Co se týče spojovacích výrazů přípustkových vět vedlejších, zmínění autoři uvádějí několik příkladů, které jsou roztrženy podle jejich funkcí. V prvním případě autoři uvádějí tyto spojovací výrazy: *ačkoli(v), přestože, třebaže, ač, třeba(s), jakkoli, i když*: *Ačkoli jsme na nedostatky upozorňovali, přece nebyly odstraněny; Zapřel se a mlčel, třebaže se uvnitř třásl hněvem; Jakkoli byl stár, vášnivě si krásnou pannu zamiloval.* Tyto spojovací výrazy patří obecně k nejfrekventovanějším a k jejich užití dochází v souvětích hypotaktických.

Další možností pro vyjádření přípustky podle autorů *Mluvnice češtiny 3* je užití spojovacího výrazu *jak*, přičemž uvádějí následující příklad: *Paní Gamzová, jak byla stará, se červenala.* Jiným způsobem vyjádření přípustky je korelativní poměr mezi jednotlivými větami. Autoři uvádějí následující příklady: *Udělal to přesto, že byl varován; A přes to, že jí vykládal o své lásce při leckteré pitce, zůstávala jeho oddanost i touha stále v úkrytu.*

Jak již bylo několikrát zmíněno, přípustka má velmi blízko k podmínce, která bývá rozdělena na podmínku reálnou i nereálnou. Tuto charakteristiku mají opět tato dvě příslovečná určení společnou. V této souvislosti autoři *Mluvnice češtiny 3* uvádějí následující příklad: *Nemohl se dotknout sklenice, ačkoli by byl pil.*⁵⁰

Autoři *Mluvnice češtiny 3* jako další možný způsob vyjádření přípustky uvádějí příklady zobrazující dvě věty, které jsou v nesouladu či rozporu, přičemž jsou spojené na základě vztahu souřadného. V prvním příkladu si můžeme všimnout, že náplň druhé věty je v rozporu s očekáváním, které vyplývá z náplně věty první: *Studovaný je, a chovat se neumí.* V druhém příkladu vstupuje první věta do rozporu s druhou větou, přičemž vzniká

---

⁵⁰ DANEŠ, František. *Mluvnice češtiny: vysokošk. učebnice pro stud. filozof. a pedagog. fakult aprobase čes. jazyk.* Praha: Academia, 1987, s. 490-491.

opět kontrast. V tomto případě je příslovečné určení přípustky přítomné ve druhé větě následujícího souvětí: *A vousy má také, a není mužský*.⁵¹

2.2.5 Naše řeč

Tématu přípustky se věnovali na stránkách časopisu *Naše řeč* různí autoři. Pro diachronní srovnání s novodobějšími definicemi přípustky byla vybrána následující ukázka definice přípustky z roku 1928.⁵²

„Poměr připouštěcí (koncesivní) vzniká popřením poměru důvodového (kausálního), osobě mluvící známého, obecně platného anebo předpokládaného. Vím-li na př. ze své nebo obecné zkušenosti, že lidé pro horko (důvod) nemohou usnouti, a chci-li vyjádřiti, že se tato obecná a známá zkušenost v mém případě nepotvrdila anebo pro mne vůbec neplatí, vyjadřuji to slovy: přes dnešní horko jsem usnul (i při dnešním horku jsem usnul; ač bylo dnes horko, usnul jsem; anebo: usnu, třeba je horko; usnul bych, byť bylo horko.“⁵³

Mimo jiné je tato zvolená definice přípustky vedena pod částí *Drobnosti*, což znamená, že v daném vydání časopisu podrobné definici o přípustce také nebyla věnována příliš velká pozornost, ačkoli v tomto časopise najdeme nemalé množství zmínek o tomto příslovečném určení, které alespoň okrajově o přípustce hovoří.⁵⁴

2.2.6 Srovnání pojetí vybraných českých autorů

Z jednotlivých podkapitol založených na různých teoriích a přístupech citovaných děl od českých autorů, která byla pro práci vybrána, můžeme vidět, že se konkrétní přístupy mohou odlišovat jak v pojetí příslovečného určení přípustky, tak i v terminologii. Přes větší i drobné rozdíly těchto pojetí si můžeme všimnout, že jsou vyzdvížena zejména dvě hlavní chápání přípustky. Jedním je definování přípustky jakožto vztahu odporu společně s opozicí, druhým jsou již mnohokrát zmiňované kauzální vztahy. Příslovečné určení přípustky tedy může mít dva různé sémantické charaktery.

---

⁵¹ DANEŠ, František. *Mluvnice češtiny: vysokošk. učebnice pro stud. filozof. a pedagog. fakult aprobace čes. jazyk*. Praha: Academia, 1987, s. 490-491.

⁵² ÚJAP AV ČR (1928): "Přípustka", *Naše řeč, ročník 12* (1928), číslo 1, s. 23-24 [online]. [cit. 2018-03-03]. Dostupné na: <http://naserec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=2459>.

⁵³ ÚJAP AV ČR (1928): "Přípustka", *Naše řeč, ročník 12* (1928), číslo 1, s. 23-24 [online, cit. 2018-03-03]. Dostupné na: <http://naserec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=2459>.

⁵⁴ ÚJAP AV ČR (1928): "Přípustka", *Naše řeč, ročník 12* (1928), číslo 1, s. 23-24 [online, cit. 2018-03-03]. Dostupné na: <http://naserec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=2459>.

Z předchozích podkapitol si všímáme, že přístupy autorů a následné klasifikace přípustky se vyvozují podle způsobu, který daný autor preferuje. Je třeba zmínit, že ne vždy záleželo jen na klasifikaci podle těchto dvou pojetí, tedy ne vždy záležela klasifikace přípustky na daném aspektu, nýbrž ji někteří autoři definovali i podle souvětných spojení. Tento případ se týká například *Skladby spisovné češtiny* od Grepla a Karlíka. Tito autoři popisují přípustku z hlediska poměrů komplexně příčinných. Ovšem i zde se kladl důraz na kauzalitu v případě hypotaktických spojení, a naopak u spojení parataktických se vyzdvihovala sémantika rozporu.⁵⁵

Mluvnice češtiny 3 v porovnání s ostatními vybranými publikacemi věnuje značnou část výkladu hypotaktickým spojení. Tato publikace definuje přípustku také z hlediska komplexně kauzálních vztahů,⁵⁶ přičemž zde zmiňuje i specifitější spojení kauzální jako například spojení podmínkově-přípustkové, o kterém pojednávají i autoři Šmilauer nebo i Grepl s Karlíkem, kteří ho nazývají **zdůrazněnou přípustkou**.⁵⁷ Avšak Šmilauer ani Grepl s Karlíkem neosamostatňují tento specifický druh přípustkově podmínkových vztahů. Pokládají ho jen za jakousi variantu poměru přípustkového.

Jako jedna z elementárních charakteristik přípustky z hlediska sémantického je podle *Mluvnice češtiny 3* již několikrát zmíněný rozpor,⁵⁸ který byl vysvětlen jako nerealizování očekávaného. I když *Mluvnice češtiny 3* klasifikuje přípustku k poměrům komplexně kauzálním, individuální obsah přípustky sleduje komplexně, toto pojetí zastává i Šmilauer a také Grepl s Karlíkem.

V předchozích kapitolách byly zmíněny i spojovací prostředky, které napomáhají k vyjádření přípustky v českém jazyce, ať už se jednalo o výrazy méně používané nebo frekventované. *Mluvnice češtiny 3* zmiňuje zejména ty spojovací prostředky, které se používají v hypotaktických souvětích.⁵⁹ Jednalo se o výrazy: *ačkoli(v)*, *přestože*, *třebaže*, *ač*, *třeba(s)*, *jakkoli*, *i když*, přičemž se v této publikaci zmiňuje i spojka *jak*, kterou se přípustková věta také dá vyjádřit. V návaznosti na hypotaktická souvětí publikace

---

⁵⁵ GREPL, Miroslav; KARLÍK, Petr. *Skladba spisovné češtiny: Vysokoškol. učebnice pro stud. filoz. fak. stud. oborů 73-21-8*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986. Učebnice pro vysoké školy (Státní pedagogické nakladatelství), s. 396.

⁵⁶ DANEŠ, František. *Mluvnice češtiny: vysokošk. učebnice pro stud. filozof. a pedagog. fakult aprobace čes. jazyk*. Praha: Academia, 1987, s. 490-491.

⁵⁷ GREPL, Miroslav; KARLÍK, Petr. *Skladba spisovné češtiny: Vysokoškol. učebnice pro stud. filoz. fak. stud. oborů 73-21-8*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986. Učebnice pro vysoké školy (Státní pedagogické nakladatelství), s. 396.

⁵⁸ DANEŠ, František. *Mluvnice češtiny: vysokošk. učebnice pro stud. filozof. a pedagog. fakult aprobace čes. jazyk*. Praha: Academia, 1987, s. 490.

⁵⁹ DANEŠ, František. *Mluvnice češtiny: vysokošk. učebnice pro stud. filozof. a pedagog. fakult aprobace čes. jazyk*. Praha: Academia, 1987, s. 491.

Skladba spisovné češtiny, v této věci dodává, že lze použít i složené spojovací výrazy, které se skládají ze slova, které má odkazovací funkci a ze spojovacího výrazu *že: přesto, že; navzdory tomu, že; vzdor tomu, že; v rozporu s tím, že; bez ohledu na to, že*.⁶⁰

Co se týče dalšího vyjádření přípustky, ve *Skladbě spisovné češtiny* jsou poté ještě zmíněny pojmy jako nominalizace a substituce přípustkových vět, přičemž v těchto případech dochází k vyjádření přípustky nevětným výrazem, který má úlohu příslovečných určení přípustky. Nejvíce frekventované spojení je substantivum v předložkovém pádě, např. *přes* + 4. pád; *proti* + 3. pád; *při* + 6. pád; *bez* + 2. pád; *s* + 7. pád. Přípustku mohou vyjádřit i následující prostředky: *bez ohledu na* + 4. pád; *navzdory/vzdor* + 7. pád; *(i) za cenu* + 2. pád. V ojedinělých případech lze přípustku vyjádřit i adverbiem *nechtě, marně* nebo *bezdušně*. Pro lepší ilustraci daných typů přípustkových souvětí okomentujeme následující příklady, které se pokusíme popsat a porovnat s dalšími příklady stejného typu. Vybrané ukázky se také pokusíme porovnat zejména mezi sebou, aby vynikly co nejvíce jednotlivé odlišnosti.⁶¹

Pro tyto účely byla vybrána následující souvětí od Karlíka:⁶² *Petr k nám včera přišel, ačkoli/i když přišlo; Přijdu k vám, i když bude pršet/i kdyby přišlo; Byl bych k vám přišel, i kdyby (bylo bývalo) přišlo* (dále v textu tyto příklady vyznačujeme tučně). První zmíněný příklad *Petr k nám včera přišel, ačkoli/i když přišlo* můžeme považovat za základní východisko pro interpretaci přípustkových vět, jelikož je tento typ souvětí nejčastěji studovaným a rozebíraným souvětím z hlediska přípustkových vztahů. Na základě předchozích kapitol si všímáme, že je tento typ struktury přípustkového souvětí nejméně problematický z hlediska jeho zařazení. Vezmeme-li v potaz definice a pojetí vybraných publikací pro tuto práci, vidíme, že se u klasifikace tohoto typu souvětí ze sémantického hlediska velká většina autorů shodne.⁶³ Dokonce se ani tolik neliší od pojetí španělských autorů, jak uvidíme později.

Znamená to tedy, že většina autorů hovoří o klasickém momentu očekávání, který následně není splněn, přičemž je daný moment očekáván na základě předchozí zkušenosti či nějaké domněnky. Původ vzniklého rozporu je pak postaven na bázi povědomí častého či běžného závislostního poměru mezi dvěma prvky. Uspořádání těchto dvou dějů

---

⁶⁰ GREPL, Miroslav; KARLÍK, Petr. *Skladba spisovné češtiny: Vysokoškol. učebnice pro stud. filoz. fak. stud. oborů 73-21-8*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986. Učebnice pro vysoké školy (Státní pedagogické nakladatelství), s. 396.

⁶¹ GREPL, M.; KARLÍK, P.: op. cit.: s. 396.

⁶² KARLÍK, Petr, *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity*. A, Řada jazykovědná 1993, roč. 42, č. A41, s. 41.

⁶³ KARLÍK, P.: op. cit.: s. 40.

znázorňuje výjimečnou událost, která neodpovídá běžnému stavu či zvyku. Dalo by se tedy říci, že se jedná o vyjádření již zmíněné výjimky. Dochází tedy k vyzdvižení něčeho, co je neobvyklé. Tento typ přípustkového souvětí tedy informuje o tom, že se přihodil nebo teprve přihodí protiklad k té situaci, která je očekávána.

Shrneme-li danou problematiku, může tedy dojít k nějaké události, která není očekávána: *Ačkoli bylo sucho, rostly houby*. Opakem je pak situace, kdy se nepřihodí něco, co očekáváno je: *Ačkoli pršelo, houby nerostly*.⁶⁴ V tomto typu souvětí, založeném na kauzálním vztahu v doprovodu negace popírající závaznost, je tedy přípustkový vztah nejméně složitý v porovnání se vztahy následujícími.

Ve srovnání s druhým příkladem *Přijdu k vám, i když bude pršet/i kdyby pršelo* už v jednotlivých pojetích dochází k rozrůznění definic přípustkových vztahů. Mnoho českých autorů, jako například Bauer, Havránek, Jedlička, Nebeská a Šmilauer, v tomto případě hovoří o tzv. **podmínkově-přípustkových souvětích či vztazích**. Na druhou stranu Grepl, Karlík a Kopečný hovoří o zdůrazněné přípustce. Trávníček se pak v tomto případě zmiňuje o vytčené podmínce.⁶⁵ V tomto typu souvětí se klasifikace jednotlivých pojetí liší zejména kvůli přítomnosti *i*, které je součástí daného spojovacího výrazu, jehož sémantický obsah vede k různým pojetím.

V posledním uvedeném příkladu můžeme vidět poslední typ přípustkového souvětí, o kterém se například některé, z již zmíněných gramatik vůbec nezmiňují: *Byl bych k vám přišel, i kdyby (bylo bývalo) pršelo*. Některé z publikací o tomto typu souvětí sice pojednávají, ale řadí ho například k druhému typu souvětí, tedy k typu *Přijdu k vám, i když bude pršet/i kdyby pršelo*, tudíž ho klasifikují jako stejný typ. Málokdy je o tomto typu pojednáváno jako o samostatné kategorii přípustky, tudíž se stále postrádá jeho důsledná definice a plný popis ze sémantického hlediska, načež opět můžeme odkázat na Karlíka, podle jehož citované publikace z roku 1993 nebyla vytvořena žádná pevná a stabilní klasifikace, o kterou by se dalo opírat.⁶⁶ Naopak je tento druh přípustkové věty brán v potaz u Nebeské, která výstižně popisuje všechny tři zmíněné typy přípustkových souvětí.⁶⁷ V prvním případě autorka vysvětluje vztah příčinný či důvodový, který je

---

⁶⁴ KARLÍK, Petr, *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity*. A, Řada jazykovědná 1993, roč. 42, č. A41, s. 41.

⁶⁵ TRÁVNÍČEK, František. *Mluvnice spisovné češtiny 3.*, dopr. a dopl. vyd. Praha: Slovanské nakladatelství, 1951, s.

⁶⁶ KARLÍK, Petr, *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity*. A, Řada jazykovědná 1993, roč. 42, č. A41, s. 39-40.

⁶⁷ NEBESKÁ, Iva, *Slovo a slovesnost*, ročník 37 (1976), číslo 4, *K negaci v souvětích příčinné povahy*. [online, cit. 2018-11-28]. Dostupné na: <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?art=2407>, s. 295.

negován. V druhém typu přípustkových souvětí autorka popisuje negování vztahu s otevřenou podmínkou, která je splnitelná. Ve třetím případě jde o výskyt podmínky, která není splnitelná. Nebeská tedy zmiňuje tyto tři druhy souvětí, u kterých dochází k popření závaznosti poměru mezi dvěma úkazy.

V rámci tohoto značně zběžného nástinu definic a klasifikací přípustkových souvětí, můžeme vidět, že je toto příslovečné určení velmi rozmanitě tříděno a definováno. Určit jednotné stanovisko, ze kterého by vycházely veškeré návody k zařazení všech typů přípustkových souvětí není lehkým úkolem, načež je velmi obtížné najít odpověď na otázku, kdy se jedná o vztahy čistě sémantické či čistě pragmatické.

2.3 Vyjádření přípustky ve španělském jazyce podle vybraných publikací

Tato kapitola je věnována upřesnění, rozřídění a uvedení možných prostředků pro vyjádření příslovečného určení přípustky ve španělštině na základě vybraných odborných publikací zabývajících se touto problematikou. Vybrané publikace jsou od českých i španělských autorů.

Mluvíme-li o obecných definicích příslovečného určení přípustky ve španělském jazyce, je téma celkem snadno dohledatelné. Jedním z nejdiskutovanějších a nejpoblárnějších témat v souvislosti s příslovečným určením přípustky ve španělském jazyce je vyjádření a užívání modu. Na základě pravidla pravdivosti se obecně rozdělují vedlejší věty přípustkové na hypotetické a faktické, přičemž se dělí konkrétní typ překážky na dva druhy, a to na potenciální a reálnou.⁶⁸ Jako další kritérium bývá uváděna výměna zprávy tedy vyslání konkrétní informace danému jedinci, který se účastní konverzace, přičemž pak záleží, do jaké míry je s danou situací seznámen. Pro lepší demonstraci byla pro práci uvedena následující definice od autora Giliho Gayi:

"... la subordinada concesiva puede hallarse en indicativo o en subjuntivo. En el primer caso se afirma la existencia de una dificultad para el cumplimiento de lo enunciado en la oración principal; pero esta dificultad se rechaza por ineficaz: 'aunque hace mal tiempo, saldré', el mal tiempo es un hecho real. Si el verbo subordinado está en subjuntivo, la dificultad se siente sólo como posible: 'aunque haga mal tiempo, saldré', el mal tiempo es una dificultad posible."⁶⁹

---

⁶⁸ ZAVADIL, Bohumil, ČERMÁK, Petr. *Mluvnice současné španělštiny: lingvisticky interpretační přístup*. Praha: Karolinum, 2010, s. 523-524.

⁶⁹ GILI GAYA, Samuel. *Curso superior de sintaxis española*. 12. ed. Barcelona: Biblograf, 1978, s. 323.

Dále se přípustka často dává do kontrastu s podmínkou, což jsme již zmiňovali i v charakteristice daného příslovečného určení v kapitole věnované přípustce v českém jazyce. Seco je jeden z autorů zabývajících se touto problematikou. V ukázce převzaté z jeho díla staví do kontrastu právě podmínku s přípustkou:

"Los dos tipos que hemos distinguido en las oraciones condicionales podemos encontrarlos también en las concesivas. El uso de tiempos verbales es el mismo, pero en el modo real la prótasis admite además los dos futuros de indicativo."⁷⁰

Jedním z dalších častých témat v souvislosti s danou problematikou je, že ve španělštině přípustka velmi často vstupuje do kontrastu se spojovacími výrazy odporovacími, např. užívání spojky *aunque* v porovnání se spojkou *pero*, přičemž se řeší společné a kontrastivní prvky. Před zmíněním dalších definic z vybraných publikací, byla pro práci převzata definice z *Nueva Gramática española*, která zní následovně:

*„En el período concesivo, la subordinada expresa una objeción o dificultad para el cumplimiento de lo que se dice en la oración principal: pero este obstáculo no impide su realización. Si decimos, p. ej. **Aunque llueva, saldré**, enunciarnos el cumplimiento de la acción, **saldré**, negando la eficacia al obstáculo que representa la subordinada (**aunque llueva**). Es como una condición que se considera desdeñable e inoperante para la realización del acto.“⁷¹*

Tato definice se pak nijak výrazně neliší od ostatních definic většiny publikací od španělských i českých autorů zabývajících se daným tématem. Podle tohoto vymezení představuje příslovečné určení přípustky jakousi překážku k vyjádření předpokládané akce ve vedlejší větě, která zároveň neznemožňuje její realizaci.

Následující kapitoly jsou věnované vybraným publikacím, které se zabývají touto problematikou ve španělštině. V závěrečné podkapitole tato pojetí shrneme.

2.3.1 Moderní gramatika španělštiny

V této publikaci autoři klasifikují spojky a další prostředky vyskytující se v přípustkových větách ve španělštině do několika kategorií.

---

⁷⁰ SECO, Rafael. *Manual de gramática española revisado y ampliado por Manuel SECO*, Madrid: Aguilar, 1975, s. 247.

⁷¹ *Nueva gramática de la lengua española*. Madrid: Espasa Libros, 2011, s. 3227.

Prvním bodem jsou taková spojení vět, jejichž vztah je založený na základě konkrétní spojky tedy spojky přípustkové, od níž se vyvozuje vedlejší věta.⁷² Autoři uvádějí následující příklady: *El yeso es más muerto, **aunque** tiene sus ventajas; **Aunque** no pueda compararse en intensidad con la experiencia mística, la creatividad tiene algo de contemplación...; Mallorca nada tiene que ver con Marbella, muy **a pesar de que** algunos las quieran enfrentar; Las galerías no vendían ni un cuadro, **aunque** se tratase de exposiciones espléndidas de Tápies o de Gordito.*

Podle *Moderní gramatiky španělštiny* je další charakteristikou přípustkových vět vedlejších užití výrazových prostředků: *por + přídavné jméno/příslovce + que*, např.: *La catedral de León, **por muy orgullosa que** estemos, es francesa.*

Dalším způsobem vyjádření příslovečného určení přípustky ve španělštině je přítomnost *slovesa v rozkazovacím způsobu + (lo) que + sloveso ve způsobu rozkazovacím*, přičemž autoři uvádějí následující větu: ***Hagamos lo que hagamos**, se corresponde realmente con lo que somos.*

Moderní gramatika španělštiny dále popisuje užití polovětných vazeb, které také vyjadřují stav připouštění. Autoři zmiňují tyto prostředky, např. *pese a + infinitiv, a pesar de + infinitiv, con + infinitiv*, např. ***Con tener tanto dinero, vive miserablemente.*** Dalším příkladem, který autoři uvádějí, je užití gerundia v přípustkových souvětích: ***Siendo un sitio pequeño, está muy bien comunicado.*** Další možností je také užití gerundia, kterému předchází částice *aun*, např. *El Código Penal no exige... que los especialistas, **aun debiendo ser titulados universitarios, lo sean en medicina.***

2.3.2 Mluvnice současné španělštiny

Podle autorů *Mluvnice současné španělštiny* jsou přípustkové věty vedlejší charakterizovány jako **okolnostní projev** přípustkového charakteru, kde se zároveň přípustka stává jakousi překážkou, která brání realizaci děje, který současně není vyloučen.⁷³ V *Mluvnici současné španělštiny* se na přípustkové věty pohlíží z lingvisticko-interpretativního hlediska, přičemž se opět zmiňuje a srovnává přípustka

---

⁷² BÁEZ SAN JOSÉ, Valerio, KRÁLOVÁ-KULLOVÁ, Jana, DUBSKÝ, Josef. *Moderní gramatika španělštiny*. Plzeň: Fraus, 1999, s. 208.

⁷³ ZAVADIL, Bohumil, ČERMÁK, Petr. *Mluvnice současné španělštiny: lingvisticky interpretační přístup*. Praha: Karolinum, 2010, s. 523-524.

s podmínkou v tom smyslu, že na rozdíl od podmínky je přípustka ve značné míře časově i způsobově vyvážená.⁷⁴

Autoři díla uvádějí, že ve španělském jazyce se tyto typy vedlejších vět utvářejí zejména za pomoci spojovacího prostředku *aunque*, přičemž je tato spojka považována za jednu z elementárních spojek vyskytujících se právě v přípustkových větách vedlejších ve španělštině.

Další možností podle autorů *Mluvnice současné španělštiny* je užívání různých konstrukcí obsahujících jiné spojovací výrazy,⁷⁵ které „vyjadřují intenzitu procesu nebo vlastností, jimž stojí v cestě nějaká překážka“,⁷⁶ např. výraz *por*. Dále jsou to např. spojovací výrazy složené jako například *a pesar de*. Z hlediska sémantiky a volby slovesného modu se tyto konstrukce dělí na hypotetické, ve kterých se užívá subjuntiv a na faktické, kde se užívá indikativ.⁷⁷ Za další alternativu jsou považovány nevětné úseky, které také mohou utvářet přípustkové věty.

2.3.3 Gramática comunicativa del español

Další klasifikaci prostředků vět nabízí *Gramática comunicativa del español*. Matte Bon ve svém díle třídí prostředky vyjadřující přípustku do několika kategorií. V případě spojky *aunque*, která je zde popisována jako neutrální operátor, autor uvádí tento vzorec: *aunque+elemento A, elemento B*,⁷⁸ přičemž komentuje, že tato spojka je jednou z nejfrekventovanějších přípustkových spojek ve španělském jazyce, čímž se shoduje i s ostatními již citovanými autory. Vysvětluje, že daný mluvčí si je vědom informace A, načež vyslovuje informaci B. Autor uvádí jako příklad tyto věty: *Aunque se lo he perdido varias veces, todavía no me ha llamado. Pero como vas a salir con esta lluvia! No importa, aunque esté lloviendo, tengo que marcharme.*

---

⁷⁴ ZAVADIL, B.; ČERMÁK, P.: op. cit.: s. 523-524.

⁷⁵ Podle autorů *Mluvnice současné španělštiny* jsou spojky nazývány operátory, jejichž funkcí je popis konkrétních vztahů vět a větných členů. Dále zmiňují, že v případě spojek nedochází k vytvoření syntagmatu s daným členem, jako je tomu v případě předložek. Spojky zároveň nejsou považovány za jediný typ slovního druhu, jehož funkcí je spojování vět. Stejnou vlastnost mají i zájmena a příslovce, která jsou považována za větné členy. Tuto charakteristiku mají i navazující markátory, které již nejsou pokládány za větné členy na rozdíl od zájmen a příslovcí. Společně se pak tyto navazující markátory se zájmeny a příslovci pojmenovávají konektory.

⁷⁶ ZAVADIL, Bohumil, ČERMÁK, Petr. *Mluvnice současné španělštiny: lingvisticky interpretační přístup*. Praha: Karolinum, 2010, s. 523-524.

⁷⁷ *Nueva gramática de la lengua española*. Madrid: Espasa Libros, 2011, s. 3607.

⁷⁸ MATTE, BON, Francisco, *Gramática comunicativa del español*, Tomo II, De la idea a la lengua, Madrid, Edelsa 2005, s. 211-212.

2.3.4 Gramática didáctica del español

Gómez Torrego denifkuje přípustkové věty jako věty, které: „...*indican siempre un obstáculo, una oposición, contraste u objeción a lo que expresa la otra oración a la que se complementa, sin que ello impida su cumplimiento.*“⁷⁹ Autor ve své publikaci také zmiňuje velmi frekventovaný spojovací výraz, jímž je *aunque*. Mezi další prostředky, které mohou věty vedlejší přípustkové obsahovat, podle tohoto autora patří příslovce *así*, slovní spojení *si bien; por más que, y eso que, bien que* a *aun cuando*. Jako příklad můžeme převzít z autorova díla následující souvětí se složeným spojovacím výrazem *y eso que*: *He logrado aprobar y eso que apenas había estudiado.*⁸⁰

V případě výrazů *a pesar de* či *pese a* Gómez Torrego hovoří o přípustkových větách jako o větách substantivních, které následují uvedené spojovací výrazy. Autor uvádí následující příklad: *No lo hago, a pesar de que me lo han pedido*, přičemž v tomto případě můžeme hovořit o nahrazení vedlejší věty zájmenem *eso*, a to tedy: *No lo hago, a pesar de eso*.

Dále se autor zmiňuje o příslovcích *además, encima* a *aparte*, např.: *Además de que no estudias, apruebas*. Také zde autor hovoří o případech, kdy jedna část daného souvětí musí být v záporu. *Encima de que no comes, engordarás* x *Encima de que comes, no engordarás*.

Dalšími příklady jsou souvětí doplněná o zájmena *mucho, poco* nebo *más*, která jsou doprovázena výrazem *por*. Gómez Torrego uvádí tento příklad: *Por mucho que grites, no vas a conseguir nada*. Podobný případ nastává v následujícím souvětí, kdy namísto výrazu *por* se používá výraz *para*, např. *Para lo mucho que estudia, saca notas muy bajas*.

Dalším způsobem, jak lze dosáhnout vyjádření přípustky, je podle Gómeze Torrega předložka *con* + *lo* + *přídavné jméno* či *příslovce*, např.: *Con lo listo que es, no logra aprobar*. Autor dále zmiňuje schéma s výrazem *para* + *infinitiv*, přičemž uvádí příklad: *Para tener tanto dinero, viaja poco*. Dalšími prostředky, které autor zmiňuje jsou příslovce *aun, hasta, incluso*, po kterých následuje gerundium. Autor uvádí tento příklad *Aun cenando poco, duermo mal*. Gómez Torrego ve spojení s přípustkou také hovoří

---

⁷⁹ GÓMEZ TORREGO, Leonardo. *Gramática didáctica del español*. 8. ed., corr. y aum. Madrid: SM, 2002, s. 358.

⁸⁰ GÓMEZ TORREGO, L.: op. cit.: s. 358.

o užití slovesa v konjunktivu například *Quieras o no (quieras), iré a tu casa* v reduplikovaných strukturách.⁸¹

V samostatné podkapitole autor zmiňuje jisté nevětné úseky, které také mohou nabývat přípustkového významu, např. *Aun así, no logra aprobar; Así y todo, logró llegar a casa; A pesar de (pese a) todo, logró llegar a casa; Con todo y (con) eso, no fue capaz de llamarnos*. Také je možné podle tohoto autora vyjádřit přípustku pouhým přídavným jménem, např. *Herido, y logró llegar a casa*.⁸²

2.3.5 Gramática de referencia para la enseñanza de español

GREE popisuje přípustkové věty jako věty obsahující určitý děj a překážku, která následně nezabraňuje realizaci daného děje, např.: *Aunque hace calor, saldré a la calle*.⁸³ Tato publikace se zaměřuje zejména na rozdělení přípustkové věty do dvou úseků A a B, které spolu souvisí. Úsek A obsahuje konstrukci s přípustkovým významem, v němž se nachází zároveň i spojovací výraz. V tomto úseku také nacházíme danou překážku, která ale nezabrání k pozdějšímu uskutečnění děje. Ve zmíněném příkladu: *Aunque hace calor, saldré a la calle* by úseku A odpovídala část: *Aunque hace calor*. Následující část by tedy odpovídala úseku B, ve které nenacházíme spojovací výraz. V úseku B dochází k uskutečnění nějakého děje, pro který překážka z úseku A nepředstavovala problém v jeho realizaci. Zaměříme-li se na strukturu této přípustkové věty podle dané publikace, obecně by se dala popsat takto: „**spojovací výraz + A +, + B**“.⁸⁴ Podle této publikace ovšem tento případ není jediným případem, jak se dá vyjádřit přípustkové souvětí. Popisuje se zde také jiný typ struktury přípustkové věty, která by se dala popsat následovně: „**B + (,) + spojovací výraz + A**“. V tomto případě úsek B předchází úseku A. Na rozdíl od první struktury, kde je použití čárky nutné, v druhém typu struktury je její napsání libovolné.

Sémantika těchto přípustkových vět bývá různorodá. Jeden z nejvíce užívaných významů je podle *GREE* takový význam, ve kterém je úsek A překážkou nezabraňující uskutečnění úmyslu obsaženého v úseku B. V tomto případě daná publikace hovoří

---

⁸¹ GÓMEZ TORREGO, Leonardo. *Gramática didáctica del español*. 8. ed., corr. y aum. Madrid: SM, 2002, s. 358-359.

⁸² GÓMEZ TORREGO, L.: op. cit.: s. 358.

⁸³ BORREGO NIETO, Julio. *Gramática de referencia para la enseñanza: la combinación de oraciones*. La edición. Salamanca: Ediciones Universidad de Salamanca, 2013, s. 318.

⁸⁴ BORREGO NIETO, Julio. *Gramática de referencia para la enseñanza: la combinación de oraciones*. La edición. Salamanca: Ediciones Universidad de Salamanca, 2013, s. 318.

o překážce, která je nedostatečná k zabránění již zmíněného uskutečnění a dosažení cíle v úseku B, např.: *Aunque no tenemos dinero, vamos a comprar un coche nuevo el mes que viene*. Další možností podle dané gramatiky je ten případ, kdy oba úseky, jak již bylo řečeno, pro sebenavzájem nepředstavují překážku, např. *Aunque es vago, es muy inteligente*. V daném příkladu úsek A nepředstavuje překážku pro úsek B. Tato publikace dále popisuje další typ těchto konstrukcí, který je typický výskytem překážky v úseku A, načež se vyjádří úsek B. V tomto případě úsek A neslouží k realizaci úseku B, např.: *Aunque parezca mentira, rechacé la oferta de trabajo*.⁸⁵

Po sémantické stránce tato publikace dále dělí souvětí přípustková na další dva typy, a to *factuales* a *hipotéticas*. Pokud mluvčí použije první typ přípustkového souvětí, tedy *factuales*, předpokládá se, že skutečnost o které hovoří, je jím považována za jistou a uskutečnitelnou, např.: *Aunque llueve, voy a salir a la calle*. Na druhou stranu druhý typ těchto přípustkových souvětí, tedy *hipotéticas* použije mluvčí, pokud chce vyjádřit skutečnost podle něj nereálnou, např.: *Aunque el coche se estropeará, encontraría la forma de llegar a la ciudad*.⁸⁶

2.3.6 Shrnutí pojetí vybraných autorů zabývajících se přípustkou ve španělštině

Ve španělském jazyce ve vedlejších přípustkových větách narážíme stejně jako v češtině na jistou překážku ve větě vedlejší, která pak bývá v rozporu s větou hlavní.⁸⁷ Avšak tato překážka nezabraňuje realizaci daného skutku či události například *Aunque llueve, iremos al campo*. Také jsme v kapitole věnované publikaci *Gramática de referencia para la enseñanza de español* představili i jiné typy přípustkových vět, ve kterých úsek A nemusí nutně znamenat překážku pro úsek B.

Jak již bylo několikrát zmíněno, jedním z nejméně frekventovaných spojovacích výrazů ve vedlejších přípustkových větách ve španělském jazyce je výraz *aunque*. Tento spojovací výraz je prakticky slučitelný s jakýmkoli způsobem kromě způsobu rozkazovacího. To může být jeden z důvodů, proč je tento spojovací prostředek častým

---

⁸⁵ BORREGO NIETO, J.: op. cit.: s. 318.

⁸⁶ BORREGO NIETO, J.: op. cit.: s. 318.

⁸⁷ GÓMEZ TORREGO, Leonardo. *Gramática didáctica del español*. 8. ed., corr. y aum. Madrid: SM, 2002, s. 358-359.

předmětem výzkumu z hlediska užití modu, a to zejména kdy ho lze užít s indikativem či subjuntivem.⁸⁸

Z předchozích kapitol je zřejmé, že pro vyjádření přípustky ve španělském jazyce nacházíme celkem pestrou škálu různých výrazů, jak přípustku můžeme vyjádřit.⁸⁹ Další rozdílnosti mezi jednotlivými jazyky rozebereme v další kapitole, která se bude zabývat právě odlišnostmi mezi českým a španělským jazykem.

2.4 Porovnání češtiny a španělštiny

Mnohdy se také v češtině svým způsobem dá přípustkový vztah identifikovat, aniž by dané souvětí obsahovalo nějaký spojovací výraz, který by nám napovídal, že se jedná o přípustku,⁹⁰ což nasvědčuje na zřetelnou sémantiku tohoto typu vět. Ve španělštině může dojít k podobným případům, kdy se namísto věty vedlejší obsahující určité sloveso, objevuje pouze konkrétní nevětný úsek.⁹¹

Jak již bylo několikrát zmíněno, jeden z rozdílů, který bývá často zmiňován, je užívání modů indikativu a subjuntivu v přípustkových větách ve španělštině, kde narážíme na další odlišnosti mezi těmito jazyky už jen z toho důvodu, že čeština subjuntiv nemá. Z tohoto důvodu pro české rodilé mluvčí může být problematické užití těchto dvou modů. Jinými slovy, španělský mluvčí přenáší hned několik informací užitím jednoho z těchto dvou způsobů, záleží pak na něm, který použije, na čemž pak závisí závěrečné sdělení, které nabývá různých významů právě díky užití jednoho z těchto dvou modů. Mezi tyto odlišné informace, které mluvčího ovlivňují, patří situace reálné či nereálné nebo skutečnost, zda daný mluvčí zmiňuje informace již předem známé či ne.⁹²

V předchozích podkapitolách, které se věnovaly popisu různých publikací, jsme si všimli různých vyjadřovacích prostředků, které čeština a španělština pro vyjádření

---

⁸⁸ GÓMEZ TORREGO, Leonardo. *Gramática didáctica del español*. 8. ed., corr. y aum. Madrid: SM, 2002, s. 358-359.

⁸⁹ BÁEZ SAN JOSÉ, Valerio, KRÁLOVÁ-KULLOVÁ, Jana, DUBSKÝ, Josef. *Moderní gramatika španělštiny*. Plzeň: Fraus, 1999, s. 208.

⁹⁰ KARLÍK, Petr. *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity*. A, Řada jazykovědná 1993, roč. 42, č. A41, s. 39-41.

⁹¹ BÁEZ SAN JOSÉ, Valerio, KRÁLOVÁ-KULLOVÁ, Jana, DUBSKÝ, Josef. *Moderní gramatika španělštiny*. Plzeň: Fraus, 1999, s. 208.

⁹² BORREGO NIETO, Julio. *Gramática de referencia para la enseñanza: la combinación de oraciones*. La edición. Salamanca: Ediciones Universidad de Salamanca, 2013, s. 318.

přípustky používá. Co se týče španělského jazyka, je zde jednou z možností užití gerundia, což je jeden z dalších zřetelných rozdílů od jazyka českého.⁹³

Stejně tak jsme si všimli dalších konstrukcí a schémat, které čeština nemá, přičemž se absence těchto různých konstrukcí samozřejmě řeší jiným způsobem než například právě daným gerundiem. Můžeme se také opět pozastavit nad předložkou *con*,⁹⁴ po které následuje infinitiv, přičemž v češtině se takové vyjádření přípustky také nevyskytuje.

Rozdílnosti mezi češtinou a španělštinou v rámci spojovacích či jiných výrazů nebo nevětných úseků z hlediska přípustkových vztahů budeme komentovat a demonstrovat v praktické části této práce, kde jednotlivé rozdíly vyniknou mnohem výrazněji na vybraných příkladech, které byly pro práci převzaty.

---

⁹³ BÁEZ SAN JOSÉ, Valerio, KRÁLOVÁ-KULLOVÁ, Jana, DUBSKÝ, Josef. *Moderní gramatika španělštiny*. Plzeň: Fraus, 1999, s. 208.

⁹⁴ BÁEZ SAN JOSÉ, Valerio, KRÁLOVÁ-KULLOVÁ, Jana, DUBSKÝ, Josef. *Moderní gramatika španělštiny*. Plzeň: Fraus, 1999, s. 208.

3 Praktická část

Na základě teoretické části byla vytvořena následující tabulka (viz Tabulka č. 1), ve které vidíme vybrané výrazy (ze zmíněných zdrojů v teoretické části) pro naši analýzu. Sice jsme v teoretické části komentovali více způsobů, jak se dá přípusťka vyjádřit, ale z důvodu délky výzkumu a omezenosti délky práce, se zaměříme pouze na některé z nich.

Co se týče parataktického souvětí, víme, že jeho větné členy či věty na sobě nezávisí, tedy mohou samostatně existovat. Naopak hypotaktické souvětí má minimálně jednu větu vedlejší, která se váže na větu řídící. Není podmínkou, že je vždy věta řídící větou hlavní, řídící větou může být i jiná vedlejší věta. V následující analýze budeme k českým výrazům (vyskytujících se v parataktických i hypotaktických souvětích) hledat španělské ekvivalenty. Poté dané výrazy blíže okomentujeme, přičemž jejich výzkum podložíme příklady z korpusu.

V praktické části se také zaměříme na částice a příslovce. Z teoretické části vyplývá, že španělština podobných výrazů nepoužívá, proto mohou být zajímavé pro naši kontrastivní analýzu. Výchozím bodem je to, že jak čeština, tak španělština disponují větami přípusťkovými, které jsou z ostatních vedlejších vět vymeřitelné na základě jejich sémantické charakteristiky, kterou bývá překážka, rozpor, odpor atp. Kromě toho, jednotlivé nexy mohou obsahovat i sémy jiné, např. libovolnost, indiferentnost atp. Tento sémantický vztah je dále v rovině syntaktické podpořen různými prvky: částicemi, adverbii, které se typicky vyskytují v parataxi, případně jsou doprovázeny odporovacími spojkami, dále spojkami a konektory. V naší práci nás zajímá především to, jak se volba jednoho prostředku v jednom jazyce odráží ve volbě prostředku v jazyce druhém při překladu – tedy v překladových textech. Všechny následující tabulky a grafy byly vytvořeny podle vlastního zpracování autorky této práce.

Tabulka 1 Souhrnný přehled českých výrazů analyzovaných v praktické části

<i>Parataktické souvětí</i>	<i>Hypotaktické souvětí</i>	<i>Parataktické / Hypotaktické souvětí</i>
<i>Přece</i>	<i>Ač</i>	<i>Vzdor, bez ohledu na</i>
<i>Sice</i>	<i>Ačkoli</i>	<i>Přes</i>
<i>Stejně</i>	<i>Přestože</i>	<i>Proti</i>
<i>(A) přitom</i>	<i>Avšak</i>	<i>Třeba</i>
<i>Zároveň</i>	<i>Třebaže</i>	
<i>Nechtě, marně, bezduvodně</i>	<i>I kdyby</i>	
	<i>Jakkoli</i>	
	<i>Byť</i>	

Praktická část je založena na analýze paralelního korpusu InterCorp.⁹⁵ Jako výchozí jazyk byla zvolena čeština. Na základě této analýzy budou zkoumány španělské ekvivalenty českých výrazů. Dochází tedy k výzkumu, ve kterém lexikální prvek v českém jazyce hledá svůj lexikální protějšek ve španělských textech. Analýza je tedy primárně lexématická.

Nejdříve bylo nezbytné vyloučit takové příklady, kde výraz nebyl použit v přípustkové větě nebo kde si navzájem ekvivalenty neodpovídaly. Příklady tedy byly postupně pročteny, přičemž jsme jich z daného vzorku vybrali několik pro ilustraci dané problematiky. Vybíraly se takové příklady, které byly od různých autorů, aby se závěr analýzy nezkresloval podle jediného stylu překladu od jednoho autora.

Praktická část má tedy za cíl podložit poznatky popisované v teoretické části, a přitom se pokusit zjistit, jakým způsobem překladatelé řeší tuto problematiku, a to jaké španělské ekvivalenty upřednostňují při překladu českých výrazů v přípustkových souvětích. Jak již bylo zmíněno, postupovalo se tím způsobem, že se hledal ekvivalent v paralelním korpusu InterCorp, přičemž byl výběr výrazů omezen na beletristické texty a za výchozí jazyk byla zvolena čeština.

⁹⁵ Český národní korpus-InterCorp. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha. Cit.22.04.2019, dostupný z WWW: <<http://www.korpus.cz>>.

V druhé části praktické práce se budeme zabývat zpětnou analýzou. Všechny nalezené španělské ekvivalenty z první analýzy budeme zpětně zkoumat, a to tím způsobem, že pro ně budeme hledat ekvivalenty české. Analýza bude tedy obousměrná:

$$A \rightarrow B$$
$$A \leftarrow B$$

Všechny níže uvedené příklady jsou převzaty z paralelního korpusu Intercorp (verze Intercorpu 10) Českého národního korpusu, analýza proběhla v období (listopad – duben). Zde je citujeme jednou provždy.⁹⁶

3.1 Výrazy v parataktických souvětích

3.1.1 Přece

První výraz, kterým se budeme v praktické části práce zabývat, je částice *přece*. Jak již bylo zmíněno v teoretické části, tato částice v přípustkových souvětích potvrzuje původní předpoklady,⁹⁷ jak již komentoval Daneš v publikaci *Mluvnice češtiny 3*. Jedná se o výraz, který se často vyskytuje v přípustkových souvětích a může měnit sémantickou stránku dané struktury vět. Z tohoto důvodu jsme v praktické části podrobili tento výraz výzkumu s cílem podložit tento fakt. Následující tabulka obsahuje ekvivalenty částice *přece*, které byly obsažené v přípustkových větách ve španělštině. V některých případech se částice *přece* do španělštiny nijak nepřekládala, např. *I když Čáslavskou miluji, přece mi víc jsou ty mámy, půl milionu mám, které samy od sebe a pro sebe si jdou a na letním cvičišti si cvičí. / A pesar de que admiro a Caslavská, me llegan mucho más esas madres, ese medio millón de madres que por iniciativa propia y para su propia satisfacción hacen ejercicios en las instalaciones deportivas*. V tomto případě výrazu *a pesar de* odpovídá spojení *i když* nikoli *přece*. Podle našeho výzkumu nejpoužívanějším ekvivalentem výrazu *přece* je španělský výraz *sin embargo*. Druhým nejpoužívanějším ekvivalentem částice *přece* byl výraz *a pesar de*. Po něm následovala spojka *aunque*, dále pak konektory *aun así*, *de todos modos*, *no obstante* a *al mismo tiempo*. V příkladech si zároveň můžeme všimnout, že částice *přece* se velice často pojí s dalšími výrazy. Tyto výrazy byly také (v následujících

---

⁹⁶ Český národní korpus-InterCorp. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha. Cit.22.04.2019, dostupný z WWW: <<http://www.korpus.cz>>.

⁹⁷ DANEŠ, František. *Mluvnice češtiny: vysokošk. učebnice pro stud. filozof. a pedagog. fakult aprobace čes. jazyk*. Praha: Academia, 1987, s. 490-491.

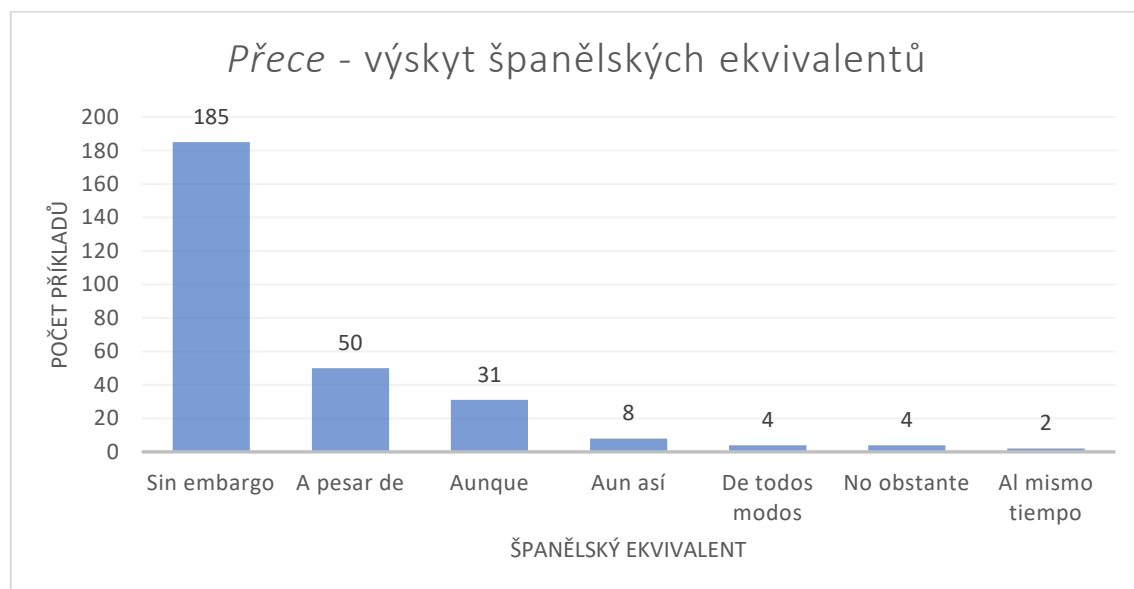

příkladech) tučně zvýrazněny. Jak můžeme vidět, španělština se uchyluje ke konektorům jako jsou *sin embargo*, *aun así*, *de todos modos*, *no obstante* a *al mismo tiempo*. Tyto konektory se pohybují na periferii věty, a to buď na jejím úplném začátku, nebo také v menší míře na úplném konci. Zároveň jsou odděleny čárkou nebo pomlčkou, zatímco v češtině tyto prvky tvoří součást věty. Co se týče slovních druhů, z české částice *přece* se ve španělštině stává buď konektor (*sin embargo*, *aun así*, *de todos modos*, *no obstante*, *al mismo tiempo*), spojka (*aunque*) nebo také předložkové spojení (*a pesar de*).

Tabulka 2 *Přece*

<i>Španělský ekvivalent</i>	<i>Počet příkladů</i>
<i>Sin embargo</i>	185
<i>A pesar de</i>	50
<i>Aunque</i>	31
<i>Aun así</i>	8
<i>De todos modos</i>	4
<i>No obstante</i>	4
<i>Al mismo tiempo</i>	2

Graf 1 *Přece* + španělské ekvivalenty

Sin embargo

Jak již bylo zmíněno, podle našeho výzkumu je nejpoužívanějším ekvivalentem výrazu *přece* španělský výraz *sin embargo*, přičemž bylo nalezeno 185 případů, které splňovaly

požadavky naší analýzy. Jak jsme již komentovali v teoretické části, částice *prece* bývá velmi často doprovázena spojkou *a*, což také dokazují následující příklady.

- a) *Věděl to, a prece nedokázal odejít. / Lo sabía; sin embargo, no se animaba a irse.*
- b) *Jsou myšlenky, pánové, jež nejsou ani chytré, neboť jsou příliš prosté, ani nejsou rozumné, ježto se podobají bláznovství, a prece jsou moudré. / Hay ideas, señores, que no son ni astutas, por ser demasiado sencillas, ni sensatas por parecer locura y que, sin embargo, son sabias.*
- c) *Znovu namočil péro do kalamáře, a prece jen zůstalo péro opět trčet ve vzduchu. / Volvió a mojar la pluma en el tintero, y, sin embargo, quedó la pluma otra vez en suspenso.*

A pesar de

Bylo nalezeno 61 příkladů, z čehož 50 odpovídalo požadavkům našeho výzkumu. Příklady byly pročteny a ze vzorku byly vyřazeny takové, které naše požadavky nesplňovaly, např. *I když pozvání nic určitého neslibovalo, prece z něho měl Jaromil nesmírnou radost / A pesar de que la invitación no prometía nada preciso, a Jaromil le produjo una inmensa alegría.* V tomto případě ekvivalentem *a pesar de* je spojení *i když*. Částice *prece* zde ekvivalent nemá, není tudíž zohledněna její sémantika.

- a) *Mužové boiótští, v běžném životě se ani za mák, jak po řecku říkáme, nestaráte o definice pojmů, a prece je přesně odlišujete. / Hombres de Beocia, en la vida cotidiana no nos importa ni un pepino - como decimos en Grecia, la definición de las ideas y, a pesar de ello, las diferenciamos exactamente.*
- b) *Máte prece jenom štěstí, vy vojáci. / A pesar de todo, ¡tenéis potra, chicos!*
- c) *A prece mu sousedé nedovedli odpustit. / Y a pesar de eso los vecinos eran incapaces de perdonarle.*

Aunque

V posledním příkladě této podkapitoly si můžeme všimnout, že se z parataxe v češtině stává ve španělštině hypotaxe. Bylo nalezeno 67 výskytů, z nichž našemu výzkumu odpovídalo 31 příkladů. Byly vyřazeny příklady typu, např. *I když erotický život s manželkou nestál za řeč, prece jen spali na jedné posteli. / Aunque su vida erótica con su mujer no valía gran cosa, lo cierto era que dormían en una misma cama.* V tomto případě spojka *aunque* neodpovídá částici *prece*, ale výrazu *i když*.

- a) *Když to na něj přišlo, to prece mohlo být poledne a na ulici, jak zahlíd ženskou, už tahal ven to svoje péro. / Cuando iba salido, aunque fuera mediodía y en plena calle, sólo de ver una mujer, ya estaba con la picha fuera.*

- b) *Jsem jenom obyčejný sklář, **ale** něco **přece** jen znám. / **Aunque** sólo sea un pobre maestro vidriero no soy tan ignorante.*
- c) *Je tu samozřejmě pocit, že se ocitl v podobné situaci, v obležení byl tam a je obležen i zde, od muže jeho století bychom **však** očekávali **přece** jen něco víc. / Desde luego, existe el gusto del símil: cercado una vez y cercado la otra, **aunque** a un hombre de su siglo le pediríamos algo mejor.*

Aun así

Bylo nalezeno 8 výskytů, přičemž všechny odpovídaly našemu výzkumu. Zároveň si také můžeme všimnout, že se částice *přece* ráda kombinuje s odporovací spojkou *ale* a *však*. Toto můžeme vidět v příkladě b) "*pero aun así*". Jedná se zde o zachování odporu/rozporu čili adverzativnosti.

- a) *Věděl jsem, že za mnou nikdo nejde, **a přece** mi to nedalo a otočil jsem se. / Sabía que no venía nadie detrás y **aun así** no estaba del todo seguro, por lo que me volví.*
- b) *Věděl jsem, že za povzbudivým úsměvem skrývá faleš, **a přece** jsem byl za tu vstřícnost vděčný. / Yo sabía que la sonrisa alentadora era completamente falsa, **pero aun así** se la agradecí.*
- c) *... i když jsem se snažil podplatit vojenské pány, **přece** mne na vojnu nevzali. / ... aunque intenté sobornar a los señores militares, **aun así** no me cogieron.*

De todos modos

Bylo nalezeno celkem 8 výskytů, z čehož 4 odpovídaly požadavkům našeho výzkumu. Byly vyřazeny příklady následujícího typu, např. *Já s ní **stejně** nezůstanu, mě **přece** čeká doma manželka. / **De todos modos** no voy a quedarme a su lado, en casa me espera mi mujer.* V tomto případě by ekvivalentem byla částice *stejně*, nikoli *přece*. Částice *přece* zde ekvivalent nemá, není tudíž zohledněna její sémantika.

- a) *Na Gestapu to byl ještě kus života, strašný, **ale přece** kus života. / En la Gestapo había algo de vida, algo terrible, **pero** vida **de todos modos**.*
- b) *Pak ho napadlo, že i kdyby nebyl jeho, **přece** ho tam nemůže takhle nechat ležet. / Pensó que, aunque **de todos modos**, no fuera el suyo, no había razón alguna para dejarlo olvidado en el suelo.*
- c) *Fabián věděl proč, **ale přece** se na to ptal. / Fabián sabía el porqué **pero de todos modos** preguntaba.*

No obstante

Byly nalezeny 4 výskyty, přičemž všechny odpovídaly požadavkům našeho výzkumu.

- a) *Ač jsem už měl být v horké vodě, **přece** jsem váhal. / Ya tendría que estar en el agua caliente, **no obstante** vacilaba.*

- b) *A **přece** jsem cítil potřebu něco vykonat. / Y **no obstante** sentía la necesidad de hacer algo.*

Al mismo tiempo

Byly nalezeny 4 příklady, ale pouze 2 z nich splňovaly požadavky našeho výzkumu. V následujících příkladech si všímáme, že se ztrácí sémantika čisté přípustky a dostává se do popředí charakter časový. Byly vyřazeny příklady typu, např. *Věděla **přece** stále o noci, kterou spolu strávili. / Ella seguía recordando la noche que habían pasado juntos.* Částice *přece* zde nemá ekvivalent, není tudíž zohledněna její sémantika.

- a) *Od té doby mne nosí v neviditelném, **a přece** tak konkrétním ruksaku na zádech, který den ze dne je těžší. / Desde el día que me vio por primera vez me cargaba al cuello como una mochila invisible y **al mismo tiempo** bien concreta y cada vez más pesada.*
- b) *Nemohla se hnout z místa a zároveň jí napadlo, že tu tak **přece** nemůže nehnoutě stát. / Era incapaz de moverse del sitio y **al mismo tiempo** se decía que no podía quedarse así.*

3.1.2 Sice

Jeden z dalších výrazů, kterým se v praktické části budeme zabývat je částice *sice*, o které se zmiňujeme již v teoretické části práce. Tato částice v přípustkových větách nabývá následujícího významu „*potvrzení původních předpokladů.*“⁹⁸ Při analýze jsme postupovali stejně jako u předchozí částice *přece*. Z korpusu byla vybrána přípustková souvětí s částicí *sice*, ve kterých si po přeložení do španělštiny oba ekvivalenty navzájem odpovídaly. V těchto souřadných souvětích se částice *sice* vyskytuje v první větě, kterou obvykle doplňuje spojka *ale* ve větě druhé. Jak jsme již okomentovali v teoretické části, částice *sice* má preparativní funkci.⁹⁹ Následující tabulka obsahuje ekvivalenty částice *sice*, které byly obsažené v přípustkových větách ve španělštině. Z výzkumu byly vyřazeny příklady, ve kterých se částice *sice* do španělštiny nepřekládala. Nejčastěji užívaným ekvivalentem při překladu do španělštiny byl výraz *aunque*. Druhým nejčastějším ekvivalentem bylo předložkové spojení *a pesar de*, po němž následovaly výrazy; *sin embargo*, *si bien de* a *pese a*. I v tomto případě částice *sice* bývá v souvýskytu s odporovacími nexy, např. *ale* nebo *však*. Tyto nexy byly v následujících příkladech vyznačeny tučně. Dále si všímáme, že u výrazů *aunque* a *si bien* dochází při překladu ke

---

⁹⁸ DANEŠ, František. *Mluvnice češtiny: vysokošk. učebnice pro stud. filozof. a pedagog. fakult aprobeace čes. jazyk.* Praha: Academia, 1987, s. 490-491.

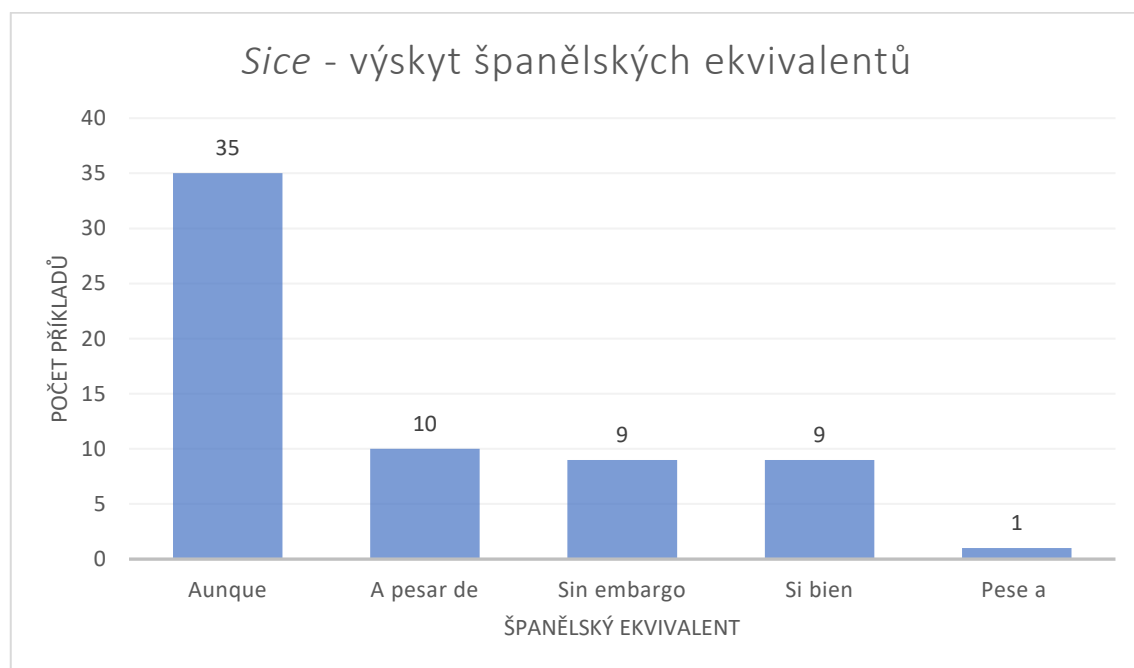
⁹⁹ BAUER, Jaroslav. *Spojky a částice.* In: Sborník prací Filosofické fakulty Brněnské university, 1964, str. 136, [online, cit. 2019-04-09]. Dostupné na https://digilib.phil.muni.cz/bitstream/handle/11222.digilib/101288/A_Linguistica_12-1964-1_15.pdf.

změně z parataxe (z českého jazyka) na hypotaxi (do španělského jazyka). Co se týče slovnědruhové změny, v českém jazyce se jedná o částici, přičemž v jazyce španělském se po překladu jednalo o spojku (*aunque*), spojkové spojení (*si bien*), konektor (*sin embargo*) a předložkové spojení (*a pesar de, pese a*).

Tabulka 3 *Sice*

<i>Španělský ekvivalent</i>	<i>Počet příkladů</i>
<i>Aunque</i>	35
<i>A pesar de</i>	10
<i>Sin embargo</i>	9
<i>Si bien</i>	9
<i>Pese a</i>	1

Graf 2 *Sice* + španělské ekvivalenty

Aunque

Vzhledem k tomu, že španělština nedisponuje částicí odpovídající českému *sice*, lze pozorovat pouze to, zda byl v překladu zachován přípustkový vztah. K tomu došlo ve všech 35 případech. Nejčastějším řešením bylo hypotaktické spojení pomocí spojky *aunque*.

- a) *Nejevili **sice** známky agresivity, bylo **však** jasné, že pozvat domů je také nemíni. / Los nativos parecían perplejos ante los intrusos, y **aunque** no daban muestras de agresividad, tampoco ofrecían señal alguna de hospitalidad.*
- b) *Prst **sice** souvisel s rukou jako fošna a ruka souvisela s kyjovitým předloktím, **ale** předloktí nesouviselo vůbec s ničím, snad jen v metaforickém smyslu s barem, k němuž chovalo zuřivou psí loajalitu, protože byl jeho domovem. / **Aunque** el dedo formaba parte de una mano semejante a una losa, y la mano era la continuación de un brazo que parecía una maza, el brazo no estaba unido a nada en absoluto, salvo en un sentido metafórico: una ardiente y perruna lealtad lo vinculaba al bar.*
- c) *Dusil se **sice** hanbou, **ale** trhal chvatně další obálky. / **Aunque** lo ahogaba la vergüenza, abrió precipitadamente los demás sobres.*

A pesar de

Bylo nalezeno 10 výskytů, přičemž všechny splňovaly požadavky našeho výzkumu. Přípustkový vztah, který vyjadřuje částice *sice*, byl v těchto případech převeden na vztah čistě odporovací.

- a) *Velitel školy von Ott **sice** poznal, že co nevidět bude konec války, a tedy národ se potřebuje vzbouřit, **ale** na vydání zbraní že nemá rozkaz. / El comandante de la escuela, von Ott, **a pesar de** reconocer que de un momento a otro se acabaría la guerra, y que por lo tanto el pueblo necesitaba rebelarse, no tenía orden de entregar las armas.*
- b) *Nejsem **sice** vynikajícím hráčem, **ale přesto** se mi zdálo nápadným, že dědeček dělal rošádu v jedné partii třikrát, pokaždé na jinou stranu. / **A pesar de** que no soy un jugador excepcional, me pareció sorprendente que el abuelo enrocara tres veces en la misma partida.*
- c) *Vyhledal jsem chirurga a snažil se mu vysvětlit, že tatínkovi je **sice** skoro osmdesát let, **ale** nic z jeho schopností věk nepodlomil. / Busqué al cirujano e intenté explicarle que, **a pesar de** que mi padre tenía casi ochenta años, la edad no había mermado en lo más mínimo sus facultades.*

Sin embargo

Sice a *ale* v češtině vytváří přípustkově-odporovací vztah, který je ve španělštině převeden na odporovací = takže je alespoň částečně zachován. V tomto případě jsme našli 9 výskytů, přičemž všechny byly stejného typu jako tři následující příklady, které byly vybrány pro ilustraci dané problematiky.

- a) *Takový muž **sice** miluje rodinu, **ale** prioritou je honba za dalšími ženami. / **Sin embargo**, podía querer mucho a su familia, ésta siempre iba después de su principal objetivo en la vida: andar detrás de las mujeres.*
- b) *Víme **sice**, že Salamandři jsou ve své spotřebě kovů, strojových součástí, výbušných látek a mnoha chemikálií odkázáni na lidi. / Sabemos, **sin embargo**, que las salamandras*

dependen del hombre en lo que concierne a los metales, en los componentes para construir máquinas, materias explosivas y muchos otros productos químicos.

- c) *V Rudém právu již **sice** Jaromilovi otiskli několik básní, **ale** on byl nespokojen. / Jaromil ya había publicado unos cuantos poemas en el Rude Pravo pero, **sin embargo**, no estaba satisfecho.*

Si bien

Bylo nalezeno 9 příkladů, přičemž všechny odpovídaly požadavkům našeho výzkumu.

- a) *Nepřítel je **sice** mocný a krutý, ale nedovede mnohem víc než ničit. / ... **si bien** el enemigo es poderoso y cruel, lo único que sabe es destruir.*
- b) *Tvoje jméno se tam **sice** objevilo, **ale** mluvil jsi o jiných věcech. / **Si bien** tu nombre apareció ahí, tú en realidad hablabas de otras cosas.*
- c) *Objevily se **ovšem** překážky, kterých se **sice** bylo třeba bát, které se však nedaly dopodrobna předvídat. / **No obstante**, surgieron impedimentos que, **si bien** se podían haber temido, no se habrían podido prever.*

Pese a

Byl nalezen pouze 1 příklad, přičemž odpovídal požadavkům našeho výzkumu.

- a) *Před začátkem služby musila si **sice** donést těžké bedny s pivem a minerálkami, **ale** pak už jen stála za barovým pultem, nalávala hostům alkohol a mezitím umývala sklenky v malém umyvadle instalovaném na okraji baru. / **Pese a** que antes de empezar su turno tenía que cargar con los pesados cajones de cerveza y agua mineral, luego ya no tenía otro trabajo que permanecer tras la barra, servir licores a los clientes y limpiar entre tanto los vasos en una pequeña pila instalada a un costado del bar.*

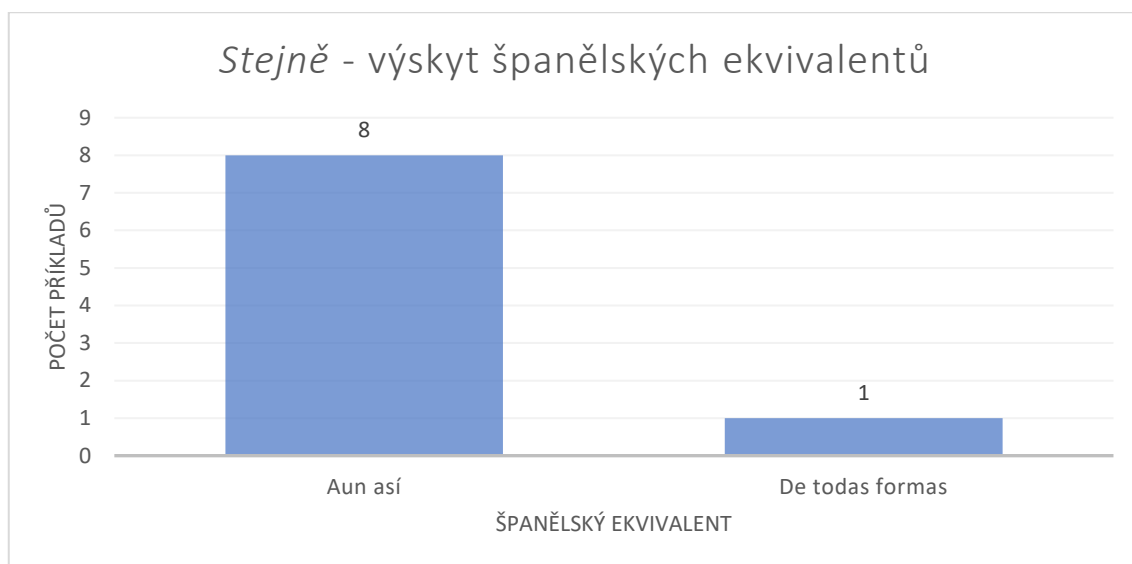
3.1.3 Stejně

Třetí částicí, kterou se praktická část práce zabývá, je částice *stejně*. Zde hovoříme o typu souvětí, ze kterého vyplývá snaha o dosažení něčeho. Daný mluvčí chce cosi dokázat, přičemž svého cíle nedosáhne, a to i přes vynaložení velkého úsilí. Co se týče našeho výzkumu, v tomto případě je postup stejný jako u předchozích částic. Byla vytvořena tabulka se španělskými ekvivalenty, u kterých byl i po překladu do španělštiny zachován přípustkový vztah, přičemž byly ke každému výrazu opět vybrány příklady z korpusu. Docházelo k odstranění příkladů, které nevyjadřovaly přípustkový vztah. Nejpoužívanějším ekvivalentem bylo spojení *aun así*, po němž následovalo spojení; *de todas formas*. Co se týče změny slovního druhu, zde se z české částice *stejně* po překladu do španělštiny stal konektor (*aun así, de todas formas*).

Tabulka 4 *Stejně*

<i>Španělský ekvivalent</i>	<i>Počet příkladů</i>
<i>Aun así</i>	8
<i>De todas formas</i>	1

Graf 3 *Stejně* + španělské ekvivalenty

Aun así

Bylo nalezeno 8 příkladů, přičemž všechny odpovídaly našemu výzkumu.

- Cesta do nemocnice netrvala ani dvacet minut, **ale stejně** mi připadala dlouhá. / El viaje al hospital no duró ni veinte minutos, **pero aun así** se me hizo eterno.*
- Mohla bych zavřít oči, tak jak píšu, a slova by **stejně** plynula dál. / Podría cerrar los ojos cuando escribo, y **aun así** fluirían las palabras.*
- Věděl jsem určitě, že pád nikdo neslyšel, **ale stejně** jsem měl naspěch. / Estaba seguro de que nadie había oído la caída, **pero aun así** tenía prisa.*

De todas formas

Bylo nalezeno 22 příkladů, přičemž našemu výzkumu odpovídal pouze 1 z nich. Z analýzy byly vyřazeny příklady typu, např. *Vychovává dítě, a kromě toho většinu peněz **stejně** utratila. / Tiene una hija que mantiene y, **de todas formas**, ya se ha gastado casi todo lo que cobró.* Z analýzy byly vyloučeny takové případy, kdy částice *stejně* nebyla součástí přípustkového souvětí, do něhož přidává význam nemožnosti dosažení cíle.

- Ale zemřela by **stejně**, i kdyby nebyla sama. / Pero habría muerto **de todas formas**, aunque no hubiera estado sola.*

3.1.4 (A) přitom

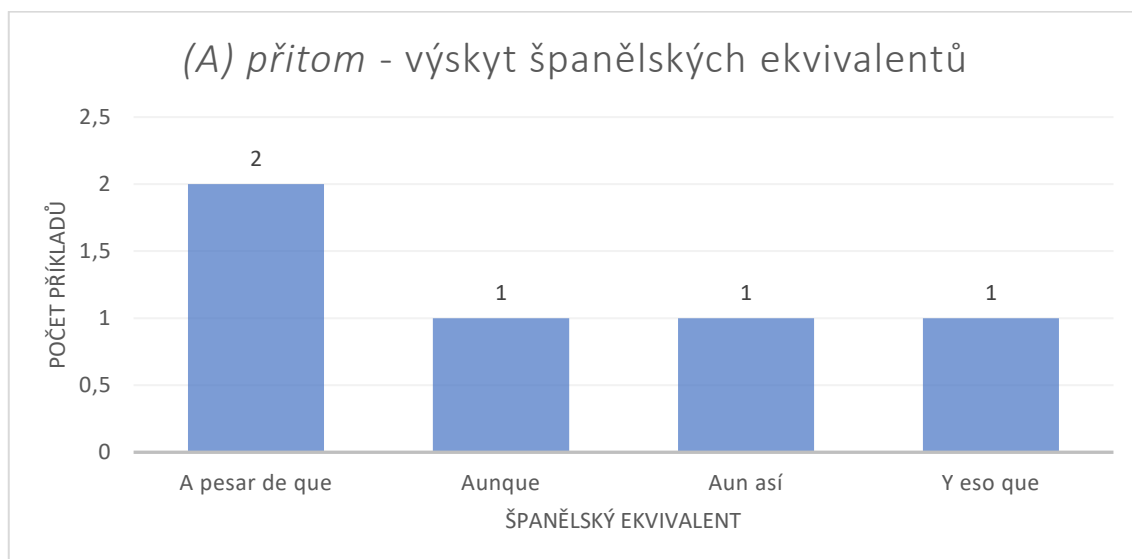
V teoretické části jsme se také zabývali adverbiem (*a*) *přitom*. Jak již bylo zmíněno, v těchto případech dochází k neočekávanému z hlediska platnosti *p*, přičemž *non q* není vyloučeno. Znamená to tedy, že *non q* je ve stejném momentě platné. Typicky se tento typ přípustky objevuje v mluveném jazyce, významově přináší tzv. dodatečnou přípustku, ve španělštině jí odpovídá *y eso que* a *mira que*, které je typicky hovorové. I tento výraz je původním příslovcem, jako je tomu i v případě výrazu *stejně*, z tohoto důvodu se může významově krýt. Má navíc sémantický rys současnosti, a to tedy něčeho, co se děje zároveň, a tudíž je nutné vyloučit ze vzorku taková použití, která podle našeho názoru nelze interpretovat jako přípustku, např. *Krafft ho provedl po nové pevnosti, ukazoval mu všechno, předváděl dokonce, jak daleko dohodí kamenem po nepříteli; přitom by byl málem sletěl do vody.* / *Krafft lo guió por la nueva fortaleza, le mostró todo, le demostró incluso lo lejos que lanzaba las piedras a los enemigos, aunque al hacerlo por poco cayó volando al agua.*¹⁰⁰ Co se týče slovních druhů, tak byl tento adverbiální výraz v přípustkových souvětích do španělštiny překládán jako předložkové spojení (*a pesar de*), spojka (*aunque*), konektor (*aun así*) a spojkové spojení (*y eso que*).

Tabulka 5 (A) *přitom*

Španělský ekvivalent	Počet příkladů
<i>A pesar de que</i>	2
<i>Aunque</i>	1
<i>Aun así</i>	1
<i>Y eso que</i>	1

¹⁰⁰ Je zajímavé, že překladatel částici interpretoval jako nesoucí přípustkový vztah.

Graf 4 (A) *přítom* + španělské ekvivalenty

A pesar de

Bylo nalezeno 5 příkladů, přičemž našemu výzkumu odpovídaly pouze 2.

- Byla od těch hadů pokousaná, **a přítom** se jí sotva mohli dotknout. / La mordieron las dos serpientes, **a pesar de** que apenas podían tocarla.*
- A přítom** si každý myslí, že jsem zlá. / Y **a pesar de** eso, todos creen que soy mala.*

Aunque

Byly nalezeny 4 výskyty, přičemž našim požadavkům odpovídal pouze 1.

- Často si namlouváme, že nás k sobě váže láska, **a přítom** nás k sobě poutá už jen nenávist, i té dáme přednost před osamělostí. / A menudo, nos hacemos la ilusión de que es el amor el que nos une a otra persona, **aunque** en realidad no nos una más que el odio, que preferimos incluso a la soledad.*

Aun así

Byl nalezen pouze 1 výskyt, který zároveň odpovídal požadavkům naší analýzy.

- Že on nikdy nechodil na žádnou speciální školu **a přítom**, jak skládal! / Que nunca fue a ninguna escuela especial y, **aun así**, ¡cómo componía!*

Y eso que

V tomto případě byl také nalezen pouze 1 výskyt, který zároveň odpovídal požadavkům naší analýzy.

- ... a když takovej není mrtvej, bavějí se ti policajti o baseballu vesele dál, **a přítom** ta ulice Bowery je kousek od Wall Streetu. / ... y si no están muertos, los policías siguen hablando tranquilamente de béisbol, ¡y **eso que** la calle Bowery está a dos pasos de Wall Street!*

3.1.5 Zároveň

Jak jsme již uvedli v teoretické části, u adverbia *zároveň* dochází k neočekávanému z hlediska platnosti *p*, přičemž *non q* není vyloučeno. Znamená to tedy, že *non q* je ve stejném momentě platné. Kromě toho toto adverbium obsahuje i odkaz na daný moment neboli časovou platnost obou úseků vět, které daný mluvčí vyslovuje.¹⁰¹ Adverbium *zároveň* se překládá do španělštiny jako konektor (*al mismo tiempo*).

Tabulka 6 *Zároveň*

<i>Španělský ekvivalet</i>	<i>Počet příkladů</i>
<i>Al mismo tiempo</i>	11

Al mismo tiempo

Bylo nalezeno 138 výskytů, ale našim požadavkům odpovídalo pouze 11. Aby výraz *zároveň* byl přípustkový, musel být v obvyklém rozporu viz příklad a), kde je rozpor zřejmý. V příkladě b) je již jasný méně. A pro úplný kontrast byl uveden příklad c), kde se nejedná o přípustku, nýbrž o čistě časovou informaci (souběžnost dějů). Jak můžeme vidět, adverbium *zároveň* se v češtině také často pojí se spojkou *a*.

- Byli blízcí, přítulní, oddaní a zároveň úplně nesrozumitelní. / Eran seres próximos, cariñosos, entregados y al mismo tiempo totalmente incomprensibles.*
- Goethe je největší ze všech Němců, a zároveň antipatriot a Evropan. / Goethe es el mayor de todos los alemanes y al mismo tiempo un antipatriota y un europeo.*
- Zhasl jsem, a zároveň jsem věděl, že jsem zhaset neměl. / La apagué y al mismo tiempo supe que no debía haberla apagado.*

3.1.6 Nechtě, marně, bezdůvodně

V teoretické části jsme také zmiňovali tato adverbia, která mohou ovlivňovat sémantiku přípustkových souvětí, ačkoli velmi zřídka, což potvrzuje i náš výzkum v daném vzorku korpusu. V případě výrazů *nechtě* a *bezdůvodně* nebyl v našem vzorku nalezen žádný příklad, ve kterém by se tyto výrazy vyskytovaly v přípustkových souvětích. V případě adverbia *marně* byl nalezen pouze jeden příklad ve spojení se spojkou *ale*.

¹⁰¹ KARLÍK, Petr, *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity*. A, Řada jazykovědná 1993, roč. 42, č. A41, s. 43.

Tabulka 7 *Marně*

<i>Španělský ekvivalent</i>	<i>Počet příkladů</i>
<i>A pesar de</i>	1

- a) *Marně, ale* horlivě vykládá slovo boží. / *A pesar de todos los inconvenientes, predicaban con gran fervor la Palabra de Dios.*

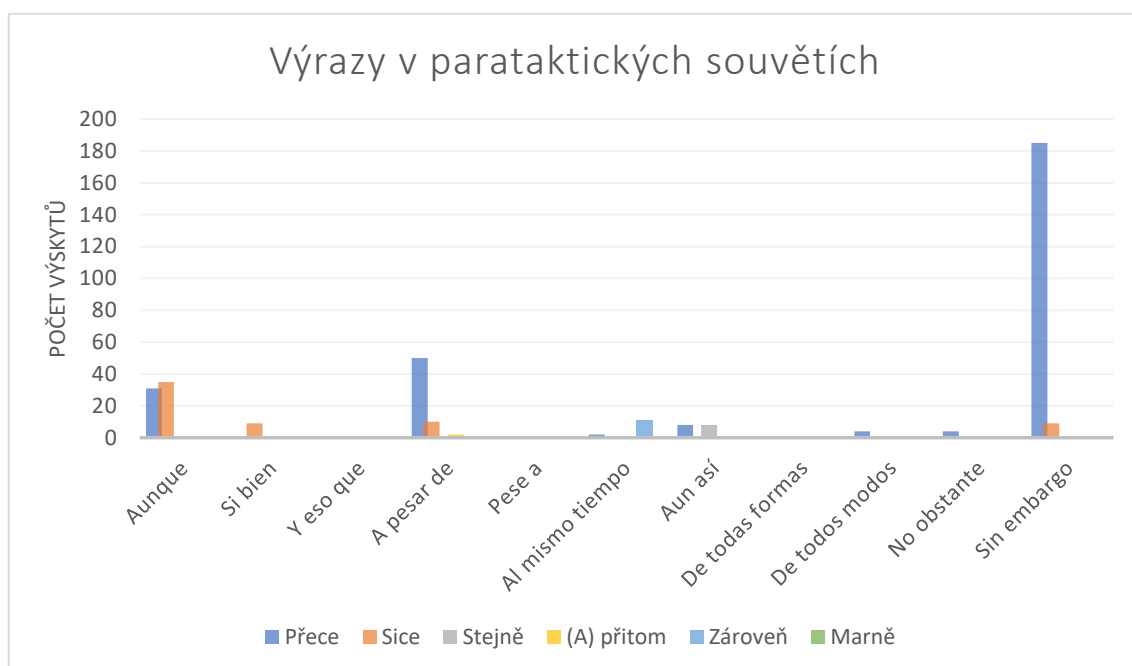
3.1.7 Grafické shrnutí

V následující tabulce a grafu shrnujeme, jakým způsobem přistoupili překladatelé k překladu výrazů, vyskytujících se v parataktických souvětích, z originálně českých textů do španělštiny.

Tabulka 8 *Výrazy v parataktických souvětích*

	<i>Přece</i>	<i>Sice</i>	<i>Stejně</i>	<i>(A) přitom</i>	<i>Zároveň</i>	<i>Marně</i>
<i>Aunque</i>	31	35	-	1	-	-
<i>Si bien</i>	-	9	-	-	-	-
<i>Y eso que</i>	-	-	-	1	-	-
<i>A pesar de</i>	50	10	-	2	-	1
<i>Pese a</i>	-	1	-	-	-	-
<i>Al mismo tiempo</i>	2	-	-	-	11	-
<i>Aun así</i>	8	-	8	1	-	-
<i>De todas formas</i>	-	-	1	-	-	-
<i>De todos modos</i>	4	-	-	-	-	-
<i>No obstante</i>	4	-	-	-	-	-
<i>Sin embargo</i>	185	9	-	-	-	-

Graf 5 Výrazy v parataktických souvětích

3.2 Výrazy v hypotaktických souvětích

3.2.1 Ač

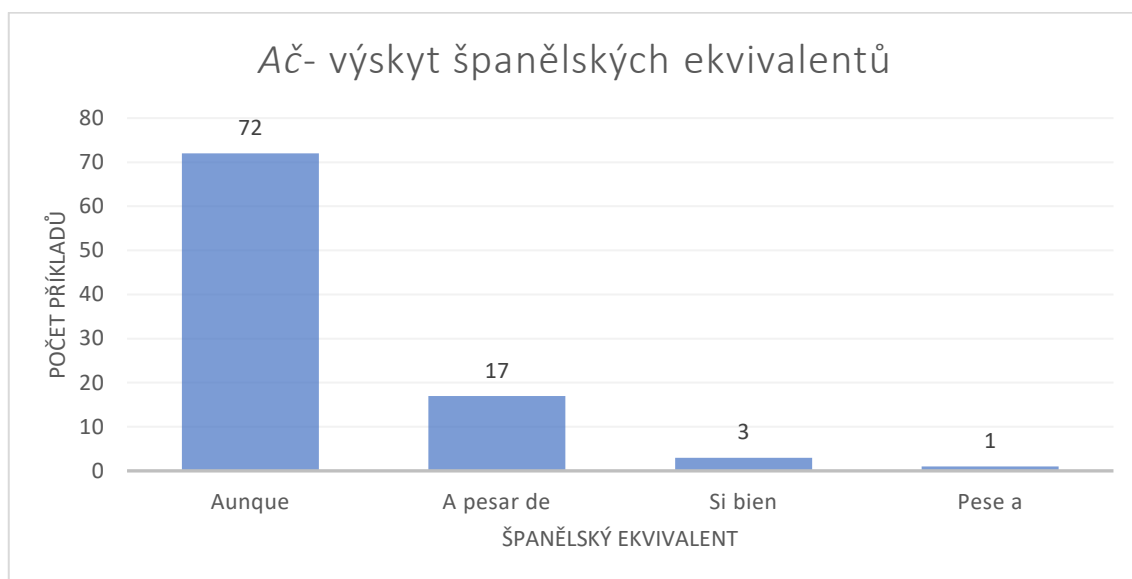
Jak již bylo zmíněno v teoretické části, nejčastějším hypotaktickým vyjádřením přípustky v českém jazyce jsou především vedlejší věty přípustkové. Mezi nejfrekventovanější spojovací výrazy vedlejších vět přípustkových se řadí: *ač*, *ačkoli(v)*, *jakkoli(v)*, *třebaže*, *třeba(s)*, *byť* a *přestože*.¹⁰² V této podkapitole jsme našemu výzkumu podrobili právě spojovací výraz *ač*. V následující tabulce můžeme vidět, že nejčastějším ekvivalentem je spojka *aunque*, kterou následovaly výrazy *a pesar de*, *si bien* a *pese a*. Co se týče slovních druhů, podřadící spojka *ač* byla do španělštiny překládána také jako spojka (*aunque*). Dále také jako předložkové spojení (*a pesar de*, *pese a*) a spojkové spojení (*si bien*).

¹⁰² KARLÍK, Petr, NEKULA, Marek, PLESKALOVÁ, Jana (2017): PŘÍSLOVEČNÉ URČENÍ PŘÍPUSTKY. (eds.), CzechEncy-Nový encyklopedický slovník češtiny.

Tabulka 9 Ač

<i>Španělský ekvivalent</i>	<i>Počet příkladů</i>
<i>Aunque</i>	72
<i>A pesar de</i>	17
<i>Si bien</i>	3
<i>Pese a</i>	1

Graf 6 Ač + španělské ekvivalenty

Aunque

Bylo nalezeno 72 příkladů, přičemž všechny odpovídaly našim požadavkům.

- Tak teď tobě se divím a žasnu a bojím se hrozně dotknout se kolenou tvých, **ač** velký smutek mě tísní. / De la misma manera te contemplo con admiración, ¡oh, mujer!, y me tienes absorto y me infunde miedo abrazar tus rodillas, **aunque** estoy abrumado por un mal muy grande.*
- Můj švára taky, **ač** mu do toho už nic nebylo, taky se cejtil pořadatelem zájezdu do ciziny. / También mi cuñado, **aunque** yo no tenía nada que ver con ello, también él se sentía responsable del viaje al extranjero.*
- Měsíc se pohádal s nocí, **ač** měly slavit úplněk. / La luna se peleaba con la noche, **aunque** ambas celebrarían el plenilunio.*

A pesar de

Bylo nalezeno 17 příkladů, přičemž všechny odpovídaly našim požadavkům.

- a) *Tryskla mu krev do tváří, **ač** byl skutečně mrtev, tak mrtev, že cítil v sobě srdce zmrzlé na kost. / Le chorreaba la sangre por la cara **a pesar de** que estaba realmente muerto, tan muerto que sentía dentro de sí el corazón congelado por completo.*
- b) *A to je Anka Víková, stále stejně přímá a stále krásná, **ač** s vlasy už docela bílými, bojovnice pevná a tvrdošijná... /... y Anette Víková, siempre tan valiente, tan hermosa, **a pesar de** sus cabellos ya blancos, militante firme y tenaz.*
- c) *Vytrhnul jsem si vlas a zkoušel jsem na něm ostrí břitvy, **ač** jsem věděl, že jsou nabroušeny! / Me arranqué un cabello y con él comprobé el filo de las navajas, **¡a pesar de** saber que estaban afiladas!*

Si bien

Byly nalezeny 3 příklady, přičemž všechny splňovaly požadavky našeho výzkumu.

- a) *Můj život, který jsem svobodně přivedl až za hranici, mi byl vrácen v jiné formě a v jiném obsahu, **ač** jméno mi zůstalo. / Mi vida, que libremente había llevado más allá de la frontera, me fue devuelta con otra forma y con otro contenido, **si bien** me había quedado mi nombre.*
- b) *Vysvětlil jsem mu, že **ač** šlechtic, jsou mi blízké myšlenky Francouzské revoluce. / Le expliqué que, **si bien** era noble, me eran cercanas las ideas de la Revolución francesa.*

Pese a

Byly nalezeny 2 příklady, z čehož pouze jeden odpovídal požadavkům výzkumu.

- a) *... (**ač** bylo časné a Jízda králů dosud nevyjela) kališky od piva zvoskovaného papíru i papírové tácky se skvrnami od hořčice. / ... (**pese a** que era temprano y la Cabalgata aún no había empezado) de vasos de cerveza de papel encerado y bandejitas de cartón con manchas de mostaza.*

3.2.2 Ačkoli

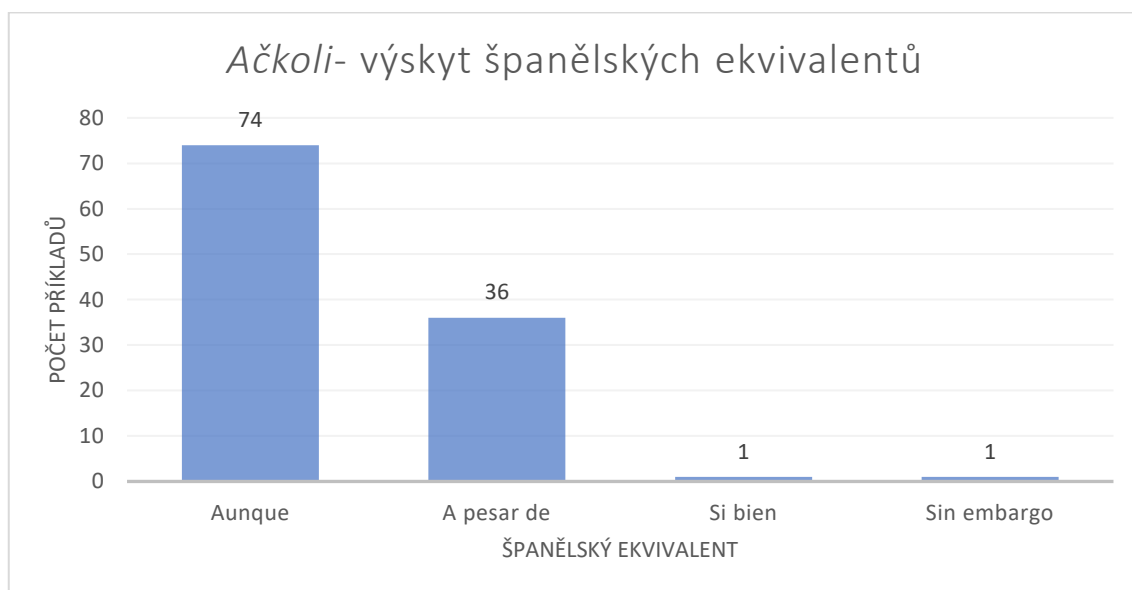
Dalším výrazem, kterým se náš výzkum zabývá, je spojka *ačkoli*. Stejně jako výraz *ač*, je spojka *ačkoli* nejfrekventovanějším spojovacím výrazem vedlejších vět, co se týče hypotaxe.¹⁰³ V následující tabulce můžeme vidět nalezené španělské ekvivalenty, seřazené od nejčastějšího po ten nejméně častý. Spojka *ačkoli* byla nejčastěji do španělštiny překládána také jako spojka (*aunque*). Dále se překládala jako předložkové spojení (*a pesar de*), spojkové spojení (*si bien*) a konektor (*sin embargo*).

¹⁰³ KARLÍK, Petr, NEKULA, Marek, PLESKALOVÁ, Jana (2017): PŘÍSLOVEČNÉ URČENÍ PŘÍPUSTKY. (eds.), CzechEncy-Nový encyklopedický slovník češtiny.

Tabulka 10 *Ačkoli*

<i>Španělský ekvivalent</i>	<i>Počet příkladů</i>
<i>Aunque</i>	74
<i>A pesar de</i>	36
<i>Si bien</i>	1
<i>Sin embargo</i>	1

Graf 7 *Ačkoli* + španělské ekvivalenty

Aunque

Bylo nalezeno 74 příkladů, přičemž všechny odpovídaly našim požadavkům.

- Což nespí s pohanskými děvkami, **ačkoli** je stařec? / ¿Acaso no duerme con mujerzuelas paganas, **aunque** ya es un viejo?*
- Dnes už ví, dnes už slyší, **ačkoli** je vzdálenější než tenkrát. / Ahora que ya lo sabe ya me escucha, **aunque** esté más lejos que antes.*
- Nastával soumrak, **ačkoliv** vysoko na nebi ve sférickém prachu bylo ještě plno slunečního světla. / Comenzó a anochecer, **aunque** en lo alto del cielo, en el polvo esférico, brillaba la luz solar.*

A pesar de

Bylo nalezeno 36 příkladů, přičemž všechny odpovídaly našim požadavkům.

- Přibližuje se k lidem, ale nedovoluje nikomu, aby se přiblížil k němu. Nedonáší, nežaluje, **ačkoli** mnoho vidí. / Se acerca a la gente, pero no permite que nadie se le acerque a él. No lleva cuentos, no denuncia, **a pesar de** ver mucho.*

- b) *Höfer, veselý švec od Baří, prodělal francouzské tažení a utekl z vojenské služby, ačkoli mu slibovali povýšení. / Hofer, alegre zapatero de Bata, hizo la campaña de Francia y se escapó del servicio militar, a pesar de la promesa de ascenso.*
- c) *Strojí se, jako by byla bůhvíjak mladá, nosí senzační klobouky a velmi se maluje, ačkoliv to vůbec neumí. / Se viste como si tuviera no sé cuántos años menos, lleva unos sombreros increíbles y se pinta mucho, a pesar de que no sabe.*

Si bien

Byl nalezen pouze jeden příklad, který zároveň odpovídal požadavkům naší analýzy.

- a) *Nenamítala nic proti tomu, že se už několik týdnů motám po ulicích v oranžové vestě, ačkoli to v ní jistě vyvolávalo nejistotu, zda se za mým počínáním opět neskrývá nějaký postranní úmysl anebo aspoň snaha uniknout z domova. / No ponía ningún reparo a que me paseara por las calles vestido con un chaleco de color naranja desde hacía varias semanas, si bien debía de preguntarse si tras mi proceder no se escondería de nuevo alguna secreta intención, o al menos el afán de huir de casa.*

Sin embargo

V tomto případě byl také nalezen pouze jeden příklad, který zároveň odpovídal požadavkům naší analýzy.

- a) *Když propuknou v jásoch nad vítěznou brankou, nad zdařilým šlágrelem anebo revolucí, zdá se, že ten jek bude už věčně znít, ačkoliv právě za ním se rozprostírá smrtelné ticho prázdna a zapomenutí. / Cuando prorrumpen en gritos de júbilo por el gol de la victoria, por una canción de éxito o por una revolución, parece que su voz va a seguir sonando para siempre, y sin embargo no la sucede sino un silencio mortal de vacío y olvido.*

3.2.3 Přestože

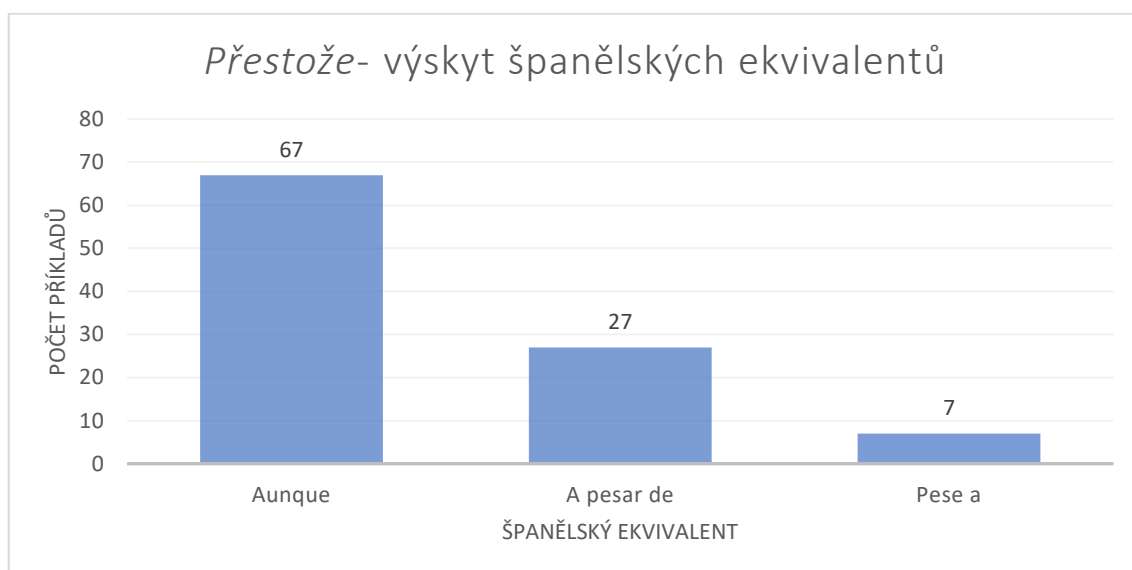
Jedním z dalších nejfrekventovanějších spojovacích výrazů vedlejších vět přípusťkových je výraz *přestože*.¹⁰⁴ V následující tabulce můžeme vidět, že nejčastějším ekvivalentem je spojka *aunque*, kterou následovala předložková spojení *a pesar de* a *pese a*.

Tabulka 11 *Přestože*

<i>Španělský ekvivalent</i>	<i>Počet příkladů</i>
<i>Aunque</i>	67
<i>A pesar de</i>	27
<i>Pese a</i>	7

¹⁰⁴ KARLÍK, Petr, NEKULA, Marek, PLESKALOVÁ, Jana (2017): PŘÍSLOVEČNÉ URČENÍ PŘÍPUSŤKY. (eds.), CzechEncy-Nový encyklopedický slovník češtiny.

Graf 8 *Přestože* + španělské ekvivalenty

Aunque

Výskytů bylo 68, z čehož jeden příklad nesplňoval požadavky našeho výzkumu.

- Přestože* měla dosti čerstvých sil, začaly ji stařenybrzy dohánět a jedna už po ní natahovala ruku. / **Aunque** tenía muchas fuerzas, las ancianas pronto lo alcanzaron y una ya estiraba su mano para quitarle el fuego.
- I dnes, **přestože** čas dobývání se nesmírně zkrátil, sexualita se stále ještě jeví jako kovová skříňka, v níž je ukryto tajemství ženina já. / Y aún hoy, **aunque** la época de conquista se ha reducido enormemente, la sexualidad sigue siendo la caja de caudales en la que está oculto el secreto del yo de la mujer.
- Přestože* měla holka věk na vdávání, zdržovala se smítní chasou. / **Aunque** la chica estaba en edad de casarse, se entretenía con los jóvenes del lugar durante el largo día.

A pesar de

Bylo nalezeno 27 výskytů, přičemž všechny splňovaly požadavky našeho výzkumu.

- Přestože* neuměla kreslit, dala se ještě téže noci do práce a načrtla vlastní návrh sochy. / **A pesar de** que no sabía dibujar, se puso a trabajar aquella misma noche y trazó el boceto de su propio proyecto escultórico.
- Ale Karel trval na svém, **přestože** i maminka teď protestovala. / Pero Karel seguía en sus trece, **a pesar de** que ahora protestaba incluso mamá.
- Prodat se ten obsah nedá, jen uvěznit nebo osvobodit a lidské oko není schopno jej docenit, **přestože** je tak obdivuhodný. / El contenido no se puede vender, solo se puede aprisionar o liberar y el ojo humano no es capaz de apreciarlo como debe ser, **a pesar de** ser tan magnífico.

Pese a

Bylo nalezeno 7 výskytů, přičemž všechny splňovaly požadavky našeho výzkumu.

- a) *Přestože ještě před chvílí říčeli smíchem, rázem všichni se studentem souhlasili. / Pese a que hacía sólo un rato se habían estado riendo a carcajadas, de repente todos estuvieron de acuerdo con el estudiante.*
- b) *... jako prosbu, aby ho přijali mezi sebe, přestože sevždycky vzpíral být mezi ně počítán. / ... como un ruego de que le aceptarán pese a que siempre se había resistido a ser uno de ellos.*
- c) *Přestože nikde nestrávil tolik času jako v obrazárnách, musil čekat na Kennedyho fotografie. / Pese a que nunca había pasado en otro sitio tanto tiempo como en las galerías.*

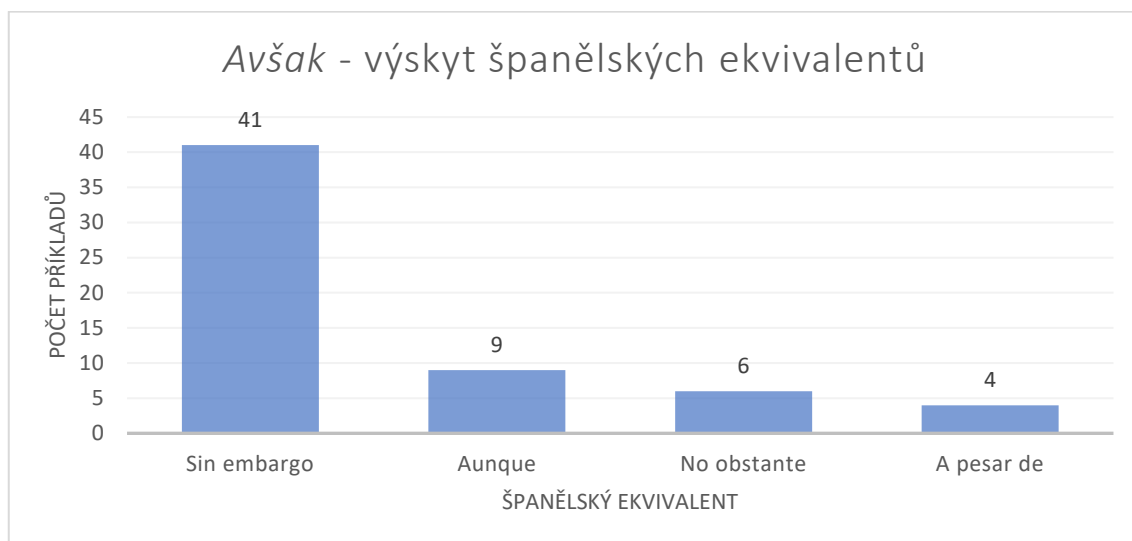
3.2.4 Avšak

Dalším výrazem, který byl podroben našemu výzkumu byla spojka *avšak*. V následující tabulce můžeme vidět španělské ekvivalenty, seřazené od nejčastějšího po ten nejméně častý. Zajímavé je, že tento výraz je zároveň i výrazem odporovacím, což může ukazovat k prolínání konceptu přípustky a odporu (viz také řazení spojky *aunque* mezi odporovací nexy ve španělských gramatikách). Tato česká spojka se po přeložení do španělštiny překládala jako konektor (*sin embargo, no obstante*) nebo také spojkou (*aunque*). Dále se překládala jako předložkové spojení (*a pesar de*).

Tabulka 12 *Avšak*

<i>Španělský ekvivalent</i>	<i>Počet příkladů</i>
<i>Sin embargo</i>	41
<i>Aunque</i>	9
<i>No obstante</i>	6
<i>A pesar de</i>	4

Graf 9 *Avšak* + španělské ekvivalenty

Sin embargo

Nejpočetnějším ekvivalentem bylo spojení *sin embargo*. Bylo nalezeno 41 výskytů, přičemž všechny odpovídaly požadavkům naší analýzy.

- V parku se chtěl poroučet, avšak princezna zabočilana postranní cestu. / En el parque intentó despedirse, sin embargo la princesa giró por un camino secundario.*
- ... avšak nemohl snést pohled na její ztepilé nohy. / Sin embargo, no podía soportar mirar las esbeltas piernas.*
- Avšak s rostoucí vzdělaností Salamandrů se víc a víc cítily rozpaky zahrnovat Mloky prostě pod ochranu zvířat. / Sin embargo, con la creciente cultura de las salamandras se sentía cada vez mayor perplejidad al tener que colocarlas bajo la ley llamada Protectora de Animales.*

Aunque

Z 23 nalezených příkladů odpovídalo požadavkům výzkumu 9 z nich. Ve zbytku příkladů se jednalo o čistě adverbativní vztah. Spojka *avšak* se překládala do španělštiny jako *pero*, např. *Avšak samolibost moci se neprojevuje pouze krutostí, nýbrž i milosrdenstvím. / Pero la autocomplacencia del poder no se manifiesta sólo en su crueldad sino en su misericordia.* V tomto případě si tedy dva hledané ekvivalenty neodpovídaly po překladové stránce.

- ... ani ruku nepodal, se kterým jsem si chtěl přituknout, avšak já jsem nastavil sklenku a srazil kramfleky pemsek... / ... ese señor militar que ni me felicitó ni me dio la mano, aunque yo levanté la copa y entrechoqué los tacones de los zapatos de charol...*
- Nebyla zamčená, avšak natolik zanesená staletým prachem, že šla otevřít jen stěží. / No estaba cerrada, aunque estaba tan obstruida por el polvo secular que apenas se pudo abrir.*

- c) *Jaro se přivleklo se zpožděním, stromy vypučely až koncem dubna a teď, o měsíc později, teprve kvetou šeršky, pomalu, **avšak** štědře až rozmařile. / La primavera se arrastra con retraso, las hojas brotaron en los árboles hasta finales de abril y ahora, un mes después, empiezan a florecer las lilas, despacio, **aunque** generosas y pródigas.*

No obstante

Bylo nalezeno 6 výskytů, přičemž všechny odpovídaly požadavkům naší analýzy.

- a) *... **avšak** domovnice tvrdila, že to bylo někdy v sobotu. / ... **no obstante**, la casera afirmaba que aquello ocurrió un sábado.*
- b) *Pod rozsvícenou žárovkou strýc Pepin napřahoval ruku na obrovského sladovníka, který klečel na kolenou a vkleče byl zrovna tak veliký jako stojící strýc Pepin, **avšak** strýc se tvářil hrozivě a řval. / Bajo una bombilla encendida el tío levantaba la mano, amenazando a un trabajador de los almacenes de malta, un gigante que estaba arrodillado delante del tío e incluso así era tan alto como él, que estaba de pie; **no obstante** el tío ponía cara de pocos amigos y gritaba.*
- c) ***Avšak** místo aby tak zcela rozumně učinil, pustil sedo černého parku a dlouho, nesmírně dlouho měřil očima temnou frontu zámku hledaje jakési okno. / **No obstante**, en vez de hacer lo que era más sensato, se encaminó hacia el umbrío parque y durante largo rato, infinitamente largo, observó la oscura fachada principal del palacio buscando cierta ventana.*

A pesar de

Bylo nalezeno 7 výskytů, přičemž požadavkům naší analýzy odpovídaly 4 příklady.

- a) *Znám ji již celou z paměti, **avšak** nalézám v ní stále nové zdroje zábavy i poučení. / Ya me lo sé completamente de memoria y, **a pesar de** ello, siempre encuentro en él fuente de entretenimiento y enseñanza.*
- b) *A šilhavý nákupčí dobytka, který na Slovensku nacpal do vagónu místo osmnácti krav pětadvacet a do Prahy uhynulo vždycky pět až šest krav žízni a hladem, **avšak** vyplatilo se to... / Y el tratante de ganado bizco, que en Eslovaquia había metido veinticinco vacas en un vagón, en lugar de dieciocho, de las cuales cinco o seis murieron de sed o hambre durante el camino de Praga, **a pesar de** ello el negocio había merecido la pena...*
- c) ***Avšak** přece jen: u těch, kdo doma nějakou ženu měli, šla pauzou nit, snad tenká, snad úzkostně tenká apřetrhnutelná nit, ale přece jen nit. / ... **a pesar de** todo: para los que tenían en casa una mujer, había un hilo que atravesaba la pausa, quizás fino, quizás angustiosamente fino y frágil, pero seguía siendo un hilo.*

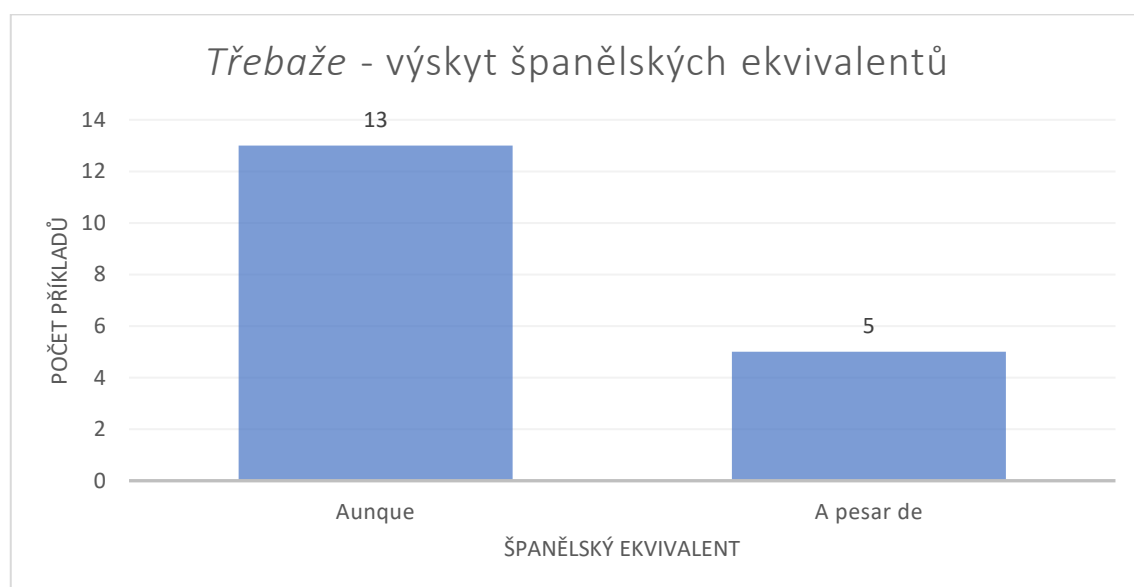
3.2.5 Třebaže

Dalším výrazem, který byl podroben našemu výzkumu byla podřadící spojka *třebaže*. Jak již bylo zmíněno v teoretické části, tento výraz vyjadřuje indiferenci.¹⁰⁵ Nejčastějším ekvivalentem byla spojka *aunque*, kterou následovalo předložkové spojení *a pesar de*.

Tabulka 13 *Třebaže*

Španělský ekvivalent	Počet příkladů
<i>Aunque</i>	13
<i>A pesar de</i>	5

Graf 10 *Třebaže* + španělské ekvivalenty

Aunque

Bylo nalezeno 13 výskytů, přičemž všechny odpovídaly požadavkům naší analýzy.

- ... ale je to tvůj synovec, **třebaže** Harán se k tobě nechoval, jak by se měl chovat rodný bratr. / ...pero es tu sobrino, **aunque** Harán no se haya portado contigo como debería haberlo hecho un hermano.*
- Třebaže** teď už bylo všechno jasné, seděla teta Kateřinana schodech.... / **Aunque** ya se habían aclarado todo, la tía Catalina permanecía sentada en las escaleras.*
- Stvrдили jej Nadělením, a protože zpěvačka, **třebaže** usmířená a pokorná, neztratila nic na zvědavosti, při druhém Nadělení už se jí detektiv svěřoval s chudičkými, ale přísně tajnými výsledky dosavadního šetření. / La sellaron con un par de Provechosos, y porque*

¹⁰⁵ HAVRÁNEK, Bohuslav, ed. *Slovník spisovného jazyka českého*. 2., nezměněné vyd. Praha: Academia, 1989, s. 238.

la cantante, **aunque** humilde y conciliadora, conservaba toda su curiosidad, el detective comenzó otro Provechoso para confiarle los resultados modestos, pero aún confidenciales, de su investigación hasta la fecha.

A pesar de

Bylo nalezeno 5 výskytů, přičemž všechny odpovídaly požadavkům naší analýzy.

- a) *V životě se mu nic takového nestalo, **třebaže** patřil k nejzkušenějším. / No comprendía: nada parecido le había ocurrido en su vida entera, **a pesar de** toda su experiencia.*
- b) *Jednou někdo říkal tetě Kateřině, že je pozoruhodné, že strýc František zemřel poměrně mlád, **třebaže** nepil... / En cierta ocasión alguien le dijo a la tía Catalina que era curioso que el tío František hubiera muerto relativamente joven, **a pesar de** que no bebía.*
- c) ***Třebaže** vzápětí popřela jakoukoli znalost cest, jimiž věc údajně doputovala do jejího lože, v detektivových očích ji to uleknutí usvědčilo. / **A pesar de** que inmediatamente negó tener conocimiento de cómo había llegado la cigarrera a estar debajo de su cama, su reacción inicial fue suficiente para condenarla a los ojos del detective.*

3.2.6 I kdyby

Našemu výzkumu jsme také podrobili spojení *i kdyby*, které bylo překládáno spojkou *aunque*.

Tabulka 14 *I kdyby*

<i>Španělský ekvivalent</i>	<i>Počet příkladů</i>
<i>Aunque</i>	79

Aunque

Bylo nalezeno 79 výskytů, přičemž všechny odpovídaly požadavkům naší analýzy.

- a) *Budu tam, Prokope, budu tam, **i kdyby** mne tam museli na rukou donést. / Estaré allí, Procopio, estaré allí **aunque** tuvieran que llevarme en brazos.*
- b) ***I kdyby** nebylo pohoršujícího Pepíkova mládí, zůstává nesporným, že slušně vychovaný muž se nedívá dámám po nohách. / **Aunque** no fuera indignante, dada la juventud de Pepík, está claro que un hombre educado no les mira las piernas a las damas.*
- c) *Musili jít spolu, **i kdyby** se uložovali... / Habrían tenido que ir juntos **aunque** lo hubiéramos echado a suertes cuarenta veces.*

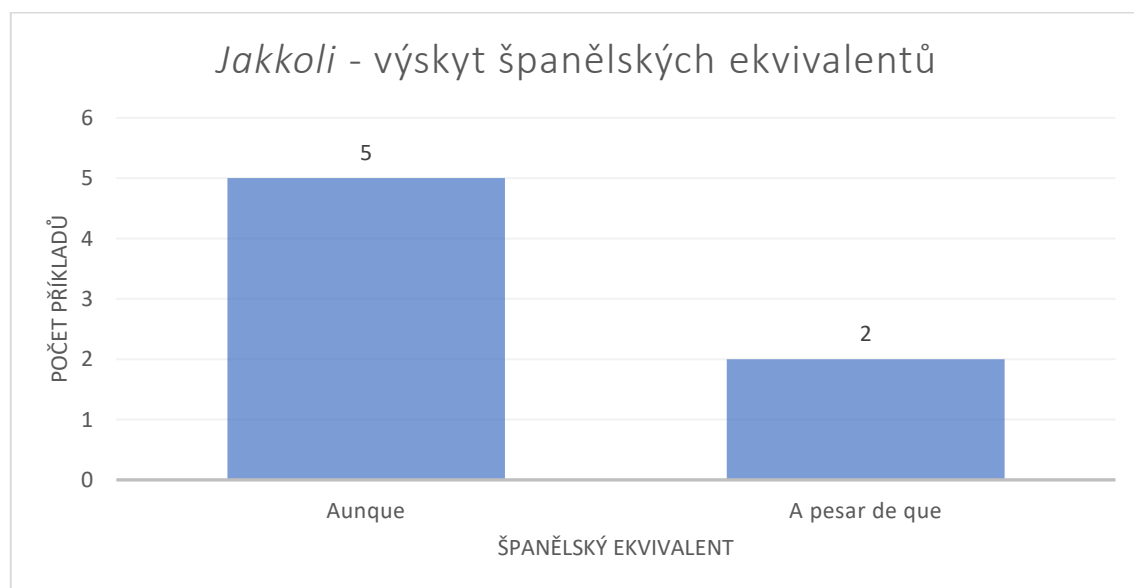
3.2.7 Jakkoli

Jak již bylo zmíněno v teoretické části, podřadící spojka *jakkoli* evokuje lhostejnost. Ze složky – *koli* vyplývá postoj, který se definuje právě jako indiferentní, libovolný či nepodstatný ve smyslu, že pro mluvčího daná situace nemá zásadní význam.¹⁰⁶ Postupovali jsme stejně jako u předchozích výrazů. Hledaly se veškeré španělské ekvivalenty vyskytující se v přípustkových větách. V následující tabulce jsou tyto ekvivalenty opět seřazeny od nejčastějšího po ten nejméně častý. Tato spojka se do španělštiny nejčastěji překládala spojkou *aunque*. Dále také jako předložkové spojení (*a pesar de*).

Tabulka 15 *Jakkoli*

Španělský ekvivalent	Počet příkladů
<i>Aunque</i>	5
<i>A pesar de</i>	2

Graf 11 *Jakkoli* + španělské ekvivalenty

Aunque

Bylo nalezeno 8 výskytů, přičemž požadavkům naší analýzy odpovídalo 5. Byly vyřazeny případy, kdy si dané ekvivalenty neodpovídaly, např. *At' tomu bylo jakkoli, ten stud, i když byl jen zdáním studu, i když byl jen vzpomínkou na zdání studu, ten stud byl zde, byl*

¹⁰⁶ KARLÍK, Petr, *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity*. A, Řada jazykovědná 1993, roč. 42, č. A41, s. 45.

s nimi v malém hotelovém pokoji, omamoval je svou magií a dával všemu smysl. / Como quiera que fuese, ese pudor, aunque sólo fuera una apariencia de pudor, aunque sólo fuera el recuerdo de una apariencia de pudor, ese pudor estaba allí, estaba con ellos en la pequeña habitación del hotel, los embriagaba con su magia y le daba sentido a todo.
V tomto případě si *aunque* a *jakkoli* neodpovídají.

- a) *Jakkoli* to v nás vzbuzuje soucitný úsměv, průběh návštěvy u ředitelky vnímal ve vzpomínkách jako zářící doklad své mužské přitažlivosti. / *Aunque* ello nos produzca una compasiva sonrisa, recordaba el transcurso de su visita a la directora como una radiante prueba de su atractivo masculino.
- b) *Jakkoli* nepodobný mně, je mnohem skutečnější než já sám. / *Aunque* no se parezca a mí, es mucho más real que yo mismo.
- c) *Jakkoli* bylo dalšího dne odhmotněno, přece jen v sobě zachycovalo a utlumovalo můj zájem o Helenu. / *Aunque* al día siguiente se hubiera desmaterializado, había retenido y amortiguado mi interés por Helena, un interés pocos días antes tan intenso.

A pesar de

Byly nalezeny 2 výskyty, přičemž oba dva odpovídaly požadavkům naší analýzy.

- a) *Jakkoli* se obracím, ba přímo utíkám k minulosti s nemístně nekritickým, nebezpečně idealizujícím obdivem, vidí na mě, že zájem je upřímný. / *A pesar de* que mirase - o más bien directamente huyera - hacia el pasado con una admiración inconvenientemente falta de crítica y peligrosamente idealizadora, advertía que mi interés era sincero.
- b) *Jakkoli* jsem považoval příběh za ukončený, nemohu říci, že bych slyšel Helenina slova nerad. / *A pesar de* que yo daba la historia por terminada, no puedo decir que oyese las palabras de Helena con disgusto.

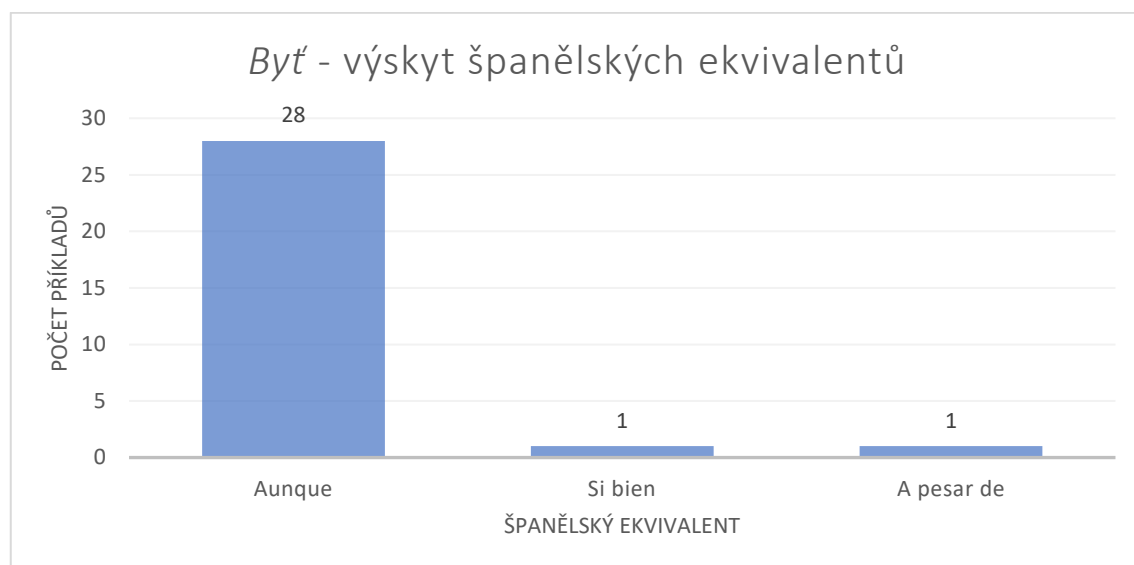
3.2.8 Byť

Mezi další spojovací výrazy vedlejších vět přípustkových se řadí spojovací výraz *byť*. V tomto případě jsme postupovali stejně jako v předchozích podkapitolách. Tento výraz se nejčastěji překládal spojkou *aunque*. Poté následovaly konektor (*si bien*) a předložkové spojení (*a pesar de*). Dále následuje tabulka s výskyty španělských ekvivalentů, přičemž jednotlivé výrazy jsou ilustrovány na vybraných příkladech.

Tabulka 16 *Byť*

<i>Španělský ekvivalent</i>	<i>Počet příkladů</i>
<i>Aunque</i>	28
<i>Si bien</i>	1
<i>A pesar de</i>	1

Graf 12 *Byť* + španělské ekvivalenty

Aunque

Bylo nalezeno 28 příkladů, přičemž všechny odpovídaly požadavkům naší analýzy.

- Mlok chovaný v londýnském zoo, dovede mluvit, **byť** poněkud skřehotavě. / Salamandra criada en el Parque Zoológico de Londres, sabe hablar, **aunque** con un sonido cavernoso.*
- Zakázal si ji dále obtěžovat, **byť** by to bylo jen otázkami. / Se impuso la prohibición de seguir importunándola, **aunque** sólo fuera con preguntas.*
- Dozvíte se ještě spoustu zajímavých věcí a některé jsou povahy tak důvěrné, že bych byl opravdu nerad, kdybyste je, **byť** třeba neúmyslně, někomu prozradil. / Todavía le quedan muchas cosas interesantes de las que enterarse, y algunas son de índole tan íntima que realmente no me gustaría que se las explicara a alguien, **aunque** fuera sin querer.*

Si bien

V tomto případě byl nalezen pouze 1 případ, který zároveň splňoval požadavky naší analýzy.

- Francl odcházel bez rozloučení a bez díky, jako svobodnýčlen cechu mlynářského, **byť** s jepičím životem. / Francl se marchó sin despedirse ni dar las gracias, como miembro libre del gremio de molineros, **si bien** con una vida efímera.*

A pesar de

V tomto případě byl nalezen pouze 1 příklad, přičemž se zde spojka *byť* kombinuje s adverbialním výrazem *proti*, který také ovlivňuje sémantiku přípustkových vět v češtině.

- a) ... *byť proti přísnému zákazu, ukryval na lodi, a plul svému mužstvu na pomoc.* / ... *a pesar de la prohibición, y navegó en ayuda de sus hombres.*

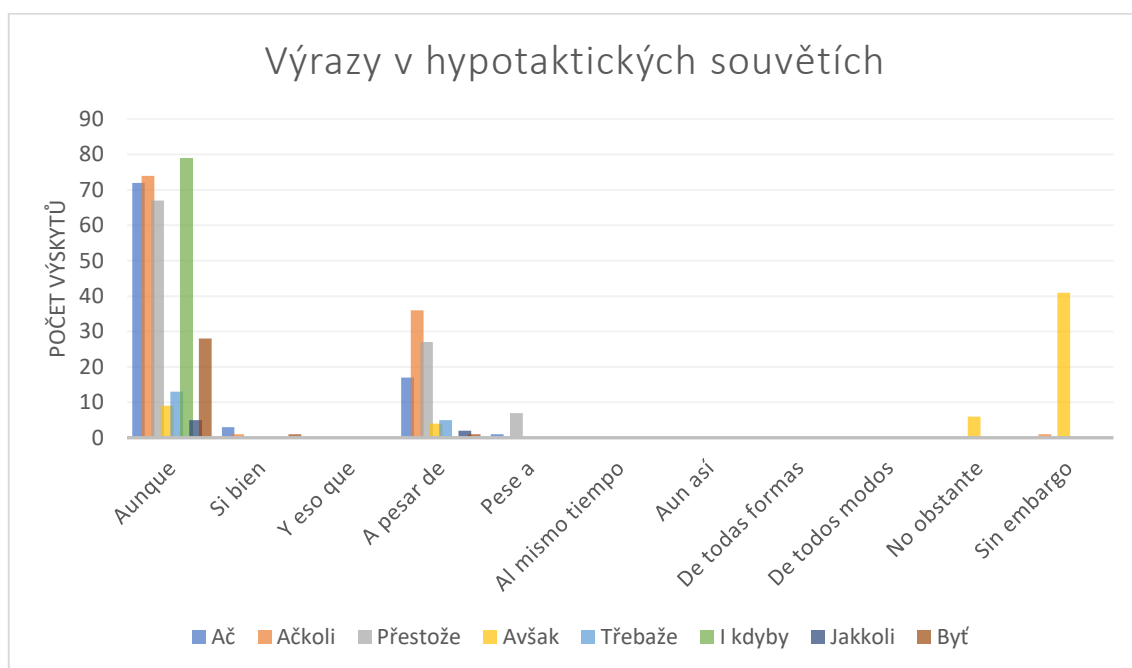
3.2.9 Grafické shrnutí

V následující tabulce a grafu shrnujeme, jakým způsobem přistoupili překladatelé k překladu výrazů, vyskytujících se v hypotaktických souvětích, z originálně českých textů do španělštiny.

Tabulka 17 Výrazy v hypotaktických souvětích

	<i>Ač</i>	<i>Ačkoli</i>	<i>Přestože</i>	<i>Avšak</i>	<i>Třebaže</i>	<i>I kdyby</i>	<i>Jakkoli</i>	<i>Byť</i>
<i>Aunque</i>	72	74	67	9	13	79	5	28
<i>Si bien</i>	3	1	-	-	-	-	-	1
<i>Y eso que</i>	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>A pesar de</i>	17	36	27	4	5	-	2	1
<i>Pese a</i>	1	-	7	-	-	-	-	-
<i>Al mismo tiempo</i>	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Aun así</i>	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>De todas formas</i>	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>De todos modos</i>	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>No obstante</i>	-	-	-	6	-	-	-	-
<i>Sin embargo</i>	-	1	-	41	-	-	-	-

Graf 13 Výrazy v hypotaktických souvětích

3.3 Výrazy v parataktických i hypotaktických souvětích

Tato kapitola je věnována výrazům, které se mohou vyskytovat, jak v parataktických, tak i v hypotaktických souvětích. Jak již bylo zmíněno v teoretické části, výrazy *vzdor*, *bez ohledu na*, *přes*, *proti* a *třeba* mohou fungovat s jmenným doplněním, ale i s doplněním větným. Podle nalezených výskytů naší analýzy bylo nalezeno více doplnění jmenných (jmenné syntagma, fráze), která většinou byla ve španělštině zachována.

3.3.1 Vzдор

V teoretické části jsme také zmiňovali výraz *vzdor*.¹⁰⁷ Tato nepůvodní předložka, tvoří podstatu ostatních spojovacích výrazů jako jsou například *navzdory tomu, že* nebo *vzdor tomu, že*. Nepůvodní předložku *vzdor* jsme tedy podrobili naší analýze, přičemž byla opět za výchozí jazyk zvolena čeština. Byly vybrány příklady přípustkových souvětí, ve kterých je výraz *vzdor* skutečně ve funkci nepůvodní předložky. Většinou se vyřazovaly výrazy, kde výraz *vzdor* byl ve funkci substantiva, např. ... *ačkoli to udělal*

¹⁰⁷ HAVRÁNEK, Bohuslav, ed. *Slovník spisovného jazyka českého. 2.*, nezměněné vyd. Praha: Academia, 1989, s. 414.

bez lásky a vzdoru. Zároveň si v následujících příkladech všímáme, že z tohoto typu spojovacího prostředku vyplývá, že dochází k nějakému nerespektování.¹⁰⁸

Tabulka 18 *Vzdor*

<i>Španělský ekvivalent</i>	<i>Počet příkladů</i>
<i>A pesar de</i>	3

A pesar de

V tomto případě byly nalezeny pouze 3 případy, které zároveň splňovaly požadavky naší analýzy.

- a) *Vzdor té nekalvínské hodině, okamžitě otevřel. / El detective le abrió inmediatamente, a pesar de que la hora era poco calvinista.*
- b) *Vzdor jejím letům bude patrně na místě i tuto potenciální babičku označit termínem Irenčiny kamarádky. / A pesar de sus años, aun esta abuelita en potencia podría ser merecedora del epíteto inventado por la amiga de Irena.*
- c) *A Markusek, vzdor své výborné světové pověsti v oblasti teorie množin vždy nakloněný hrám se špatnou pověstí, praví: / A pesar de su impecable reputación en el campo de la teoría numérica, Markie siempre se inclina por los juegos de mala reputación, así que dice:*

3.3.2 Bez ohledu na

Dalším výrazem, který jsme podrobili naší analýze je spojení *bez ohledu na*. Také v tomto případě si můžeme všimnout, že i z tohoto typu spojovacího prostředku vyplývá, že dochází k nějakému nerespektování.¹⁰⁹ Tato spojka byla překládána jako předložkové spojení (*pese a*).

Tabulka 19 *Bez ohledu na*

<i>Španělský ekvivalent</i>	<i>Počet příkladů</i>
<i>Pese a</i>	1

¹⁰⁸ KARLÍK, Petr, *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity*. A, Řada jazykovědná 1993, roč. 42, č. A41, s. 45.

¹⁰⁹ KARLÍK, Petr, *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity*. A, Řada jazykovědná 1993, roč. 42, č. A41, s. 45.

Pese a

Byl nalezen pouze 1 příklad, který zároveň odpovídal požadavkům naší analýzy.

- a) ***Bez ohledu na protesty dal těch pět playboyů nastoupit do řady. / Gritó de pronto, y, pese a sus protestas, les ordenó a los cinco play-boys ponerse en fila instantáneamente.***

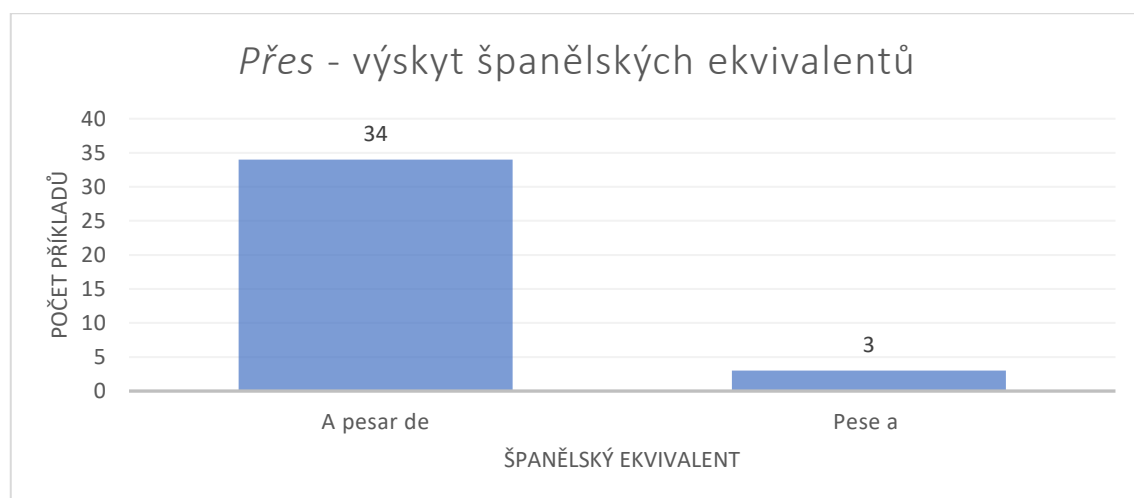
3.3.3 Přes

Mnohem častěji dochází v českém jazyce k úzu vedlejších vět, co se týče vyjádření přípustky. Ovšem adverbium *přes* je jedním z dalších výrazů, kterým se dá přípustka vyjádřit. Jak již bylo zmíněno v teoretické části, tento adverbiální výraz se v přípustkových souvětích používá, podle *Slovníku spisovného jazyka českého*, při „*nedbání, nerespektování něčeho*“, popř. „*neplatnosti překážky*“.¹¹⁰ V tomto případě byly vybrány příklady, ve kterých je výraz *přes* adverbiem a nikoliv předložkou, přičemž se zároveň vyskytuje v přípustkové větě. Ostatní příklady byly z analýzy vyloučeny, např. *Ačkoli už měl být doma, nepřestával skákat přes kaluže*. Dané adverbium bylo do španělštiny překládáno jako předložkové spojení (*a pesar de, pese a*).

Tabulka 20 *Přes*

Španělský ekvivalent		Počet příkladů
<i>A pesar de</i>		34
<i>Pese a</i>		3

Graf 14 *Přes* + španělské ekvivalenty

¹¹⁰ HAVRÁNEK, Bohuslav, ed. *Slovník spisovného jazyka českého. 2.*, nezměněné vyd. Praha: Academia, 1989, s. 584.

A pesar de

V tomto případě bylo nalezeno 48 výskytů. Jak již bylo zmíněno, vyloučili jsme příklady, ve kterých byl výraz *přes* ve funkci předložky, např. *Málo světla, ale dobře vidět její hlava, ta nemá obličej, přehodil přes něj bílej kapesník.* / ***A pesar de*** *que había poca luz, se veía bien la cabeza de ella; no tenía cara, se la había tapado con una sábana blanca.* Požadavkům naší analýzy odpovídalo 34 příkladů.

- a) ***Přes*** *tento strážlivý úsudek odborníků se Mluvicí Mlok stal senzací londýnského zoo.* / ***A pesar de*** *esta sensata opinión de los expertos, la salamandra parlante se convirtió en la sensación del Zoo londinense.*
- b) ***Přes*** *všechnu roztrpčenost byl jsem stále veden svým původním přáním.* / ***A pesar de*** *que estaba dolido, mi objetivo seguía siendo el mismo que al principio.*

Pese a

Byly nalezeny 3 výskyty, přičemž požadavkům naší analýzy odpovídaly všechny 3.

- a) ***Přes*** *všechny zlomyslné myšlenky se na Jakuba těšila.* / ***Pese a*** *todos sus pensamientos malignos, deseaba ver a Jakub.*
- b) *Chtěl bych, abys mi potvrdil mou diagnózu, zval Jakuba k ženě, která byla zřejmě velice potěšena tím, že tajemství jejich vaječníků, z nichž se dosud přes veškeré úsilí nenarodil žádný potomek, bude zkoumáno dvěma kapacitami.* / *Me gustaría que confirmases mi diagnóstico - dijo invitando a Jakub a acercarse a la mujer, que estaba evidentemente encantada de que el secreto de sus ovarios, de los que hasta entonces, pese a todos sus esfuerzos, no había nacido ningún descendiente, fuera examinado por dos eminencias.*
- c) ***Přes*** *fatální indispozici, která do kriminalistické práce nepatří, dospěl nakonec k částečně správnému závěru, že okno vyřízl vrah, protože dveře byly zevnitř nazávoru.* / ***Pese a que*** *lo distraía una indisposición ajena a su oficio, llegó por fin a la conclusión de que el vidrio había sido cortado porque la puerta estaba trancada con cerrojo.*

3.3.4 Proti

Dalším výrazem, kterému se výzkum věnuje, je adverbium *proti*. V korpusu byly podle našich kritérií vyhledány následující příklady, ve kterých adverbium *proti* splňovalo požadavky výzkumu. Jednalo se tedy o příklady, ve kterých tento adverbiální výraz ovlivňoval sémantiku přípustkového souvětí. Byly vyloučeny takové příklady, ve kterých tento výraz nebyl ve funkci adverbia. Jednalo se v těchto případech o předložku, např. *Ačkoli již neměli sílu, plavali proti proudu.* Tento adverbiální výraz v přípustkových souvětích byl do španělštiny překládán jako předložkové spojení.

Tabulka 21 *Proti*

Španělský ekvivalent Počet příkladů

<i>A pesar de</i>	12
-------------------	----

A pesar de

Bylo nalezeno 16 výskytů, přičemž jsme vyřazovaly příklady, ve kterých si jednotlivé výrazy neodpovídaly, např. ***I když vím, že jsou taky lidi proti, přeci nejdůležitější pro mě je to, co si kladu na obzor. / A pesar de saber que hay gente en contra, para mí lo más importante es lo que tengo en el horizonte.*** V tomto případě výraz *proti* odpovídá španělskému *en contra*, nikoli *a pesar de*. Jinými slovy, výraz *proti* v tomto případě nijak neovlivňoval sémantiku přípustkového souvětí. Z 16 výskytů odpovídalo požadavkům naší analýzy 12 případů.

- a) ***Proti své vůli se ocitl zapleten do vztahu. / A pesar de él mismo, se vio envuelto en una relación.***
- b) ***Proti všemu očekávání se mi práce zdařila / A pesar de que no lo esperaba, había logrado terminar mi trabajo.***
- c) ***... stačí se maličko naklonit a tečou ze mne samé pěkné myšlenky, jsem proti své vůli vzdělán. / ... basta que me incline un poco para que me rebosen los más bellos pensamientos, soy culto a pesar de mí mismo.***

3.3.5 Třeba

Dalším výrazem, který byl podroben našemu výzkumu, je částice *třeba*. V češtině se používá jako adverbiální doplnění věty (částicí), tedy na úrovni parataxe, kdežto ve španělštině se mění na hypotaxi, což následně ilustrují vybrané příklady. Jak již bylo zmíněno v teoretické části, tato částice může sloužit k vyjádření indiference.¹¹¹ Do španělštiny se tato částice překládala spojkou *aunque*.

Tabulka 22 *Třeba*

Španělský ekvivalent Počet příkladů

<i>Aunque</i>	26
---------------	----

¹¹¹ HAVRÁNEK, Bohuslav, ed. *Slovník spisovného jazyka českého. 2., nezměněné vyd.* Praha: Academia, 1989, s. 238.

Aunque

Bylo nalezeno 40 výskytů, přičemž požadavky naší analýzy splňovalo 26 příkladů. Byly vyloučeny výrazy, kde si ekvivalenty navzájem neodpovídaly, např. ***Třeba*** *taková náhoda - co když je to odpověď na otázku, která tu byla, ale nikdo ji nevyslovil?* / ***Por ejemplo***, *esta casualidad ... ¿y si es una respuesta a una pregunta que estaba aquí aunque nadie la hubiera formulado?* V tomto případě výrazu *třeba* odpovídá španělský ekvivalent *por ejemplo*. Jinými slovy, výraz *třeba* v tomto případě nijak neovlivňoval sémantiku přípustkového souvětí.

- a) *Od koho očekáváš možnost, třeba nepatrnou, nepravděpodobnou možnost jakési pomoci?* / *¿De quién tienes la esperanza, aunque sea la más improbable, de obtener ayuda?*
- b) *Ano, držím, neboť zkuste si, mladý muži, vykážu-li vás i já z domu, najít někde ve vsi přístřeší, třeba jen psí boudu.* / *Sí, en mis manos, pues intente si no, joven, si le echo de casa, buscar un alojamiento en el pueblo, aunque sea en una caseta de perro.*
- c) *Amálie se usmála a tento úsměv, třeba byl smutný, rozjasnil zasmušile sevřenou tvář, dal promluvit němotě.* / *Amalia sonrió y esa sonrisa, aunque era triste, iluminó su rostro sombrío y concentrado, hizo que hablara su silencio.*

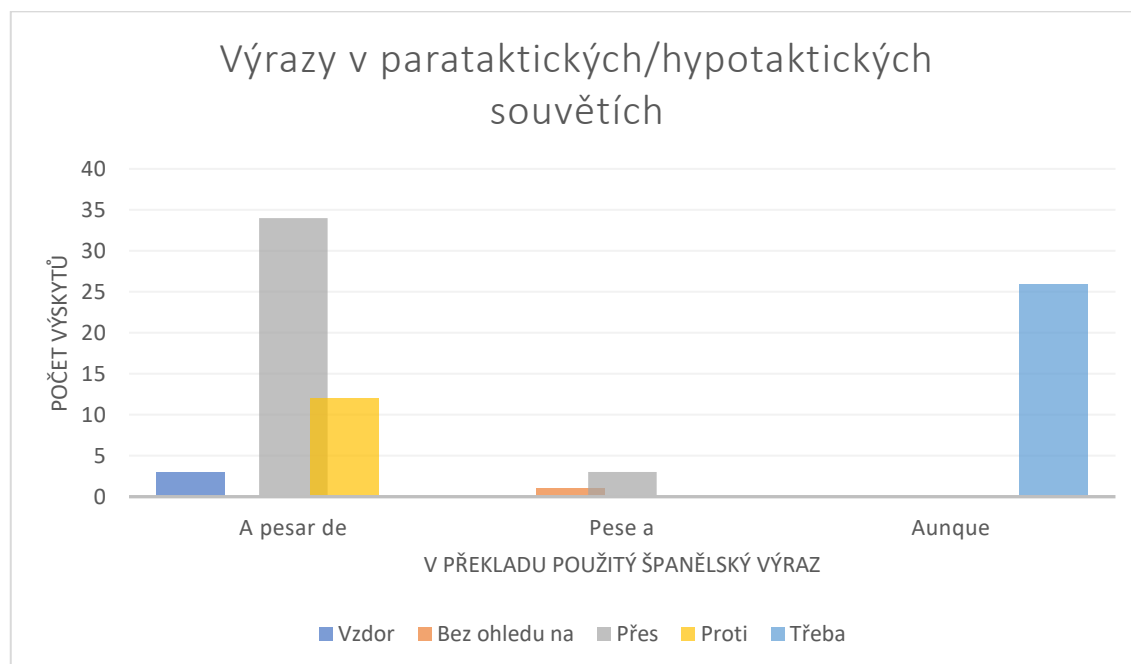
3.3.6 Grafické shrnutí

V tabulce č. 23 shrnujeme, jakým způsobem přistoupili překladatelé k překladu výrazů, vyskytujících se v parataktických i hypotaktických souvětích (zkoumaných v kapitole 3.3), z originálně českých textů do španělštiny. Tyto údaje jsou dále zaneseny v grafu č. 15. Níže v tabulce č. 24 je zahrnuta slovnědruhová změna všech doposud zkoumaných výrazů (v tomto případě jsou ve výsledcích zahrnuty všechny výrazy z kapitol 3.1; 3.2 a 3.3) při překladu z češtiny do španělštiny. V původně českých textech se jednalo o výzkum částic, adverbíí a spojek, které ovlivňují sémantiku přípustkových souvětí. Jak můžeme vidět, české částice se nejčastěji překládaly do španělštiny jako konektory (219), dále jako spojky (99), poté jako předložková spojení (54) a nakonec jako spojková spojení (9). Česká adverbia se nejčastěji do španělštiny překládala jako předložková spojení (52), poté jako konektory (12) a nakonec jako spojka (1) a spojkové spojení (1). České spojky se do španělského jazyka nejčastěji překládaly také jako spojky (347), dále jako předložková spojení (104), která následovala spojková spojení (5). Pro lepší přehlednost byla daná problematika (týkající se slovnědruhové změny) zanesena také do grafu č. 16.

Tabulka 23 Výrazy v parataktických/hypotaktických souvětích

	<i>Vzdor</i>	<i>Bez ohledu na</i>	<i>Přes</i>	<i>Proti</i>	<i>Třeba</i>
<i>A pesar de</i>	3	-	34	12	-
<i>Pese a</i>	-	1	3	-	-
<i>Aunque</i>	-	-	-	-	26

Graf 15 Výrazy v parataktických/hypotaktických souvětích

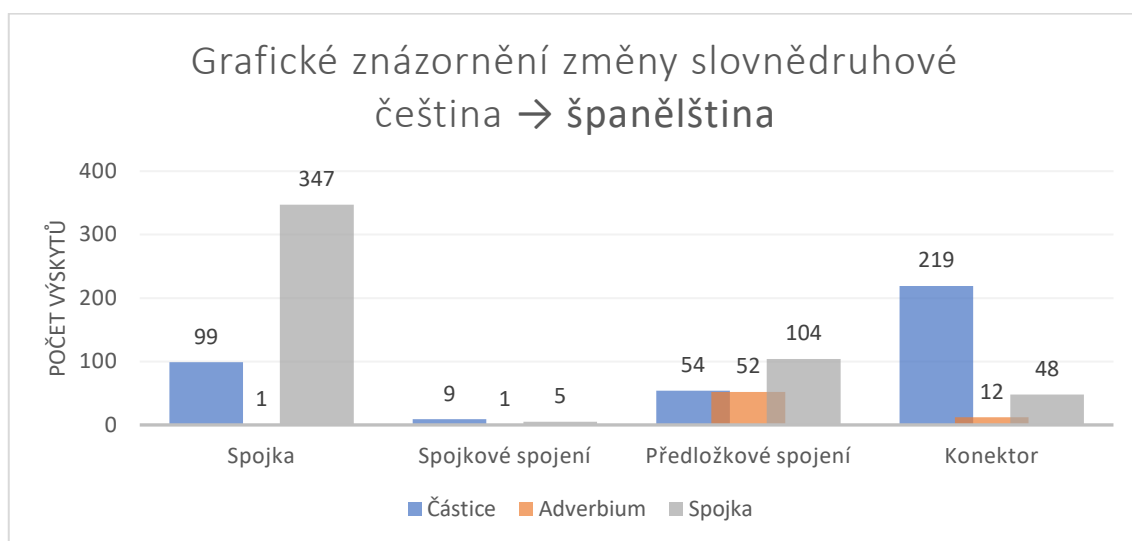

Tabulka 24 Změna slovnědruhová

Slovní druh v češtině v originálním textu

<i>Do španělštiny přeloženo jako:</i>	Částice	Adverbium	Spojka
<i>Spojka</i>	99	1	347
<i>Spojkové spojení</i>	9	1	5
<i>Předložkové spojení</i>	54	52	104
<i>Konektor</i>	219	12	48

Graf 16 Grafické znázornění změny slovnědruhové při překladu z češtiny do španělštiny

3.4 Zpětná analýza nalezených španělských ekvivalentů

V této kapitole praktické části se zaměříme na zpětnou analýzu výrazů, a to španělských ekvivalentů, které jsme v korpusu na základě naší prvotní analýzy dohledali v předchozích kapitolách. Pro lepší přehlednost tyto výrazy můžeme vidět v následující tabulce. Při tomto typu výzkumu budeme později porovnávat, jaké výrazy se upřednostňují při překladu určitého výrazu ze španělštiny do češtiny. V tomto případě tedy za výchozí jazyk zvolíme španělštinu, přičemž budeme sledovat české ekvivalenty. Poté výsledky mezi těmito jazyky porovnáme. Zároveň si budeme všimnout, které výrazy se pohybují na jazykové periférii a které jsou naopak jejím centrem. Díky následující tabulce si můžeme povšimnout, že většina z nich jsou konektory.

Tabulka 25 Španělské výrazy podrobené zpětné analýze

Conjunción	Locución conjuntiva	Locución conjuntiva preposicional	Conector
<i>Aunque</i>	<i>Si bien</i>	<i>A pesar de (que)</i>	<i>No obstante</i>
<i>Así</i>	<i>Y eso que</i>	<i>Pese a (que)</i>	<i>Al mismo tiempo</i>
			<i>Aun así</i>
			<i>Sin embargo</i>
			<i>De todas formas</i>
			<i>De todos modos</i>

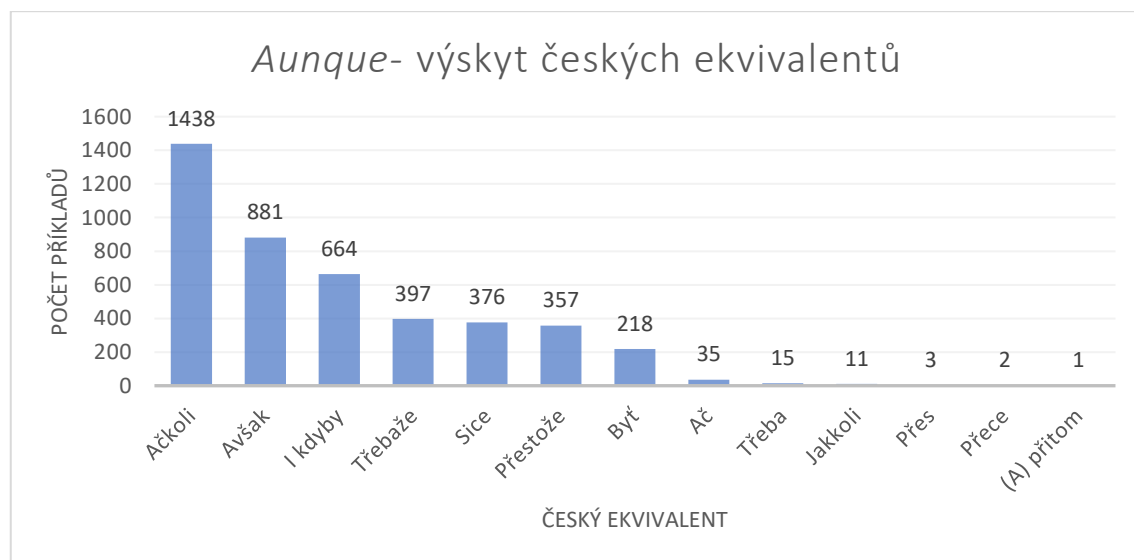
3.4.1 Aunque

Prvním výrazem, kterým jsme se ve zpětné analýze zabývali, byla spojka *aunque*. Výchozím jazykem byla tentokrát španělština. Výzkum byl opět zaměřen na beletristické texty. V následující tabulce můžeme vidět české ekvivalenty, seřazené od nejčastějšího po ten nejméně častý. Ve vybraném vzorku korpusu byly opět pročteny všechny příklady, ze kterých byla vybrána pouze taková přípustková souvětí, ve kterých si české a španělské ekvivalenty navzájem odpovídaly. Můžeme vidět, že spojka *aunque* je jednoznačně centrem jazykové slovní zásoby, co se týče užití v přípustkových souvětích. Z námi analyzovaného vzorku vyplývá, že spojka *aunque* je nejčastěji převáděna opět spojovacími výrazy (*ačkoli, i kdyby, třebaže*). Zajímavé je, že druhý nejčastější překlad byl realizován odporovacím vztahem pomocí konektoru *avšak*. Jak již bylo zmíněno, tento fakt může ukazovat k prolínání konceptu přípustky a odporu. Na spodních příčkách výskytu se pak objevuje přípustkový vztah vyjádřený pomocí částic či adverbii (*třeba, přes, přece, (a)přitom*, s výjimkou *sice* (v souvýskytu s *ale/avšak, jenže*), které je co do frekvence na pátém místě (viz následující tabulku a graf).

Tabulka 26 *Aunque*

Český ekvivalent	Počet příkladů
<i>Ačkoli</i>	1438
<i>Avšak</i>	881
<i>I kdyby</i>	664
<i>Třebaže</i>	397
<i>Sice</i>	376
<i>Přestože</i>	357
<i>Byť</i>	218
<i>Ač</i>	35
<i>Třeba</i>	15
<i>Jakkoli</i>	11
<i>Přes</i>	3
<i>Přece</i>	2
<i>(A) přitom</i>	1

Graf 17 *Aunque* + české ekvivalenty

Ačkoli

Bylo nalezeno 1438 výskytů, přičemž požadavkům naší analýzy odpovídaly všechny.

- a) *Conoci tan profundamente a mi madre, que puedo imaginar la ceremonia que sigue, **aunque** ella no me dio todos los detalles. / Zním svou matku dobře, takže si umím představit, co následovalo, **ačkoli** mi k tomu nedodala všechny podrobnosti.*

- b) *Aunque* ella siguió contestándole con respingos y sarcasmos, no podía evitar reírse con disimulo cuando él la provocaba con alguna payasada. / **Ačkoli** s ním nadále mluvila úsečně a častovala ho jízlivými poznámkami, musela se potají zasmát pokaždé, když ji pobavil nějakou šaškárnou.
- c) *Aunque* todavía llovía con furia, hacía mucho tiempo, tal vez algunos meses, que no se veía el sol brillando sobre Brujas. / **Ačkoli** stále prudce pršelo, už dlouho, možná několik měsíců, nebylo nad Bruggami vidět zářící slunce.

Avšak

Bylo nalezeno 881 výskytů, přičemž požadavkům naší analýzy odpovídaly všechny.

- a) *Todas las obras del pensamiento universal se hallaban en esos anaqueles, colocadas sin orden aparente, aunque* el Profesor recordaba con exactitud la ubicación de cada una. / Na policích stála veškerá díla světového myšlení, naskládaná zde bez zjevného řádu, **avšak** profesor si umístění každého z nich přesně pamatoval.
- b) *Aunque* tampoco este auxilio sexual resolvía de una manera decisiva sus inquietudes, más bien las exarcebaba. / **Avšak** ani tahle sexuální pomůcka jejich neklid nijak radikálně nevyřešila, spíš jej ještě jitrila.
- c) *Conservó hasta el final su desprecio por los judíos y por los homosexuales, aunque* a los negros poco a poco comenzaba a aceptarlos cuando le llegó la muerte. / Židy a homosexuály pohrdal až do konce, **avšak** černochy začínal pomaličku přijímat, když ho zastihla smrt.

I kdyby

Bylo nalezeno 664 výskytů, přičemž požadavkům naší analýzy odpovídaly všechny.

- a) *Aunque* la encuentren, no volverá a pisar esta casa. / **I kdyby** ji našli, nepřekročí už práh tohoto domu.
- b) *Alba le replicó que no podía salir y aunque* pudiera, tampoco pensaba hacerlo. / Alba mu odpověděla, že odejít nemůže, a **i kdyby** mohla, neudělala by to.
- c) *Aunque* mi chicle pegara, yo regresaría. / **I kdyby** se moje žvýkačka přilepila, vrátím se.

Třebaže

Bylo nalezeno 397 výskytů, přičemž požadavkům naší analýzy odpovídaly všechny.

- a) *Sus firmes huesos seguían resistiendo, aunque* hacía mucho él se preparaba para seguir a la Memé, quien le hacía señas desde el umbral. / Jeho silné kosti ještě vzdorovaly, **třebaže** se už dlouho chystal následovat babí, která mu na prahu dávala znamení.
- b) *Tal alto fue su grito que aunque* todos en el edificio celebraban con gran estruendo el fin de año no pudieron dejar de escucharlo. / Jeho křik byl tak hlasitý, že ho uslyšeli všichni v celé budově, **třebaže** hlučně slavili konec roku.

- c) *Y también miraba, **aunque** menos, al público, en donde estaban sentadas varias amigas suyas, esperando sus palabras. / A také se dívala do obecnstva, **třebaže** tam méně, na místo, kde sedělo pár jejích přítelkyň, čekajících na její slova.*

Sice

Bylo nalezeno 376 výskytů, přičemž požadavkům naší analýzy odpovídaly všechny.

- a) *Diego se apostó cerca de la mesa para observar los pormenores de la partida, sin atreverse a pedir permiso para participar, **aunque** eran jugadores mediocres, porque no disponía de las sumas que allí se apostaban. / Hráli **sice** průměrně, **jenže** on neměl k dispozici tolik peněz, o kolik se sázeli.*
- b) ***Aunque** me halagó, nunca olvido mi condición de mujer libre y le reproché en un tono bastante feminista. / **Sice** mi to zalichotilo, **ale** protože nezapomínám na své postavení svobodné ženy, vyčetla jsem mu dost feministickým tónem.*
- c) *Naturalmente, **aunque** comprendemos las debilidades humanas, condenamos enérgicamente las actitudes y las actividades de los dos Oscars y también repudiamos la indiferencia de nuestro portero. / **Sice** samozřejmě chápeme lidské slabosti, **avšak** chování a jednání obou Oscarů energicky odsuzujeme a stejně zavrhuje i lhostejnost našeho vrátného.*

Přestože

Bylo nalezeno 357 výskytů, přičemž požadavkům naší analýzy odpovídaly všechny.

- a) ***Aunque** había aumentado algo de peso y tenía mejor color, todavía estaba débil, era evidente. / **Přestože** trochu ztloustla a měla lepší barvu, pořád bylo očividné, že je slabá.*
- b) *Se limitó a decir que esa abuela tenía mucha magia en el mundo de los nahab, **aunque** su magia de poco servía en el Ojo del Mundo. / Řekla mu pouze, že ta babička vládne ve světě nahabů silnými kouzly, **přestože** v Oku světa jí k ničemu nejsou.*
- c) *Ni tan sólo me muevo, **aunque** por dentro esté desgarrándome. / Ani se nehnu, **přestože** uvnitř mě to drásá.*

Byť

Bylo nalezeno 218 výskytů, přičemž požadavkům naší analýzy odpovídaly všechny.

- a) *Yo estaba dispuesta a convertirme en esposa y madre ejemplar, **aunque** no sabía muy bien cómo. / Byla jsem odhodlána stát se vzornou manželkou a matkou, **byť** jsem příliš nevěděla, jak na to.*
- b) *Por supuesto, solían reírse, **aunque** no siempre de lo mismo. / Ovšemže se také smávali, **byť** ne vždy stejným věcem.*
- c) *Murió apopléjica, **aunque** su mal pudo confundirse con un estado de coma profundo y los doctores dudaron antes de certificar la defunción. / Zemřela po mozkové mrtvici, **byť** lékaři dlouho váhali, než potvrdili úmrtí, poněvadž její stav se dal snadno zaměnit s hlubokým kómatem.*

Ač

Bylo nalezeno 35 výskytů, přičemž požadavkům naší analýzy odpovídaly všechny.

- a) *Aunque no entendí en ese momento el significado de aquella ceremonia, la observé con tanta atención, que aún recuerdo cada uno de sus gestos. / Ač mi v tu chvíli význam celého obřadu unikal, sledovala jsem ji tak pozorně, že si dosud pamatuji každé její gesto.*
- b) *El pescuezo era corto, como de toro, el pecho inexpugnable, los brazos peleadores y largos, la nariz rota, la cara aunque historiada de cicatrices... / Měl krátký býčí zátylek, mohutný hrudník, dlouhé rváčské ruce, zlomený nos, v poměru k tělu nevýraznou tvář, ač protkanou zjizveními...*
- c) *Cristo resucita aunque muera. / Kristus vstává z mrtvých, ač zemřel.*

Třeba

Z 280 příkladů bylo nalezeno 15 vět, ve kterých si výrazy *ačkoli* a *třeba* odpovídaly a zároveň se jednalo o přípustkové souvětí.

- a) *Su marido fue a suplicarle que se cambiara de ropa y apareciera en el jardín aunque fuera por diez minutos, para acallar las murmuraciones de los invitados. / Její manžel přišel žádonit, aby se převlékla a objevila se na zahradě, třeba jen na deset minut, aby umlčela řeči hostů.*
- b) *Pero en cuanto encuentran la menor oportunidad escapan aunque sea por un rato. / Ale jakmile se jim naskytne sebemenší příležitost, uprchnou, třeba jen na chvíličku.*
- c) *... sólo que este apicultor no iba protegido por un traje de malla ni por un casco y ay de la abeja que se atreviera a picarle, aunque sólo fuera de pensamiento... / ... že tenhle včelař neměl ochranný oblek ani kuklu a běda včele, jež by se ho odvážila bodnout, třeba jen v duchu...*

Jakkoli

Bylo nalezeno 23 výskytů, přičemž v 11 větách si hledané výrazy odpovídaly.

- a) *Los primeros, aunque dignos de amor y de buen afecto, no podían ascender a individuos; los últimos preexistían un poco más. / Ti první, jakkoli hodni lásky a náklonnosti, nemohou vyzrát v jedince.*
- b) *Porque, aunque su cabeza le decía que no había duda posible, que todas las piezas casaban, en el fondo se resistía a aceptarlo. / Protože jakkoli mu rozum napovídal, že už není nejmenší pochyby, že do sebe všechny kamínky mozaiky zapadají, v hloubi duše se vzpouzel to přijmout.*
- c) *Asistirían todos, aunque le preocupaba la improvisación y que pudieran llamar la atención de ojos avezado. / Zúčastní se jí všichni, jakkoli ho znepokojovala taková improvizace i to, že by mohli vzbudit pozornost cvičených očí.*

Přes

Příkladů bylo nalezeno 107, přičemž si výrazy *aunque* a *přes* odpovídaly pouze ve 3 případech, přičemž se zároveň nacházely v přípustkovém souvětí.

- a) *Parece que él tuvo la misma impresión y posiblemente llegó a una conclusión similar, **aunque** con algunas reservas, teniendo en cuenta su temperamento racional. / Téhož dojmu prý nabyt i Rolf, a **přes** několik výhrad, které mu diktovalo jeho rozumové založení, zřejmě došel k podobnému závěru.*
- b) ***Aunque** era de buen carácter, se le subía la mostaza a la cabeza cada vez que, para verlo rabiar, le sugerían que su padre no era su padre, sino algún foráneo que pasó por Yauli. / **Přes** svou mírnou povahu se rozvzteklil pokaždé, když se mu schválně snažili namluvit, že jeho otcem není jeho otec, ale jakýsi cizinec, který se kdysi v Yauli krátce zdržel.*
- c) *... **aunque** durmió muy poco, se despertó con las primeras luces. / ... **přes** krátký spánek se vzbudil za úsvitu.*

Přece

Bylo nalezeno 164 příkladů, přičemž si výrazy odpovídaly pouze ve dvou případech, kde se zároveň jednalo o přípustková souvětí. V prvním případě přípustka vzniká součinností *ale-přece*.

- a) *Pues es verdad, dijo Epifanio, eso mismo pienso yo, **aunque** de vez en cuando, sobre todo si eres joven, no está mal salir y divertirse, a veces es una necesidad. / No to máte pravdu, řekl Epifanio, to si také myslím, **ale** občas, hlavně když je člověk mladý, **přece** není špatné někam si vyrazit a trochu se pobavit, někdy je to přímo nutné.*
- b) *Lo borró de la memoria, **aunque** de vez en cuando en el resto de sus años iba a sentirlo revivir de pronto, sin que viniera a cuento, como la punzada instantánea de una cicatriz antigua. / Vymazal ji z paměti, a **přece** se mu mělo až do konce života přiházet, že se čas od času, aniž ji přivolal, znenadání ozvala jako pocukávání ve staré, dávno zajizvené ráně.*

(A) přítom

Ze 118 příkladů si výrazy *aunque* a *(a) přítom* odpovídaly pouze jednou, přičemž se zároveň vyskytovaly v přípustkovém souvětí. Ze vzorku byly vyloučeny takové případy, ve kterých si jednotlivé výrazy neodpovídaly, např. ***Y aunque** así no hubiera sido: mucho más dura cualquier vida muerta que la vida viva tan inconstante, no es sólo la vida muerta de ella que llegó prematuramente, son todos los vivos que en el mundo han sido y que perduran más en su existencia de muertos cuando ya son pasado, **mientras** se los recuerda. / A i kdyby to tak nebylo, mnohem déle trvá jakýkoli stav smrti než tak nestálý stav života, není to jen její smrt, která přišla předčasně, ale všech živých, kteří na světě*

byli a kteří trvají déle jako mrtví, když už se stali minulostí **a přitom** se na ně vzpomíná.

V tomto případě adverbium (*a*) **přitom** odpovídá výraz *mientras*.

- a) *Las chicas se desparraman en busca de estos implementos y los disponen artísticamente sobre la mesa, ocasión en la que Lucas se permite señalar que la presencia de vasos y botellas desvirtúa considerablemente la eficacia estética de la margarita, bastante perdida en el conjunto, aunque la solución es muy simple / Dívky se rozprchnou, aby vyhledaly žádané náčiní a umělecky je rozmístí po stole, u kteréžto příležitosti si Lukáš dovolí poznamenat, že výskyt sklenic a láhví na stole značně oslabuje estetický účinek kopretiny, jež se v tom všem dosti ztrácí, **a přitom** řešení je velice jednoduché.*

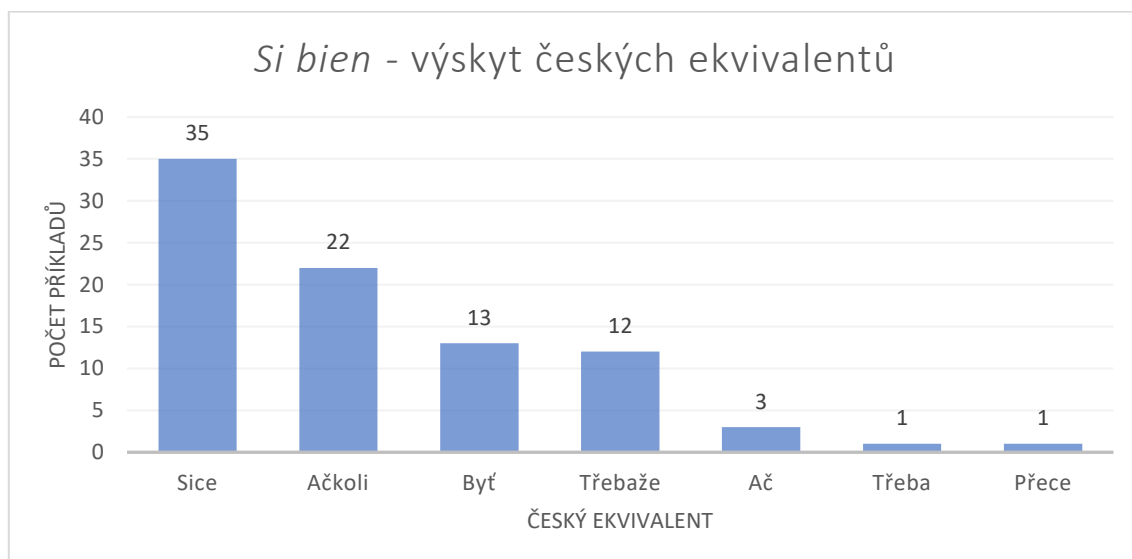
3.4.2 Si bien

V tomto případě budeme postupovat stejně jako v předchozí podkapitole, která byla věnována spojkce *aunque*. Nalezené výrazy byly seřazeny podle nejčastějšího výskytu po ten nejméně častý. Všechny české ekvivalenty jsou ilustrovány na příkladech z korpusu. Pro lepší přehlednost byla opět vytvořena tabulka. Můžeme vidět, že nejčastějším ekvivalentem byla částice *sice*, přičemž ostatní částice jako *třeba* a *prece* jsou nejméně častými ekvivalenty. Druhým nejčastějším ekvivalentem byla spojka *ačkoli*. Dále následovaly spojovací výrazy *byť*, *třebaže* a *ač*.

Tabulka 27 *Si bien*

Český ekvivalent	Počet příkladů
<i>Sice</i>	35
<i>Ačkoli</i>	22
<i>Byť</i>	13
<i>Třebaže</i>	12
<i>Ač</i>	3
<i>Třeba</i>	1
<i>Prece</i>	1

Graf 18 *Si bien* + české ekvivalenty

Sice

Bylo nalezeno 35 příkladů, z čehož 4 příklady nesplnily požadavky naší analýzy.

- a) ... *que si bien* no servía para recuperar territorios, picaba como avispas al enemigo, agotándole los recursos y la paciencia. / ... *nevedl sice* k opětovnému získání území, ale povstalci nepřítelů alespoň dráždili jako vosy a připravovali jej o jeho zdroje i o trpělivost.
- b) ... *que si bien* la sumisión incondicional del perro era abominable también estimaba que lo era la soberbia de la gata y su actitud de absoluta intolerancia hacia el hombre... / ... že bezpodmínečná psí poslušnost je *sice* odporná, ale že ani kočičí pýcha a její naprostá netolerance k člověku není hodná ocenění...
- c) ... *si bien* los asesinos estaban guarecidos en una posición inmejorable, la posición de mi general no lo era menos y ni uno ni otros se atrevían a tomar la iniciativa / ... *sice* měli skvělou pozici, ale ta generálova nebyla o nic horší a nikdo se neodvažoval si začít.

Ačkoli

Bylo nalezeno 31 příkladů, ve 22 případech byly splněny požadavky našeho výzkumu.

- a) *Si bien* disponía de abundante información, tenía grandes lagunas en la historia porque buena parte de los juicios militares quedó en secreto y lo que se publicó estaba desfigurado por la censura. / *Ačkoli* jsem měla k dispozici hojnost informací, zůstávaly v příběhu velké mezery, protože vojenské soudní procesy probíhaly většinou za zavřenými dveřmi a všechno, co o nich vyšlo, bylo cenzurováno.
- b) *Y si bien* era cierto que no podía tolerar lo que había dejado (aunque a pesar de sí mismo tampoco lo olvidaba) también era cierto que no podía. / *Ačkoli* to, co opustil, už opravdu nemohl dál snášet (byť navzdory všemu nezapomínal), pravda byla i to, že v nové realitě nedokázal žít.

- c) *El joven larguirucho ya no se mostraba tan malhumorado como antes, **si bien** es cierto que los encuentros fueron casuales, sin tiempo para desplantes ni violencias. / Vytáhlý mladík už nebyl tak mrzutý jako dřív, **ačkoli** je pravda, že setkání byla náhodná a nezbyval čas na urážky ani na násilí.*

Byť

Bylo nalezeno 16 příkladů, u tří výrazů *si bien* neodpovídalo výrazu *byť*, nýbrž jinému přípustkové výrazu.

- a) *... las frases eran aún corteses en la forma, pero breves, secas, y al pronunciarlas, **si bien** las acompañaba una ligera dilatación de los labios. /... věty byly sice dosud zdvořilé co do formy, ale úsečné, suché, a po vyslovení, **byť** zaznívaly jen z lehce rozvíraných a zdánlivě usměvavých rtů.*
- b) *En la revista de Madrid no había textos de Ramírez Hoffman, pero se hablaba de él en uno de sus textos, **si bien** sin nombrarlo. / V madridském časopise nebyly texty od Ramírez Hoffmana, ale v jednom příspěvku se o něm mluvilo, **byť** se tam jeho jméno neuvádělo.*
- c) *... y friando de tiritito **si bien** el abrasa almada... / ... a jektou zimám zuby, **byť** s ohní v jednom duši...*

Třebaže

Bylo nalezeno 12 příkladů, přičemž všechny věty byly přípustkové a odpovídaly požadavkům našeho výzkumu.

- a) *Consideraba fundamental el papel de la Iglesia católica, porque **si bien** nadie respetaba los Diez Mandamientos y los hombres alardeaban de ateos, como otra expresión de machismo, ésta seguía ejerciendo un enorme poder. / ... **třebaže** desatero nikdo zdánlivě nedodržoval a muži předstírali, že v Boha nevěří, jen aby potvrdili svou nadřazenost nad ženami, duhovenstvo soustřeďovalo ve svých rukou ohromou moc.*
- b) *Tal vez la curiosa manera en que estaban ordenados, diferente de cualquier otra que hubiera visto en España, **si bien** no es éste un país metódico. / Možná zvláštní způsob, jak je někdo uklidil, byla totiž srovnána úplně jinak, než jsem kdy ve Španělsku viděl, **třebaže** tohle není nijak metodická země.*
- c) *María Rosa Savolta, **si bien** dichosa en su matrimonio, no podía olvidar los pasados sinsabores. / Maria Rosa Savoltová, **třebaže** byla v manželství šťastná, nemohla zapomenout na dramatické události z dřívějšíka.*

Ač

V tomto případě byly nalezeny 3 příklady, přičemž všechny splňovaly požadavky našeho výzkumu.

- a) *Tampoco lo hacía por convicción política, porque **si bien** había adoptado los postulados de esa utópica revolución y me conmovía ante el coraje desesperado de ese puñado de guerrilleros, tenía la intuición de que ya estaban derrotados. / Nejednala jsem ani z*

politického přesvědčení, poněvadž **ač** jsem zásady této utopické revoluce kdysi přijala a nechala se dojmout zoufalou odvahou hrstky partyzánů, tušila jsem, že jsou vlastně poraženi předem.

- b) ... **si bien** mi relato pueda pecar de impreciso, siempre estará más cerca de la realidad que las figuraciones que, de imaginación y a ojo de buen cubero, pudiera usted hacerse. /... **ač** moje líčení bude asi nepřesné, bude i tak blíže skutečnosti než představy, jaké byste si mohl ve své obraznosti a podle vnějšího zdání udělat.
- c) *Quiero que sean ciudadanos-soldados íntegros aunque carezcan de instrucción militar completa, **si bien** la reciben con las primeras letras desde la escuela primaria. / Chci, aby občané byli zároveň vojáky, třebaže postrádají úplný vojenský výcvik, **ač** se jim ho dostává spolu s abecedou od prvních tříd základní školy.*

Třeba

Bylo nalezeno 8 příkladů, přičemž pouze 1 příklad odpovídal požadavkům naší analýzy.

- a) ... *no sé si por educación o porque se conocían, **si bien** superficialmente, de anteriores paseos... / ... nevím, jestli se zdravily pouze ze slušnosti, nebo se znaly, **třeba** jen povrchně, z předchozích procházek...*

Přece

V tomto případě jsme našli pouze 1 příklad, který splňoval požadavky zpětné analýzy z celkem 5 výskytů. Ve zbytku příkladů výraz *prece* neovlivňoval sémantiku přípustky nebo neodpovídal výrazu *si bien*.

- a) ***Si bien** debe tener una hora para comer y debe reunirse en algún momento con su jefe para entregarle la recaudación. / Musí **prece** mít nějaký čas vymezený na jídlo a také někdy musí předávat vydělané peníze šéfovi.*

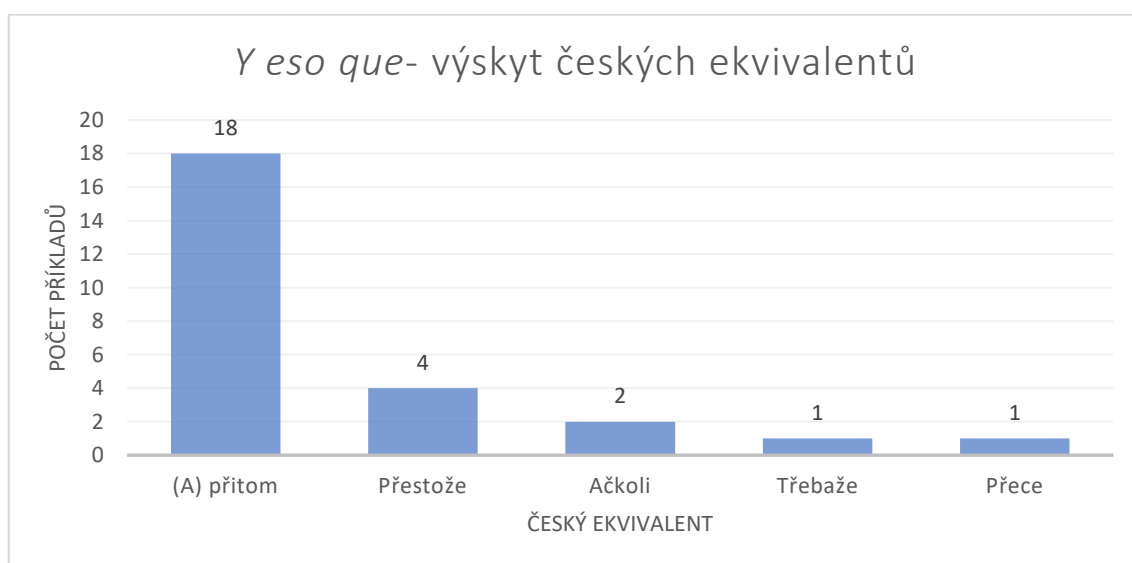
3.4.3 Y eso que

Třetím výrazem, kterým jsme se ve zpětné analýze zabývali, bylo spojkové spojení *y eso que*. Výchozím jazykem byla opět španělština. Výzkum byl opět zaměřen na beletristické texty. V následující tabulce můžeme vidět české ekvivalenty, seřazené od nejčastějšího po ten nejméně častý. Ve vybraném vzorku korpusu byly opět pročteny všechny příklady, ze kterých byla vybrána pouze taková přípustková souvětí, ve kterých si české a španělské ekvivalenty navzájem odpovídaly. Postup je tudíž stejný jako u předchozích dvou podkapitol. Nejčastějším ekvivalentem bylo české *(a) přitom*, které následovaly výrazy *přestože, ačkoli, třebaže a přece*.

Tabulka 28 *Y eso que*

Český ekvivalent	Počet příkladů
(A) <i>přítom</i>	18
<i>Přestože</i>	4
<i>Ačkoli</i>	2
<i>Třebaže</i>	1
<i>Přece</i>	1

Graf 19 *Y eso que* + české ekvivalenty

(A) *přítom*

Bylo nalezeno 27 výskytů, přičemž 18 z nich splňovalo požadavky naší analýzy.

- ... te juro que mucho más vieja que yo y eso que sólo me lleva un año. /... vypadá mnohem hůř než já, čestné slovo, a **přítom** je jenom o rok starší.*
- Ni la punta de un pelo en toda la papelada del Archivo, y eso que se ha revisado hasta el último pelo de foja y folio. / V celé hromadě archívních lejster jsme nenašli jediný chloupek, a **přítom** jsme archív prohledali doposledního chlupu.*
- Hablaba español con fuerte acento ruso o polaco, y eso que, me dijo, llevaba ya más de veinte años en el Perú. / Mluvil španělsky se silným ruským či polským přízvukem, a **přítom**, jak mi řekl, žil v Peru už přes dvacet let.*

Přestože

Byly nalezeny 4 příklady, přičemž všechny odpovídají požadavkům našeho výzkumu.

- a) ... **y eso que** Sofonisba no había sido sólo suya y había estado casada ya antes con otro, el jefe Sifax de los masesilianos... /... že se její manželská věrnost ocitla v nebezpečí, a to **přestože** Sofonisba nepatřila pouze Masinissovi...
- b) **Y eso que** es más fantástica que el suicidio del Coronel Mindreau. / **Přestože** je fantastičtější než sebevražda plukovníka Mindreaau.
- c) Los padres no han podido evitarlo, **y eso que** han intentado por todos los medios alejar a la hija del americano, llevándosela a Málaga. / Rodiče tomu nedokázali zabránit, **přestože** se všemi způsoby pokoušeli dceru od Američana oddělit a odvezli ji do Malagy.

Ačkoli

Bylo nalezeno 5 výskytů, přičemž pouze 2 výrazy odpovídaly požadavkům naší analýzy.

- a) ... se había dejado las llaves en el otro pantalón, siempre le pasa lo mismo **y eso que** no hacia más que decirlo... /... zapomněl si klíče v druhých kalhotách, vždycky to tak dopadne, **ačkoli** si pokaždé říká...
- b) **Y eso que** siempre me hablaba de sus cosas. / **Ačkoli** se mi vždycky svěřoval se svými záležitostmi.

Třebaže

Byly nalezeny 2 výskyty, z čehož pouze 1 z nich odpovídal požadavkům našeho výzkumu.

- a) Ni siquiera saben usar la cabeza como los criollos, **y eso que** la tienen dura. / Neumějí ani používat hlavu jako kreolové, **třebaže** mají tvrdou.

Přece

Bylo nalezeno 5 výskytů, přičemž pouze 1 případ odpovídal požadavkům naší analýzy.

- a) Nunca tal pasó con mis garañones, comentó Eumón, **y eso que** a alguno tuvo a dieta un año largo. / Nic takového se mým hřebcům nestalo, poznamenal Eumón, **a přece** leckterého z nich jsem postil po celý dlouhý rok.

3.4.4 A pesar de

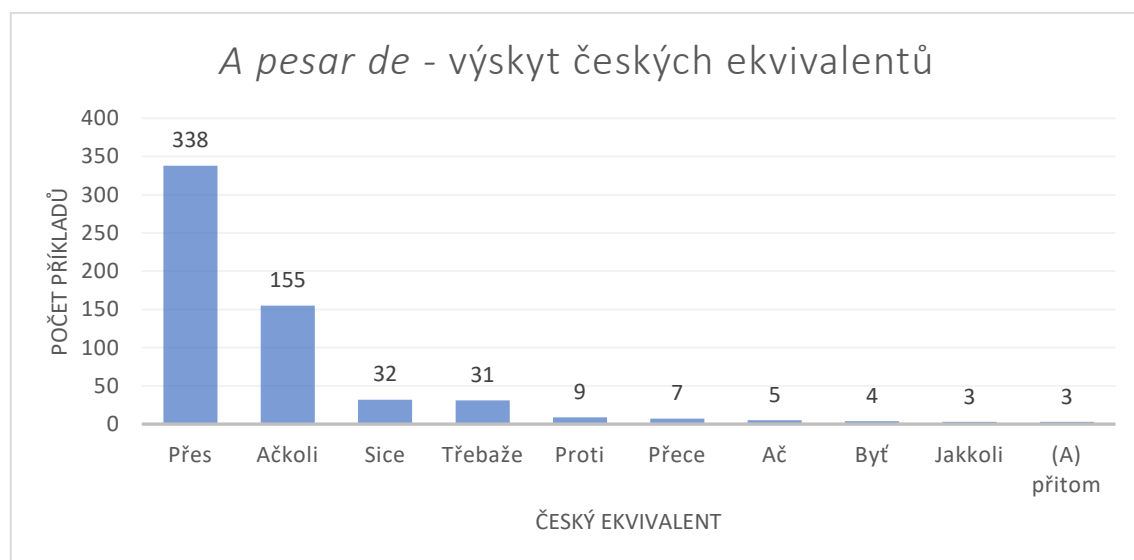
Čtvrtým výrazem, který jsme podrobili zpětné analýze je předložkové spojení *a pesar de*. Postup byl stejný jako u předchozích třech výrazů. Výchozím jazykem byla španělština, přičemž byl výzkum opět zaměřen na beletristické texty. V následující tabulce můžeme vidět české ekvivalenty, seřazené od nejčastějšího po ten nejméně častý. Ve vybraném vzorku korpusu byly opět pročteny všechny příklady, ze kterých byla vybrána pouze taková přípustková souvětí, ve kterých si české a španělské ekvivalenty navzájem

odpovídaly. Dané ekvivalenty byly opět pro lepší přehlednost zaneseny do tabulky a grafu.

Tabulka 29 *A pesar de*

Český ekvivalent	Počet příkladů
<i>Přestože</i>	341
<i>Přes</i>	338
<i>Ačkoli</i>	155
<i>Sice</i>	32
<i>Třebaže</i>	31
<i>Proti</i>	9
<i>Přece</i>	7
<i>Ač</i>	5
<i>Byť</i>	4
<i>Jakkoli</i>	3
<i>(A) přitom</i>	3

Graf 20 *A pesar de* + české ekvivalenty

Přestože

Bylo nalezeno 341 výskytů, přičemž požadavkům naší analýzy odpovídaly všechny.

- a) *A pesar de que sus clientes eran muy pobres y a menudo los atendía gratis, había ahorrado dinero. / Přestože jeho zákazníci byli velmi chudí a často je ošetřoval zdarma, nějaké peníze ušetřil.*

- b) *Siempre conseguían algo, a pesar de que los vencedores pasaban tanta hambre como los vencidos. / Vždy něco dostaly, přestože vítězové hladověli stejně jako poražení.*
- c) *A pesar de que ni siquiera se distinguían demasiadolos rasgos, era una pintura de una inquietante belleza. / Přestože se nedaly dostatečně rozeznat rysy, byl to obraz znepokojivé krásy.*

Přes

Bylo nalezeno 338 výskytů, přičemž požadavkům naší analýzy odpovídaly všechny.

- a) *A pesar de las precauciones que tomó Severo para acallar las murmuraciones, la muerte de Rosa fue un escándalo público / Přes veškerá opatření, jimiž se Severo snažil zabránit šířícím se řečem, se Rosina smrt stala veřejným skandálem.*
- b) *¿Podría ella amarlo a pesar de todo? / Bude ho moci přes to všechno milovat?*
- c) *Y a pesar de la miseria y de la inquina de los protestantes y del odio de todos los que nos veían andar por las calles como mendigos, seguíamos alabando a nuestros Señores. / A přes nouzi a zášť protestantů a nenávist všech, kdo nás viděli chodit po ulicích jako žebráci, jsme nepřestávali chválit naše pány.*

Ačkoli

Bylo nalezeno 155 výskytů, přičemž požadavkům naší analýzy odpovídaly všechny.

- a) *A pesar de mi afán de exactitud, he omitido bastante. / Ačkoli se snažím být přesná, dost jsem toho vynechala.*
- b) *Me niego a dar la razón a Aguirre, a pesar de las muchas debilidades que he comprobado en los hombres. / Odmítám dát Aguirrovi za pravdu, ačkoli jsem se u mužů setkala s mnoha slabostmi.*
- c) *Le obedeció por hábito, a pesar de que su instinto le advertía lo contrario. / Ze zvyku ji poslechl, ačkoliv instinkt mu radil pravý opak.*

Sice

Bylo nalezeno 32 výskytů, přičemž požadavkům naší analýzy odpovídaly všechny.

- a) *A pesar de sus buenas intenciones, Pedro no era un amante cuidadoso. / Pedro měl sice dobré úmysly, ale nebyl právě ohleduplným milencem.*
- b) *A pesar de que tenían fotos de Ludwig, más bien lo reconocieron por su andar sin rumbo y su desconcierto. / Měli sice Alfredovy fotografie, ale spíš jej poznali podle rozhlázení a zjevných rozpaků.*
- c) *A pesar de las piolas no tenés hilación, eso es lo que te pasa. / Máš sice provázky, ale nemáš jedno svázané s druhým, to je s tebou ta potíž.*

Třebaže

Bylo nalezeno 31 výskytů, přičemž požadavkům naší analýzy odpovídaly všechny.

- a) *La menor mantuvo esa delicada coquetería que la hacía tan seductora, **a pesar de** que ya no tenía la belleza frutal de su adolescencia. / Mladší si uchovala jemnou vyzývavost, která ji činila tak svůdnou, **třebaže** ji někdejší mladistvá krása s příchutí ovoce už dávno opustila.*
- b) *... **a pesar de** las divisas de los chambergos, un partido les daba lo mismo que otro. /... **třebaže** nosili na širácích bílé odznaky, bylo jim lhostejné, na čí straně bojují.*
- c) *... **a pesar de** no ser vieja aún, está ya hecha una ruina. /... **teď** je z ní hotová ruina, **třebaže** ještě není stará.*

Proti

Z 46 výskytů bylo vybráno pouze 9 takových, které splňovaly požadavky naší analýzy.

- a) ***A pesar de** él mismo, se vio envuelto en una relación con Amanda que en su juventud deseó con desesperación, pero que ya no lo conmovía ni se sentía capaz de mantener. / **Proti** své vůli se ocitl zapleten do vztahu k Amandě, po které v mládí tak zoufale toužil, ale **teď** už ho nevzrušovala a nedokázal v sobě tu touhu znovu roznítit.*
- b) *... **a pesar de** sí mismo, esa imagen atávica que siempre tuvo el sacerdote para buena parte de las mujeres. / ... **proti** své vůli ztělesňujete onu atavistickou představu, jakou kněz vždycky vyvolával u tolika žen.*
- c) ***A pesar de** sí misma, Mercedes sonrió. / **Proti** své vůli se Mercedes usmála.*

Přece

Z 31 výskytů požadavkům našeho výzkumu odpovídalo pouze 7.

- a) ***A pesar de todo**, eres un niño. / **Přece** jen jsi dítě.*
- b) *Euremio chico creció **a pesar de** todo, apoyado en la piedad de unas cuantas almas. / Malý Euremio díky útrpnosti několika dobrých duší **přece** jen vyrostl.*
- c) ***A pesar de** toda no es; **a pesar de todo** yo quizá; **a pesar de todo** quién puede desear con una así. / **Přece** jenom tomu tak není, **přece** jenom možná, **přece** jenom, kdo by s takovou chtěl něco mít.*

Ač

Bylo nalezeno 5 výskytů, přičemž požadavkům naší analýzy odpovídaly všechny.

- a) *Por eso no se les ha entendido, **a pesar de** su clásica claridad. / Proto jim nikdo nerozuměl, **ač** byli klasicky jasní.*
- b) *... **a pesar de** que el esposo juraba aterrado que eran ropas de muertos. / ... **ač** se jí zděšený choť zapřísahal, že je to šatstvo po nebožtících.*
- c) *... se reunieron al borde del camino, **a pesar de** que el maestro no sonó su silbato para llamarlos. / ... poslušně se sešli u cesty, **ač** nezaslechli učitelovu píšťalku.*

Byt'

Bylo nalezeno 9 výskytů, přičemž požadavkům naší analýzy odpovídaly 4.

- a) *Diego de Almagro era todavía un hombre de buena estampa, **a pesar de** los estragos de la sífilis y de tantas batallas. / Diego de Almagro dosud dobře vypadal, **byt'** byl poznamenaný syfilidou a mnoha bitvami.*
- b) *A los pocos minutos vio avanzar a una figura mucho más alta que las demás, **a pesar de** que estaba encorvada por la edad. / Po několika minutách spatřil, že se k nim blíží postava mnohem vyšší než ostatní, **byt'** stářím shrbená.*
- c) *Allí siquiera respiran la frescura de la noche, **a pesar de** que la falta de limpieza es tan grande como en el interior de la casa. / Zde se mohou alespoň večer nadýchat čerstvého vzduchu, **byt'** nečistota je tu stejná jako uvnitř budovy.*

Jakkoli

Bylo nalezeno 5 výskytů, přičemž naší analýze odpovídaly pouze 3.

- a) *... **a pesar de** haber intentado reconstruirlo, no han conseguido dar forma a la masa amorfa de carne que ha dejado la bomba. / ... bylo tak roztrhané, že se ho lékařům nepodařilo dát dohromady, **jakkoli** se snažili upravit amorfní hmotu masa, kterou po sobě zanechala bomba.*
- b) *Marco Valoni ha pedido al ministro de Cultura que dejen en libertad al mudo de la cárcel de Turín – dijo otro de los hombres en un impecable inglés **a pesar de** que su lengua materna era el italiano. / Marco Valoni požádal ministra kultury, aby němého z turínské věznice propustili," řekl další z mužů bezvadnou angličtinou, **jakkoli** jeho mateřským jazykem byla italština.*
- c) ***A pesar de** lo cariñosa que era conmigo, en comparación con lo glacial que había sido en el pasado, ella había conseguido, en efecto, hacerme vivir siempre intranquilo. / **Jakkoli** ke mně byla laskavá v porovnání s tím, jak ledová bývala v minulosti, opravdu dokázala, že jsem žil v neustálé nejistotě.*

A (přítom)

Byly nalezeny 4 výskyty, přičemž požadavkům naší analýzy odpovídaly 3.

- a) *Un desempleado podría echarme en cara que **a pesar de** tenerlo todo no fui capaz de ser feliz. / Nějaký nezaměstnaný by mi mohl vyčítat, že jsem měl všechno, **a přítom** nedokázal být šťastný.*
- b) *Se habían ido a vivir juntos, como dos cerdos, sin pasar siquiera por la puerta de la iglesia, **a pesar de** que ella era mujer bautizada. / Žili tam spolu jako dvě prasata, ani je nenapadlo jít k oltáři, a ona **přítom** byla pokřtěná.*
- c) *... era tan rebelde y tan fuerte **a pesar de** su raquitismo... / ... jen stěží **přítom** přemohli její křečovitou obranu...*

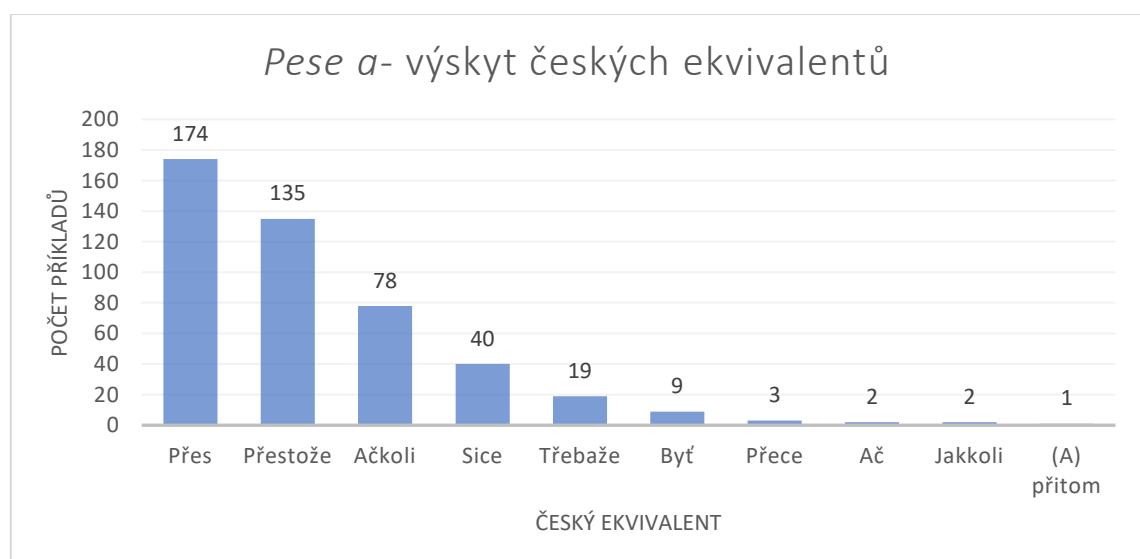
3.4.5 Pese a

Pátým výrazem podrobeným zpětné analýze je předložkové spojení *pese a*. I v tomto případě jsme postupovali stejně jako u předchozích výrazů. Za výchozí jazyk byla opět zvolena španělština a hledal se český ekvivalent. Jednotlivé výsledky byly pročteny. Mezi příklady byla zahrnuta pouze taková přípustková souvětí, kde si hledané výrazy po překladové stránce skutečně odpovídaly. Počet těchto příkladů byl pro lepší přehlednost zanesen do tabulky a grafu. Následně jsme z korpusu vybrali vzorky příkladů ke každému výrazu.

Tabulka 30 *Pese a*

Český ekvivalent	Počet příkladů
<i>Přes</i>	174
<i>Přestože</i>	135
<i>Ačkoli</i>	78
<i>Sice</i>	40
<i>Třebaže</i>	19
<i>Byť</i>	9
<i>Přece</i>	3
<i>Ač</i>	2
<i>Jakkoli</i>	2
<i>(A) přitom</i>	1

Graf 21 *Pese a* + české ekvivalenty

Přes

Bylo nalezeno 201 výskytů, přičemž 174 splňovalo naše požadavky. Ze vzorku byl vyloučen tento typ výskytů, např. ... *zbyvá něco málo **přes** tři týdny, ale přesto mi dál říká - ted' ne rukou. / ... poco más de tres semanas para que termine Trinity, pero **pese a** ello me sigue diciendo - ahora no con la mano ni con un gesto.* V tomto případě si hledané výrazy neodpovídají.

- a) *Y yo **pese a** todo retrocedía con lentitud, aunque, carnales, ganas no me faltaban de salir corriendo. / A **přes** to všechno jsem ustupoval pomalu, i když teda, vy volové, jsem měl sto chutí zdrhat pěkně rychle.*
- b) *Creo que **pese a** la música, que no se había interrumpido durante todo el incidente, oí el sonido de los huesos rotos. / Myslím, že i **přes** dunění hudby, která ani na okamžik neumlkla, jsem uslyšel praštění lámaných kostí.*
- c) ***Pese a** su prestigio de severidad, esa noche exhibió buen humor y al final me dio las gracias por la compañía. / Toho večera byl i **přes** svou příslovečnou strohost v dobré náladě a závěrem mi poděkoval za milou společnost.*

Přestože

Bylo nalezeno 135 výskytů, přičemž požadavkům naší analýzy odpovídaly všechny.

- a) *Todavía está bien Susana, **pese a** los treinta y nueve años que cumple la semana que viene. / Je ještě docela pěkná, **přestože** jí bude příští týden devětatřicet.*
- b) ***Pese a** que Greg van Mander había renunciado al Oleum Pretiosum, las pinturas al óleo que preparaba eran muy superiores a las que utilizaban los florentinos. / **Přestože** Greg van Mander rezignoval na Oleum Pretiosum, olejové barvy, které připravoval, byly skvělé a překonávaly ty, které užívali florentští malíři.*
- c) ***Pese a** la tácita confesión de derrota de la última frase, Ronald encontraba en esta nota una presunción que le desagradaba. / **Přestože** v poslední větě přiznal Morelli mlčky svou porážku, Ronald v té poznámce viděl projev domýšlivosti, který se mu nijak nezamlouval.*

Ačkoli

Bylo nalezeno 78 výskytů, přičemž požadavkům naší analýzy odpovídaly všechny.

- a) *El corazón le dio un vuelco en el pecho y, **pese a** que era un hombre de emociones comedidas, se sorprendió conmovido. / Srdce mu poskočilo v hrudi, a **ačkoli** byl mužem umírněných emocí, překvapilo jej, jak byl dojat.*
- b) *Nunca antes se me había pasado por la cabeza la idea de traducir poesía, **pese a** que soy poeta y aque se supone que los poetas traducen a otros poetas. / Nikdy předtím mě ani nenapadlo překládat poezii, **ačkoli** jsem básník a předpokládá se, že básníci se navzájem překládají.*
- c) ***Pese a** las recomendaciones de los doctores de que, pensando en el metal helado de tu pecho, llevaras una vida tranquila, apenas pudiste levantarte y salir tu actividad alcanzó*

*un ritmo vertiginoso. / **Ačkoli** ti oba doktoři doporučovali, abys s ohledem na ledový kov ve své hrudi vedla klidný život, ty, jakmile jsi mohla vstát a jít ven, jsi začala vyvíjet horečnatou činorodost.*

Sice

Bylo nalezeno 40 výskytů, přičemž požadavkům naší analýzy odpovídaly všechny.

- a) ... **pese a** sus estudios universitarios y todo eso, apenas si sabía escribir en prosa. / ... **sice** měla vysokou školu a tak, ale neuměla moc psát prózu.
- b) ... **pese a** que el día está nublado la noche tarda en llegar... / ... **sice** je zataženo, ale tma si dává načas...
- c) ... **pese a** tener la cara completamente destrozada no dejaba lugar a dudas de que se trataba de una mujer... / ... **sice** měla úplně rozbitou tvář, ale nebylo pochyb, že jde o ženu...

Třebaže

Bylo nalezeno 19 výskytů, přičemž požadavkům naší analýzy odpovídaly všechny.

- a) *Durante la guerra había servido en una unidad de paracaidistas, aunque nunca, se apresuró a aclarar, saltó en paracaídas, **pese a** que ganas no le faltaron. / Za války sloužil u výsadkářů, ačkoli nikdy, jak honem vysvětloval, padákem neskákal, **třebaže** chuť by do toho měl.*
- b) ***Pese a** los apellidos, en su mayoría italianos, cada cual se sentía (y lo sentían) criollo y aun gaucho. / **Třebaže** měli většinou italská příjmení, každý z nich se považoval (a byl považován) za kreola a dokonce za gauča.*
- c) *Héroe, el perro del último gobernador español, **pese a** ser chapetón y realista, fue más sabio palabrero que el más pintado de los areopagitas. / Rek, pes posledního španělského guvernéra, **třebaže** byl přivandrovalec a rojalista, byl moudřejší tlučhuba než ten nejmazanější areopagista.*

Byť

Bylo nalezeno 9 výskytů, přičemž požadavkům naší analýzy odpovídaly všechny.

- a) *El suave como amante de la señora feudal, **pese a** que ésta hubiera podido ser su abuela. / Šváb coby milenec feudální dámy, **byť** mohla být jeho babičkou.*
- b) *En todo ese tiempo, **pese a** los esfuerzos desesperados de la Peruvian Amazon Company para evitarlo, cada día fue más evidente que la suerte de la empresa de Julio C. Arana estaba amenazada. / Každý den bylo zřejmější, že podnik Julia C. Arany čelí vážným hrozbám, **byť** Peruánská amazonská společnost dělala, co mohla, aby tomu zabránila.*
- c) *El piloto del avioncito en que iba yo, **pese a** su cara de adolescente. / Pilot mého letadélka už trávil s misionáři - jazykovědci několikátý rok, **byť** na to jeho nedospělá tvářička nevypadal.*

Přece

Bylo nalezeno 15 výskytů, požadavky naší analýzy splňovaly 3 z nich.

- a) ... *pero en seguida pienso que, pese a todo, es mejor correr por el jardín / ... ale hned na to si pomyslím, že je přece jen lepší běhat po zahradě.*
- b) *Y pese a ello yo tenía la amarga certeza de haberle dado muerte. / A ve mně přece jen zůstala hořká jistota, že jsem mu přinesl smrt.*
- c) *Otra vez es presa del malestar. Le incomoda que esos canibales degenerados sean, pese a todo, brasileños, es decir, en un sentido esencial, semejante a ellos. / Vyvádí ho z míry skutečnost, že oni zvrhlí lidojedi jsou přece jenom Brazilci, jinými slovy, v zásadě jsou jim podobní.*

Ač

Byly nalezeny 2 výskyty, přičemž požadavkům naší analýzy odpovídaly oba dva.

- a) *Pese a la hora que era la llamó de inmediato. / Ač k tomu nebyla nejvhodnější doba, okamžitě zatelefonoval.*
- b) ... *pese a ser extranjera, estaba también velada por unas tremendas lupas rectangulares que llevaba a modo de gafas. / ... ač cizinecký, byl také zastřený, a to dvěma obrovskými hranatými lupami ve funkci brýlí.*

Jakkoli

Byly nalezeny 3 výskyty, přičemž požadavkům naší analýzy odpovídaly pouze 2 z nich.

- a) *Escúchame bien, Anita: mientras sepas hacerte querer, serás la auténtica maharání de Kapurthala, mal que les pese a sus esposas. / Dobře mě poslouvej, Anita: dokud v něm budeš umět probouzet lásku, budeš skutečná maharání Kapurthaly, jakkoli těžce to jeho manželky budou snášet.*
- b) *Si no sonrío todo el tiempo (pese a lo patético que es sonreír con ojeras), no se le renueva el contrato. / Pokud se stále neusmívá (jakkoli úsměv s kruhy pod očima spíš budí soucit), neobnoví se jí smlouva.*

(A) přítom

Byly nalezeny 2 výskyty, požadavkům naší analýzy odpovídal pouze 1.

- a) ... *pese a su juventud, había sido ya poeta expresionista, simbolista y decadente... / ... tak mladý, a přítom už má za sebou dráhu expresionistického, symbolistního a dekadentního básníka...*

3.4.6 Al mismo tiempo

Šestým výrazem, který jsme podrobili zpětné analýze je konektor *al mismo tiempo*.

V tomto případě byly nalezené příklady v případě výrazů *přece* a *zároveň*, ačkoli

po analýze daného vzorku, žádný z těchto příkladů neodpovídal našim požadavkům. Byly nalezeny příklady typu, např. *Difícil sorber/soplar al mismo tiempo, ¿no? / Nelze přece chtít zároveň srkat a foukat*. V případě výrazu *zároveň* se jednalo o příklady, kdy tento výraz také nehrál roli v přípustkových souvětích, např. *Es como tener dos almas al mismo tiempo. / Je to jako mít dvě duše zároveň*. Vzhledem k tomu, že spojení *al mismo tiempo* je jeden z nalezených španělských ekvivalentů v prvotní analýze, zahrnu-li jsme jej taktéž do zpětné analýzy, i když s negativním výsledkem.

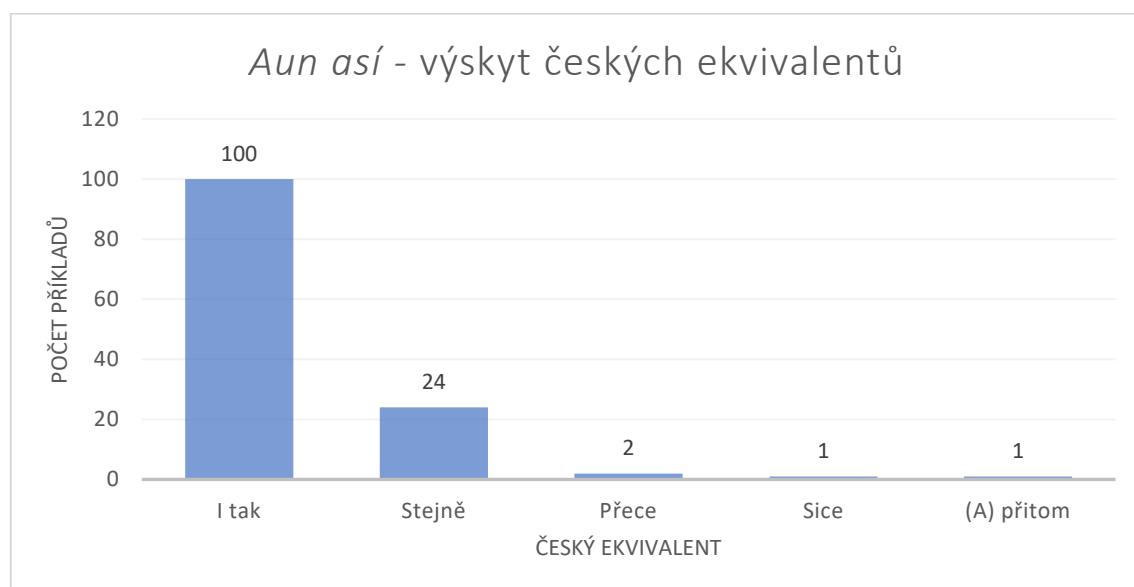
3.4.7 Aun así

Dalším výrazem, kterému se budeme ve zpětné analýze věnovat je konektor *aun así*. V následující tabulce můžeme vidět české ekvivalenty, seřazené od nejčastějšího po ten nejméně častý.

Tabulka 31 *Aun así*

Český ekvivalent	Počet příkladů
<i>I tak</i>	100
<i>Stejně</i>	24
<i>Přece</i>	2
<i>Sice</i>	1
<i>(A) přitom</i>	1

Graf 22 *Aun así* + české ekvivalenty

I tak

V tomto případě bylo nalezeno 100 výskytů, přičemž všechny vyhovovaly našim požadavkům.

- a) *Eso le permitió sujetar la respiración mejor que sus amigos, pero aun así tuvo que inhalar un par de veces. / Proto dokázala zadržovat dech déle, než její přátelé, ale i tak se musela párkrát nadechnout.*
- b) *... aun así me di cuenta de que era tal como la había deseado, incluso mejor. / ... i tak jsem zjistil, že je přesně takový, jaký jsem si přál, dokonce ještě lepší.*
- c) *Tuvo que confirmárselo el sobrecargo, y aun así me reprendió porque la bella no se hubiera colgado en el cuello el cartoncito con la orden de no despertarla. / Musel to potvrdit palubní důstojník, ale i tak mi vytkla, že si má krasavice nepovésila na krk štítek s příkazem, aby ji nebudili.*

Stejně

Z 28 výskytů našim požadavkům odpovídalo celkem 24, byly vyřazeny příklady jako: ... ***igual*** al que vio un día en los urinarios del cine *Delicias* ... /... ***stejně*** jako ho jednou viděl na záchodech v kinu *Rozkoš*... V tomto případě výraz *stejně* nijak neovlivňuje sémantiku přípustkového souvětí a je přeložen do španělštiny jako výraz *igual*.

- a) *Llamar era un error, por tanto, y aun así lo hice. / Proto byla chyba telefonovat, ale stejně jsem to udělal.*
- b) *En el mar puedes hacerlo todo bien, ateniéndote a las normas, y aun así el mar te matará. / Na moři můžeš udělat všechno dobře a dodržet všechna pravidla, a stejně tě zabije.*
- c) *Aun así, continuaba preguntándole sobre días buenos o malos antes de tomar una decisión. / Ale stejně se ho dál ptala na dobré nebo špatné dny, než přijala nějaké rozhodnutí.*

Přece

Bylo nalezeno 5 výskytů, přičemž požadavkům naší analýzy odpovídaly pouze 2 z nich.

- a) *... pero aun así a él le parecía más linda y más simpática. / ... ale když obě ženy srovnal, přece jen mu maminka vyšla hezčí a sympatičtější.*
- b) *Aun así terminó por advertir los hondos silencios, los sobresaltos intempestivos, las alternativas del humor y las contradicciones de la hija. / Nakonec však přece postřehla její hluboké mlčení, nenadálá leknutí, střídání nálad a rozpory v jejích tvrzeních.*

Sice

Byl nalezen pouze 1 příklad, který zároveň splňoval požadavky naší analýzy.

- a) *La palabra pequeñín le gustó a Archiboldi, pero aun así pidió más. / Slovo chlapečku se Archiboldimu sice líbilo, ale stejně chtěl ještě.*

(A) *přítom*

Ze 4 výskytů našim požadavkům odpovídal pouze 1.

- a) ... **pero aun así**, si las palabras tratan de engañar, los ojos suelen desmentir a la boca. / ... **a přítom** – když se slova pokoušejí klamat - oči usvědčují ústa ze lži.

3.4.8 De todas formas

V tomto případě konektoru *de todas formas* odpovídala pouze částice *stejně*. Zde si všímáme, že se tento konektor pohybuje na samé periferii jazykové slovní zásoby, pokud jde o užití v přípustkových souvětích.

Tabulka 32 *De todas formas*

Český ekvivalent	Počet příkladů
<i>Stejně</i>	9

Stejně

Bylo nalezeno 22 výskytů, přičemž požadavky naší analýzy splňovalo 9 případů.

- a) *La madre de Arturo se arregló un poco más de lo habitual, pero de todas formas su estado era lamentable.* / *Arturova máma se hodila do gala trochu víc než obvykle, ale stejně vypadala žalostně.*
- b) *De todas formas no lo hace por dinero, sino porque se siente muy sola y quiere hacer algo que la entretenga.* / *Stejně to nedělá kvůli penězům, ale protože se cítí sama a chce se něčím zabavit.*

3.4.9 De todos modos

U tohoto konektoru byl vyhledán pouze jeden případ, který splňoval naše požadavky. Byla jím částice *stejně*. Její výskyt je ilustrován v následujících příkladech, které byly vybrány pro náš výzkum. Stejně jako tomu bylo v předchozí podkapitole u výrazu *de todas formas*, i spojení *de todos modos* se pohybuje na samé periferii jazykové slovní zásoby, pokud jde o užití v přípustkových souvětích.

Tabulka 33 *De todos modos*

Český ekvivalent	Počet příkladů
<i>Stejně</i>	12

Stejně

Bylo nalezeno 47 výskytů, přičemž 12 splňovalo požadavky našeho výzkumu.

- a) *La vaca se murió de todos modos, pero eso no le puso de mal humor. / Kráva stejně uhynula, ale jeho to nerozzlobilo.*
- b) *... de una mirada evaluó la situación y sin vacilar le disparó a quemarropa a la mujer, que de todos modos ya estaba muerta. / ... mrknutím oka zhodnotil situaci a bez váhání na ženu z bezprostřední blízkosti vystřelil; stejně by tak jako tak zemřela.*
- c) *No hay que decirle nada, de todos modos lo sabrá. / Nic se jí nemusí říkat, stejně se to dozví.*

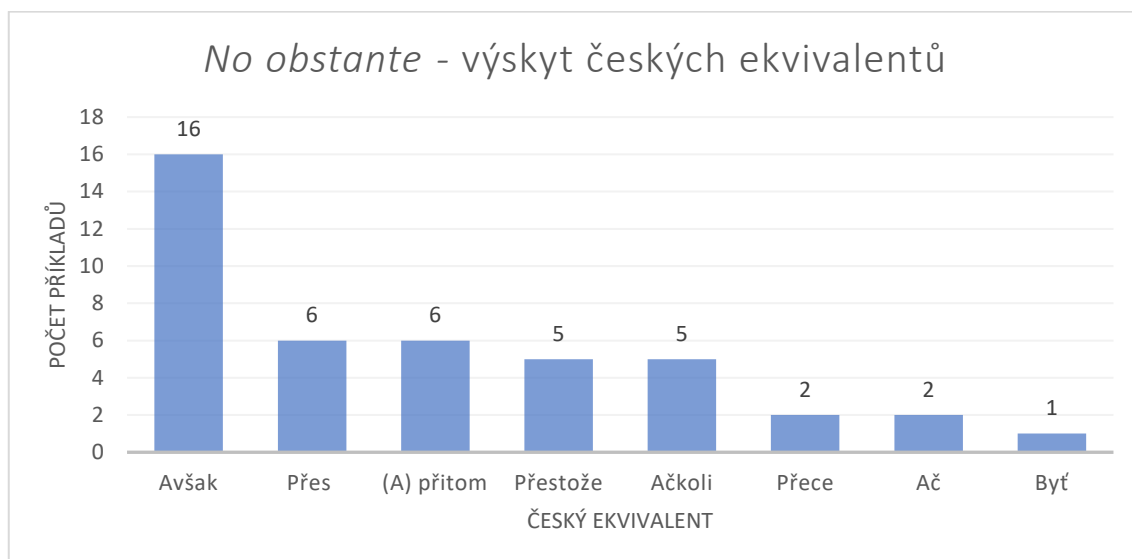
3.4.10 No obstante

Dalším výrazem, kterým jsme se ve zpětné analýze zabývali, byl konektor *no obstante*. Výchozím jazykem byla opět španělština, přičemž byl výzkum opět zaměřen na beletristické texty. V následující tabulce můžeme opět vidět české ekvivalenty, seřazené od nejčastějšího po ten nejméně častý. Ve vybraném vzorku korpusu byly opět pročteny všechny příklady, ze kterých byla vybrána pouze taková přípustková souvětí, ve kterých si české a španělské ekvivalenty navzájem odpovídaly.

Tabulka 34 *No obstante*

Český ekvivalent	Počet příkladů
<i>Avšak</i>	16
<i>Přes</i>	6
<i>(A) přitom</i>	6
<i>Přestože</i>	5
<i>Ačkoli</i>	5
<i>Přece</i>	2
<i>Ač</i>	2
<i>Byť</i>	1

Graf 23 *No obstante* + české ekvivalenty

Avšak

Bylo nalezeno 16 výskytů, přičemž požadavkům naší analýzy odpovídaly všechny.

- No obstante*, en las ruedas casi cotidianas del Tupí Viejo no se tenía en cuenta ese detalle. / **Avšak** takové podružnosti si při každodenním běhu života kavárny U Starýho Tupí nikdo nevšímal.
- No obstante*, y a su estilo, se querían, de eso estoy seguro. / **Avšak** svým způsobem se měli rádi, o tom nepochybuji.
- No obstante*, ambos deseaban batirse, y batirse antes que rayase el alba. / **Avšak** oba se chtěli bít, zkrřížit zbraně ještě před prvním rozbřeskem.

Přes

Bylo nalezeno 8 výskytů, z nichž 6 odpovídalo požadavkům naší analýzy.

- ... *no obstante* la dedicación y buena voluntad de todos los colaboradores del SVGPFA, es totalmente insuficiente para cubrir la absorbente demanda de los centros usuarios. / ... **přes** obětavost a dobrou vůli všech pracovníků SPPPPS naprosto nedostačuje k tomu, aby pokryl náročné požadavky uživatelských středisek.
- ... *no obstante* la flotilla de lanchas a vapor que lanzó contra las vigas - y esto por bastante más de treinta días - perdió muchas. / **Přes** flotilu parních člunů, kterou firma Castelhum a spol. vyslala na více než třicet dnů proti kládám, o mnohé přišla.
- No obstante* esas confesiones retrospectivas, desagradables siempre para el que ha vivido engañado, aun con la más arcangélica buena voluntad, con todo me he reído buenamente. / Taková dodatečná vyznání jsou **přes** andělsky dobrý úmysl pro postiženého vždy nepříjemná, přesto jsem se jim upřímně smál.

(A) přitom

Bylo nalezeno 7 výskytů, z nichž 6 odpovídalo požadavkům našeho výzkumu.

- a) ... **no obstante** todas las ilustraciones que solicitó fueron incluidas. / ... **a přitom** ho zbylo dost na zařazení všech ilustrací.
- b) ... **no obstante**, un sinnúmero de veces, y en múltiples momentos, tales como durante el desayuno, en la discoteca, en el coche, en la cama, durante la cena e incluso por teléfono, me ha contado los enigmas que Florian Linden tiene que resolver... / ... **přitom** mi sama nesčetněkrát a při nejrůznějších příležitostech - třeba u snídaně, na diskotéce, v autě, v posteli, u večere, ba dokonce i po telefonu - dopodrobna vyprávěla o záhadách, které musí řešit Florian Linden...
- c) ... sentarse a su lado sobre la hierba; y **no obstante**, sabiendo que en ese mismo instante yo, que la habría esperado en vano, que ya habría hablado a su casa y sabido de su viaje a la estancia... / ... odpočívát po jeho boku v trávě, **a přitom** si být zatraceně dobře vědoma, že já, který jsem na ni marně čekal, volal již mezitím k nim domů a dozvěděl se o jejím odjezdu na farmu...

Přestože

Bylo nalezeno 5 výskytů, přičemž všechny odpovídaly požadkům našeho výzkumu.

- a) ... **no obstante** saber que no significaban lo mismo y que hasta podían temiblemente contrastar. / ... **přestože** věděl, že neznamení totéž, a mohou být dokonce v děsivém kontrastu.
- b) *Contra lo habitual, desde que tenía el dedo herido, apenas le dolía el pie, **no obstante** las fatigas del día anterior... / Neobvyklé bylo, že od té doby, co měl poraněný prst, ho noha téměř nebolela, **přestože** se minulý den velmi unavil...*
- c) ... **no obstante** hallarse archivado el asunto Savolta, el comisario Vázquez se había entregado a la investigación del mismo con el tesón de otrora. / **Přestože** případ Savolta byl už uložen do archívu, sotva komisař Vázquez vkročil do města, vrhl se s někdejší houževnatostí do jeho vyšetřování.

Ačkoli

Bylo nalezeno 5 výskytů, přičemž všechny odpovídaly požadkům našeho výzkumu.

- a) ... que tanto habían indignado y ofendido a Cromer-Blake y que **no obstante** él parecía comprender tan bien. / ... které Cromer - Blakea tak pobouřily a urazily, **ačkoliv** jim podle všeho dobře rozuměl.
- b) ... **no obstante** ser la ciencia de suyo una huida de la vida (la mayor parte de los hombres de ciencia se han dedicado a ella por terror a enfrentarse con su vida... / ... **ačkoli** věda sama je útekem ze života (většina učenců se jí věnovala ze strachu postavit se čelem svému životu...
- c) ... no parece la misma persona, **no obstante** tener los mismos huesos y la misma materia de un segundo antes... / ... že můžeme říci vůbec se sobě nepodobá, **ačkoli** má stále stejné kosti a je ze stejné materie jako vteřinu předtím.

Přece

Ze 7 nalezených výskytů, našemu výzkumu odpovídaly pouze 2 případy.

- a) *Fue sólo una vez, que no era necesario recordar y que **no obstante** le removía el estómago con un afán dulciamargo de repetirla. / Jen jednou jedinkrát nebylo třeba na nic si vzpomenout, **a přece** se mu žaludek sevřel hořkosladkou touhou, aby se ten okamžik opakoval.*
- b) *Y **no obstante** Gawsworth había sido toda una personalidad y una promesa literaria en esos mismos años treinta. / **A přece** byl Gawsworth v týchž třicátých letech opravdová osobnost a slibný spisovatel.*

Ač

Byly nalezeny 2 výskyty, přičemž požadavkům naší analýzy odpovídaly oba dva.

- a) *... **no obstante** ser omnipotente, se limita a sí mismo y procura, aun a su costa... / ... **ač** všemohoucí, omezuje samu sebe a stará se třeba i na svůj úkor.*
- b) *... **no obstante** su falta de experiencia, Judit asoció por instinto a sótanos o desvanes donde almacenamos las piezas sueltas de un pasado por resolver. / ... **ač** ve svém věku ještě neměla podobnou zkušenost, podvědomě spojila s atmosférou sklepů či podkroví, kam lidé odkládají stopy nezhojených ran z minula.*

Byť

Byly nalezeny 2 výskyty, přičemž požadavkům naší analýzy odpovídal pouze 1.

- a) *... y sintiéndose acogido con un amor fresco, regocijado y **no obstante** suspicaz... / ... cítil se příjemně při svěží lásce, **byť** z její strany podezřívavé...*

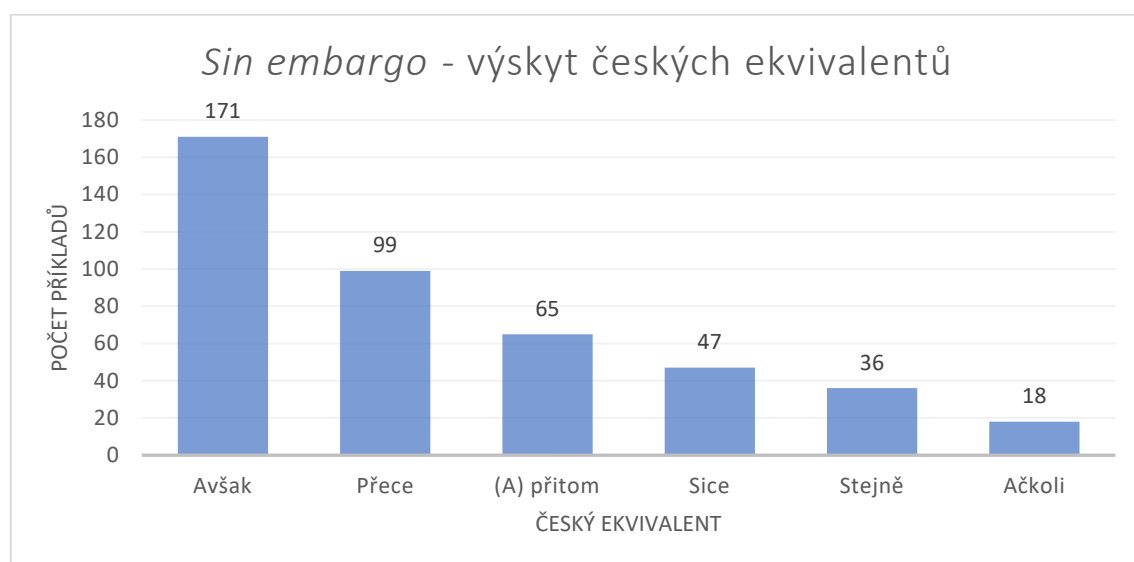
3.4.11 Sin embargo

Posledním výrazem, který jsme podrobili zpětné analýze, byl konektor *sin embargo*. I v tomto případě jsme postupovali jako v předchozích podkapitolách. V následující tabulce můžeme vidět české ekvivalenty, seřazené od nejčastějšího po ten nejméně častý. Ve vybraném vzorku korpusu byly opět pročteny všechny příklady, ze kterých byla vybrána pouze taková přípustková souvětí, ve kterých si české a španělské ekvivalenty navzájem odpovídaly, přičemž jsme se zaměřili především na kontexty, ve kterých je vztah alespoň částečně přípustkový.

Tabulka 35 *Sin embargo*

Český ekvivalent	Počet příkladů
<i>Avšak</i>	171
<i>Přece</i>	99
<i>(A) přitom</i>	65
<i>Sice</i>	47
<i>Stejně</i>	36
<i>Ačkoli</i>	18

Graf 24 *Sin embargo* + české ekvivalenty

Avšak

Bylo nalezeno 171 výskytů, přičemž požadavkům naší analýzy odpovídaly všechny.

- Sin embargo*, dejar a Nadia le dolía más que nada. / **Avšak** to, že musí opustit Nadiu, ho moc bolelo.
- Sin embargo*, nada volvió a ser igual, algo se había roto y nunca podríamos repararlo. / **Avšak** nic už nemohlo být jako dřív, cosi se rozbilo a už nikdy se nedalo spravit.
- ... que el patio del Palacio de La Moneda era una calle pública, *sin embargo* con Salvador Allende eso terminó... / ... je přístupné pro veřejnost, **avšak** to vzalo za Salvadora Allendeho za své...

Přece

Bylo nalezeno 179 výskytů, z čehož požadavkům naší analýzy odpovídalo celkem 99 výskytů.

- a) *No se parecía en nada, y **sin embargo**, ¡cómo me recordaba a mi hermano Mario! / Nijak se nepodobalo mému bratru, **a přece** mi Maria tolik připomínalo!*
- b) *Nada hace suponer que no moriremos, y **sin embargo** ... / Nic nenaznačuje, že umřeme, **a přece**...*
- c) *... o quizá era que nos alejábamos porque no compartíamos lo que para ninguno era un secreto y **sin embargo** se estaba convirtiendo en uno por no compartirlo. / ... anebo nás možná od sebe vzdalovalo, že jsme nesdíleli, co pro žádného z nás nebylo tajemstvím, **a přece** se to tajemstvím stávalo, protože to nebylo sdíleno.*

(A) přítom

Bylo nalezeno 122 výskytů, přičemž požadavky naší analýzy splňovalo 65 případů.

- a) *Se preguntaba cómo podían ser tan diferentes y **sin embargo** quererse tanto. / Bernardo se sám sebe ptával, jak mohou být tak odlišní a mít se **přítom** tolik rádi.*
- b) *A Esteban vos lo veías tan serio, y **sin embargo** era un gran humorista. / Vypadal tak vážně, **a přítom** to byl ohromný vtipálek.*
- c) *¡Pensar que hablo tres lenguas y **sin embargo** no entiendo a las olas! / Jen si to vezmi: mluvím třemi jazyky, **a přítom** nerozumím vlnám!*

Sice

Bylo nalezeno 47 případů, přičemž všechny splňovaly požadavky naší analýzy.

- a) *Este último encuentro, **sin embargo**, aunque breve fue significativo. / Toto setkání bylo **sice** krátké, avšak významné.*
- b) *El marinero Ruperto Álvarez era el hombre de más edad que iba a bardo, y **sin embargo** el más juvenil y dicharachero de todos. / Námořník Ruperto Álvarez byl **sice** nejstarším členem posádky, ale duchem byl ze všech nejmladší a velký šprýmař.*
- c) *... **sin embargo** ese quince no correspondía a la quincena, pero él tenía unas buenas botellas reservadas para espantar a la vieja loba de la soledad cuando llega la noche. / Bylo **sice** patnáctého, ještě ne den výplaty dvoutýdenní mzdy, ale on měl doma schovaných pár láhví, které mu pomáhaly zahánět samotu, tu starou vlčici, co se k němu vždycky v noci připlížila ze tmy.*

Stejně

Z nalezených 120 výskytů, našim požadavkům odpovídalo 36 z nich.

- a) *Pero a ti te chancaban el cráneo a pedradas, igual que a Hortensia. **Y, sin embargo**, sigues viniendo. / Ale tobě by byli rozmlátili hlavu kamením jako Hortensii. **A stejně** sem jezdíš.*
- b) *Que fui enviada al mundo con una misión: comunicarme con otros seres, intercambiar datos, transmitir. **Y sin embargo**, me he quedado sola. / Že jsem byla na svět poslána s úkolem dorozumívát se s ostatními tvory, sdílet s nimi data, přenášet je. **A stejně** jsem nakonec zůstala sama.*

- c) *Podía haber tocado a Mónica con sólo extender la mano, y **sin embargo** la sentía alejándose cada vez más de mí. / Stačilo natáhnut ruku a mohla jsem se Móniky dotknout, a **stejně** jsem cítila, jak se ode mne čím dál víc vzdaluje.*

Ačkoli

Z 53 výskytů bylo vybráno 18, ve kterých si dané ekvivalenty odpovídaly. Ze vzorku tudíž byly vyloučeny příklady jako: *No se opusieron, **sin embargo**, a la fotografía, tal vez adivinaron que sería muy difícil doblarme la mano en ese punto, y **aunque** nunca demostraron curiosidad por ver mi trabajo, me asignaron un cuarto al fondo de la casa donde pude instalar mi laboratorio. / **Rozhodně** nenamítali nic proti mému fotografování, así tušili, že v tomto případě by bylo velmi těžké mě zlomit, a **ačkoli** nikdy neprojevili zájem mou práci vidět, vyhradili mi místnost vzadu v domě, kde jsem si mohla zřídit fotografickou komoru. V tomto případě je zřejmé, že si hledané ekvivalenty neodpovídají. V daném souvětí výraz *rozhodně* odpovídá námi hledanému výrazu *sin embargo*, tudíž výraz *sin embargo* zde není v kontextu přípustkově-odporovacím.*

- a) *Políticamente siempre estuvieron con Pinochet, al que **sin embargo** no ahorraron "críticas internas", sobre todo en su faceta económica. / Politicky stáli vždy na straně Pinocheta, **ačkoli** nešetřili "interní kritikou", zejména ekonomiky.*
- b) *Flaubert no completó jamás el proyecto de Garçon, que **sin embargo** orienta toda su obra. / Flaubert nikdy nedokončil projekt Chlapce, **ačkoli** ovlivnil celé jeho dílo.*
- c) *Idea correcta, que **sin embargo** los hombres de ciencia habían tirado por la borda. / Což je správná myšlenka, **ačkoli** ji vědci hodili přes palubu.*

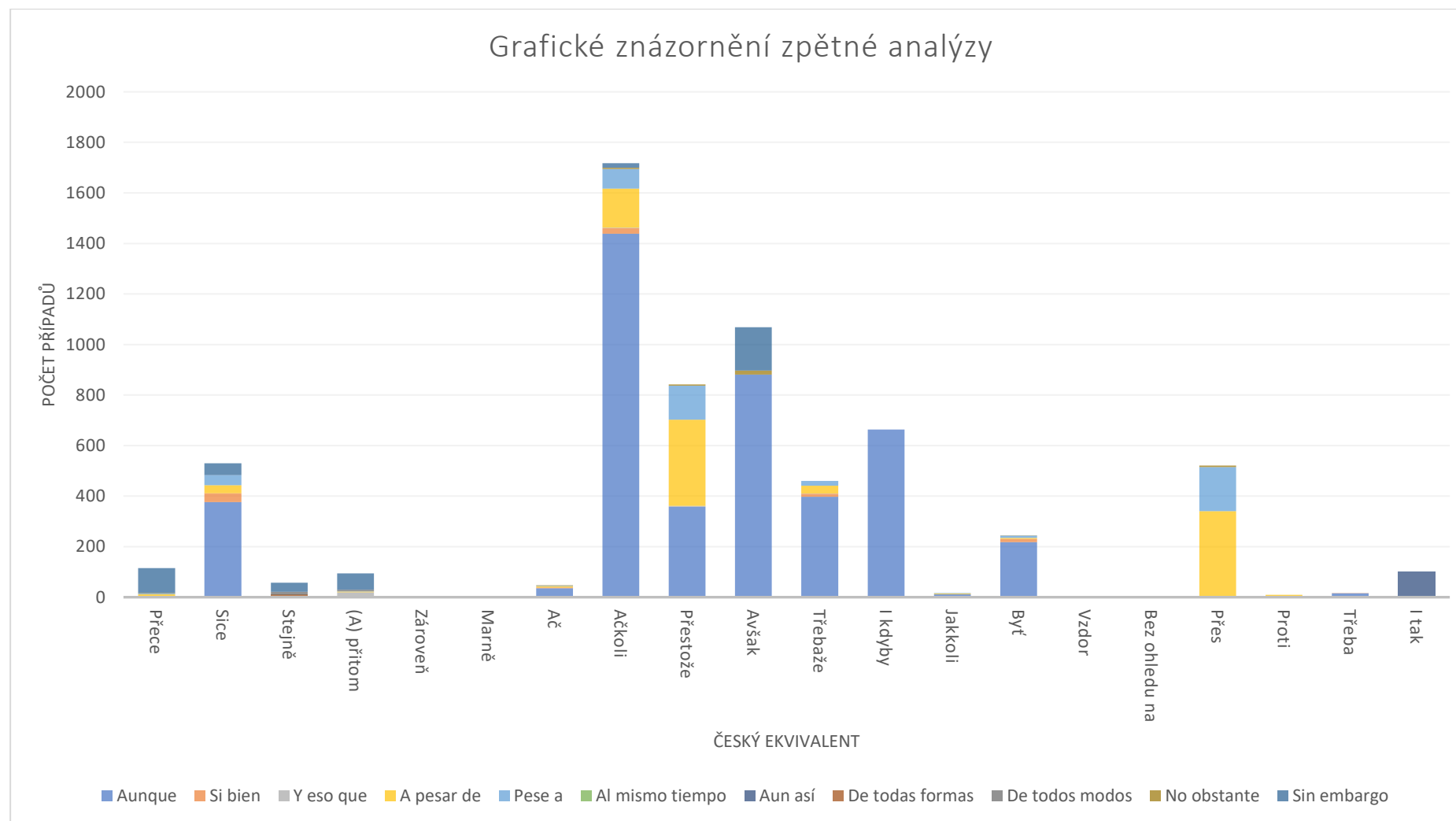
3.4.12 Grafické shrnutí

V tabulce a grafech na následujících stranách shrnujeme, jakým způsobem přistoupili překladatelé k překladu českých výrazů, které jsme převzali pro zpětnou analýzu z naší prvotní analýzy. Ve zpětné analýze jsme tedy dohledávali (v původně španělských textech), jak se překladatelé s touto problematikou vypořádávají při překladu ze španělštiny do češtiny.

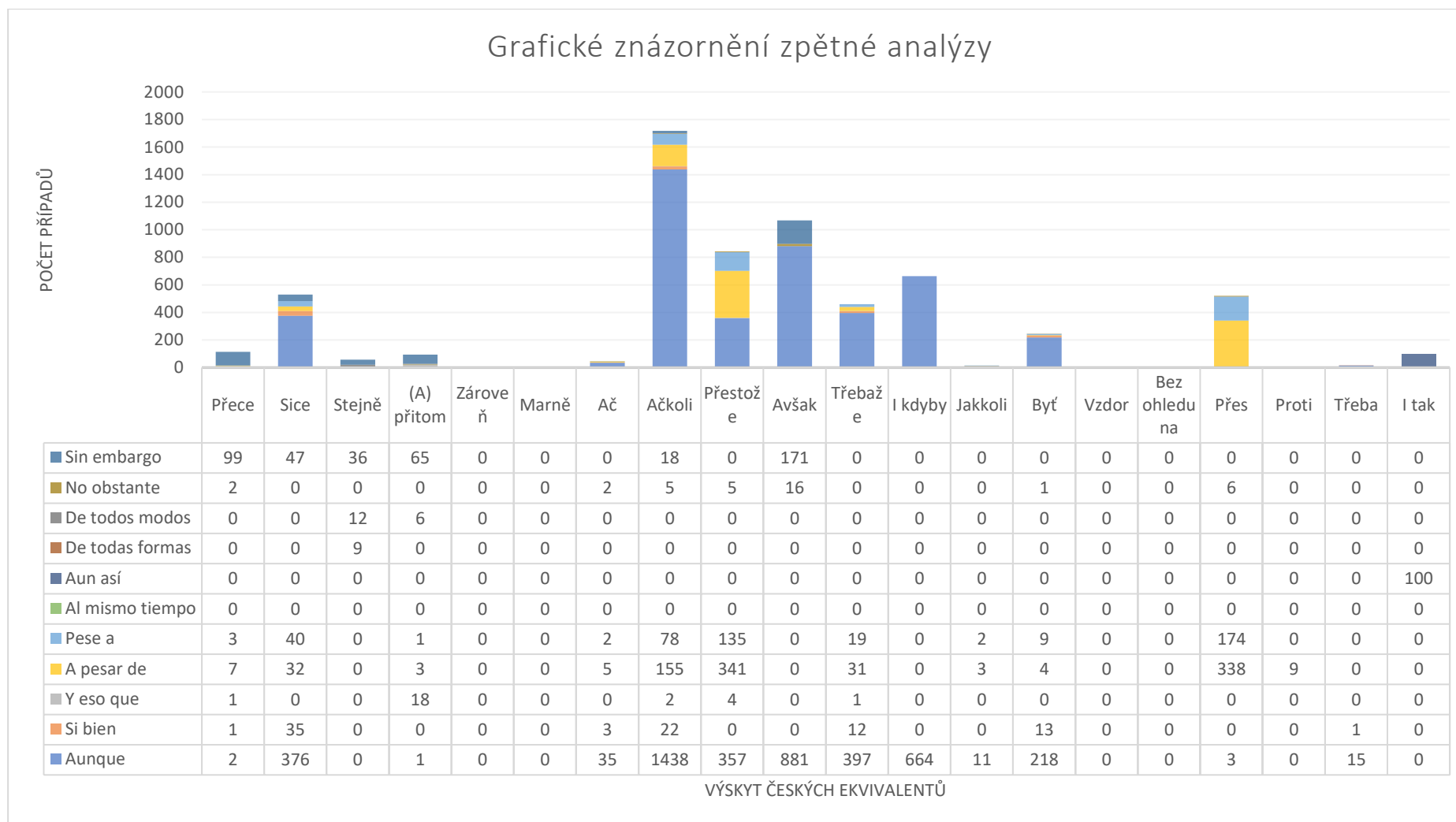
Tabulka 36 Zpětná analýza

	<i>Aunque</i>	<i>Si bien</i>	<i>Y eso que</i>	<i>A pesar de</i>	<i>Pese a</i>	<i>Al mismo tiempo</i>	<i>Aun así</i>	<i>De todas formas</i>	<i>De todos modos</i>	<i>No obstante</i>	<i>Sin embargo</i>
<i>Přece</i>	2	1	1	7	3	-	-	-	-	2	99
<i>Sice</i>	376	35	-	32	40	-	-	-	-	-	47
<i>Stejně</i>	-	-	-	-	-	-	-	9	12	-	36
<i>(A) přitom</i>	1	-	18	3	1	-	-	-	6	-	65
<i>Zároveň</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Marně</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Ač</i>	35	3	-	5	2	-	-	-	-	2	-
<i>Ačkoli</i>	1438	22	2	155	78	-	-	-	-	5	18
<i>Přestože</i>	357	-	4	341	135	-	-	-	-	5	-
<i>Avšak</i>	881	-	-	-	-	-	-	-	-	16	171
<i>Třebaže</i>	397	12	1	31	19	-	-	-	-	-	-
<i>I kdyby</i>	664	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Jakkoli</i>	11	-	-	3	2	-	-	-	-	-	-
<i>Byť</i>	218	13	-	4	9	-	-	-	-	1	-
<i>Vzdor</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Bez ohledu na</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Přes</i>	3	-	-	338	174	-	-	-	-	6	-
<i>Proti</i>	-	-	-	9	-	-	-	-	-	-	-
<i>Třeba</i>	15	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>I tak</i>	-	-	-	-	-	-	100	-	-	-	-

Graf 25 Grafické znázornění zpětné analýzy

Graf 26 Grafické znázornění zpětné analýzy

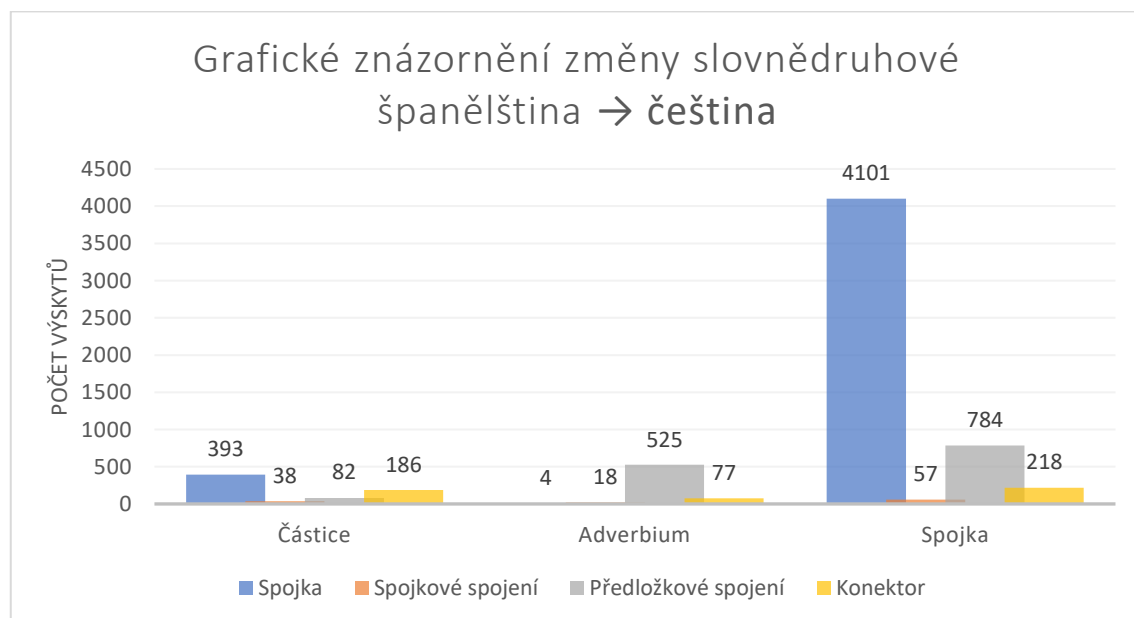
V následující tabulce a grafu je zahrnuta slovnědruhov $\acute{a}$ zme $\acute{n}$ a v $\acute{s}$ ech doposud zkouman $\acute{y}$ ch v $\acute{y}$ raz $\acute{u}$ zp $\acute{e}$ tn $\acute{e}$ anal $\acute{y}$ zy (v parataktick $\acute{y}$ ch i hypotaktick $\acute{y}$ ch souv $\acute{e}$ t $\acute{y}$ ch) p $\acute{r}$ i p $\acute{r}$ ekladu ze $\acute{s}$ pan $\acute{e}$ l $\acute{s}$ tiny do $\acute{c}$ e $\acute{s}$ tiny. Jak m $\acute{u}$ žeme vid $\acute{e}$ t, $\acute{s}$ pan $\acute{e}$ l $\acute{s}$ k $\acute{e}$ spojky se do $\acute{c}$ e $\acute{s}$ tiny nej $\acute{c}$ ast $\acute{e}$ ji p $\acute{r}$ ekl $\acute{a}$ daly tak $\acute{e}$ jako spojky (4101), pak n $\acute{a}$ sledovaly $\acute{c}$ e $\acute{s}$ k $\acute{e}$ $\acute{c}$ astice (393), a nakonec $\acute{c}$ e $\acute{s}$ k $\acute{a}$ adverbia (4). $\acute{S}$ pan $\acute{e}$ l $\acute{s}$ k $\acute{a}$ spojkov $\acute{a}$ spojen $\acute{ı}$ se nej $\acute{c}$ ast $\acute{e}$ ji do $\acute{c}$ e $\acute{s}$ tiny p $\acute{r}$ ekl $\acute{a}$ dala spojkami (57), d $\acute{a}$ le $\acute{c}$ asticemi (38), a nakonec adverbii (18). P $\acute{r}$ edlo $\acute{z}$ kov $\acute{a}$ spojen $\acute{ı}$ byla nej $\acute{c}$ ast $\acute{e}$ ji p $\acute{r}$ ekl $\acute{a}$ d $\acute{a}$ na spojkami (784), pot $\acute{e}$ adverbii (525), a nakonec $\acute{c}$ asticemi (82). Z origin $\acute{a}$ ln $\acute{e}$ $\acute{s}$ pan $\acute{e}$ l $\acute{s}$ k $\acute{y}$ ch text $\acute{u}$ se konektory do $\acute{c}$ e $\acute{s}$ tiny p $\acute{r}$ ekl $\acute{a}$ daly tak $\acute{e}$ jako spojky (218), d $\acute{a}$ le jako $\acute{c}$ astice (186) a adverbia (77).

Tabulka 37 Zm $\acute{e}$ na slovn $\acute{e}$ druhov $\acute{a}$

Slovní druh ve $\acute{s}$ pan $\acute{e}$ l $\acute{s}$ tin $\acute{e}$ v origin $\acute{a}$ ln $\acute{ı}$ m textu

<i>Do $\acute{c}$e$\acute{s}$tiny p$\acute{r}$elo$\acute{z$eno jako:</i>	Spojka	Spojkov $\acute{e}$ spojen $\acute{ı}$	P $\acute{r}$ edlo $\acute{z}$ kov $\acute{e}$ spojen $\acute{ı}$	Konektor
<i>$\acute{C}$astice</i>	393	38	82	186
<i>Adverbium</i>	4	18	525	77
<i>Spojka</i>	4101	57	784	218

Graf 27 Grafick $\acute{e}$ zn $\acute{a}$ zorn $\acute{e}$ n $\acute{ı}$ zm $\acute{e}$ ny slovn $\acute{e}$ druhov $\acute{e}$ p $\acute{r}$ i p $\acute{r}$ ekladu ze $\acute{s}$ pan $\acute{e}$ l $\acute{s}$ tiny do $\acute{c}$ e $\acute{s}$ tiny

4 Závěr

Cílem této kvalifikační práce byla analýza výrazů ovlivňujících sémantiku přípustkových souvětí v českém jazyce ve srovnání s jazykem španělským. Vzhledem k tomu, že se jedná o jazyky, které spadají do jiné skupiny indoevropských jazyků, je výzkum kontrastivní studií soustředující se zejména na rozdílnosti mezi těmito jazyky, ačkoli se práce zaměřovala i na rysy, které měly tyto jazyky společné. Dále se práce věnovala pozorování, zda jsou dané výrazy po překladu vyjádřeny jinými slovními druhy. Vedle toho jsme si také všimli, které výrazy se pohybovaly v centru jazykové slovní zásoby či na její periferii, co se týče užití v přípustkových souvětích.

Práce je rozdělena na dvě části, a to na část teoretickou a praktickou. V teoretické části na základě sekundární literatury popisujeme definice přípustkových souvětí podle českých a španělských autorů zabývajících se danou problematikou, přičemž se práce soustřeďuje na vymezení specifických sémantických rysů daného typu souvětí. Tyto sémantické charakteristiky se dělí do jednotlivých podkapitol. Dále následuje kapitola, která je věnována pouze českým publikacím od různých autorů, přičemž se v závěrečné podkapitole tyto publikace shrnují a porovnávají. V další kapitole se práce věnuje stejnému tématu s tím rozdílem, že se jedná o publikace zaměřené na španělská přípustková souvětí, i v tomto případě závěrečná podkapitola shrnuje jednotlivé publikace. Teoretická část práce slouží jako základna pro výzkum v praktické části.

Praktická část je založena na základě studia beletristických textů obsažených v paralelním korpusu Intercorp (verze 10) Českého národního korpusu. V první části byl za výchozí jazyk zvolen jazyk český a hledaly se španělské ekvivalenty daných českých výrazů. Vždy se postupovalo tím způsobem, že byly příklady pročteny. Vyřadily se ty výskyty, ve kterých si dané ekvivalenty po překladové stránce neodpovídaly. Pro náš výzkum bylo vždy vybráno několik příkladů, na kterých jsme ilustrovali, jakým způsobem se překladatelé potýkali s danou problematikou. Jak již bylo jednou zmíněno, práce se též soustřeďovala na to, jaké výrazy se pohybovaly v centru jazykové slovní zásoby a které naopak na její periferii. Dále si práce všímala změn, kdy se při překladu přecházelo z parataxe na hypotaxi, přičemž se tak dělo při překladu z českého jazyka do španělského. S tímto souviselo i umístění výrazu v daném přípustkovém souvětí, kdy jsme si všimli, že zejména české částice (*přece, sice, stejně*) bývají součástí dané věty, přičemž španělština se uchyluje ke konektorům jako jsou *sin embargo, no obstante, al mismo tiempo* a *de todas formas*, které se pohybují na periferii věty, a to buď na jejím

úplném začátku, nebo také v menší míře na úplném konci. Zároveň jsou odděleny čárkou nebo pomlčkou, zatímco v češtině, jak již bylo několikrát zmíněno, tyto prvky tvoří součást věty.

Druhá část výzkumu se věnovala zpětné analýze. Všechny vyhledané španělské ekvivalenty z první analýzy jsme podrobili zpětnému výzkumu pro dohledání českých ekvivalentů. Výchozím jazykem byla tentokrát španělština. I v tomto případě byly pročteny všechny příklady, přičemž do našeho vzorku nebyly zahrnuty ty, kde si dané ekvivalenty neodpovídaly po překladové stránce. Pro lepší přehlednost byly výskyty opět zaneseny do tabulek a grafů.

Cílem praktické části bylo porovnávat, jakým způsobem se jednotlivé výrazy překládaly do druhého jazyka a jakým způsobem si překladatel poradil s problematikou překladu přípustkových souvětí. Z českých výrazů jsme výzkumu podrobili částice, adverbia a spojky, které ovlivňují sémantiku přípustkových souvětí. Do španělštiny se tyto slovní druhy překládaly jako spojky, konektory a předložková či spojková spojení. V kapitolách 3.3 a 3.4.12 jsme provedli grafické zpracování této problematiky (tabulky č. 24 a 36). Z výsledků provedené analýzy vyplývá, že se české částice nejčastěji překládaly do španělštiny jako konektory, dále jako spojky, poté jako předložková spojení, a nakonec jako spojková spojení. Česká adverbia se nejčastěji do španělštiny překládala jako předložková spojení, poté jako konektory, a nakonec jako spojky a spojková spojení. České spojky se do španělského jazyka nejčastěji překládaly také jako spojky, dále jako předložková spojení, která následovala spojková spojení. Jak jsme se mohli přesvědčit docházelo k poměrně zajímavým slovnědruhovým změnám při překladu z češtiny do španělštiny. Zároveň však můžeme pozorovat i společné rysy těchto dvou jazyků, např. překlad českých spojek, které se do španělštiny nejčastěji překládaly také jako spojky. V tomto případě byl slovní druh ve velké většině zachován.

Ve zpětné analýze jsme si také všimli slovnědruhové změny při překladu ze španělských originálů do češtiny, přičemž jsme vypožorovali, že se španělské spojky do češtiny nejčastěji překládaly také jako spojky (stejně jako tomu bylo v prvotní analýze), dále následovaly české částice, a nakonec česká adverbia. Španělská spojková spojení se nejčastěji do češtiny překládala také spojkami, dále částicemi, a nakonec adverbii. Předložková spojení byla nejčastěji překládána také spojkami, poté adverbii, a nakonec částicemi. Z originálně španělských textů se konektory do češtiny překládaly také jako spojky, dále jako částice a adverbia. Ve zpětné analýze jsme si také všimli, že

v centru jazykové slovní zásoby přípustkových souvětí se pohybují především spojky (viz Tabulka č. 36).

V prvotní analýze (výchozí jazyk – čeština) celkový počet zkoumaných výrazů činil 951 (výskyty, které splňovaly požadavky našeho výzkumu), z nějž bylo celkem 381 částic, 504 spojek a 66 adverbii. Vidíme, že i v tomto případě (na základě naší prvotní analýzy) můžeme tvrdit, že jsou spojky centrem jazykové slovní zásoby (co se týče výskytu v přípustkových souvětích) v českém jazyce. Pro zajímavost si můžeme uvést počty vyřazených výskytů. V kapitole 3.1 jsme vyřadily celkem 207 výskytů, které neodpovídaly požadavkům našeho výzkumu, v kapitole 3.2 se jednalo o celkem 21 výskytů a v kapitole 3.3 o celých 32 výskytů. Další konkrétní čísla vyřazených výskytů jsou vždy uvedena pod jednotlivými výrazy, které byly v této práci zkoumány.

Ve zpětné analýze počet všech zkoumaných výskytů činil 6 483 výrazů (po vyřazení takových souvětí, která nesplňovala naše požadavky). Počet spojek vyskytujících se v přípustkových souvětích (v originálních španělských textech), která splňovala podmínky výzkumu a ve kterých si hledané ekvivalenty odpovídaly, čítal 4 498 výskytů. Tento počet výrazně navyšuje spojka *aunque*, což může být při překladu způsobeno tendencí generalizovat užitím obecných nexů, kterým je právě tato spojka. Dále co do počtu výskytů následovala předložková spojení, která čítala 1391 výskytů. Na třetí příčce byl počet konektorů s číslem 481. Nejméně často se v přípustkových souvětích ve španělských textech vyskytovala spojková spojení s počtem 113. Také i v této analýze docházelo k vyřazování výskytů, které nesplňovaly požadavky našeho výzkumu. Těchto výskytů bylo celkem 1 124. Další konkrétní čísla vyřazených výskytů jsou vždy uvedena pod jednotlivými výrazy (zpětné analýzy), které byly v této části práce zkoumány. Tyto výsledky jsou samozřejmě postaveny na základě analýz této práce, všechny výše zmíněné počty jsou těmi případy, které splňovaly požadavky našich analýz. Zároveň je výzkum omezen pouze na jeden jediný vzorek korpusu (paralelní korpus Intercorp – verze 10), ve kterém jsme hledali pouze v beletristických textech, přičemž ve zpětné analýze zahrnujeme i latinsko-americké autory. Tento fakt také může ovlivňovat výsledky zpětné analýzy.

Jak již bylo řečeno, cílem práce bylo vyzdvihnout rozdíly (i společné rysy) českého a španělského jazyka, co se týče sémantiky přípustkových souvětí. O tento cíl se tato práce pokusila zejména výzkumem v praktické části, a to popsáním dané problematiky, předložením příkladů z korpusu a zpracováním dat.

5 Resumen

El trabajo está dedicado a las oraciones complejas concesivas en checo y español, se trata de un estudio al respecto, basado en el contraste de estos dos idiomas. El trabajo consta de una parte teórica y otra práctica.

En el primer capítulo de la parte teórica, se dedica a la descripción de las oraciones complejas concesivas según las publicaciones checas y españolas. La parte teórica se dedica especialmente a la semántica de este tipo de oraciones complejas. Hemos clasificado los rasgos de estas oraciones según sus aspectos y sus diferentes rasgos, como por ejemplo, repetición, negación, inacción, indiferencia y también nos hemos enfocado en ciertas partículas y adverbios que, especialmente en checo, pueden influir en la semántica de este tipo de oración compleja concesiva. También nos hemos centrado en las distintas maneras en que se puede expresar la oración compleja concesiva en español.

El segundo capítulo se refiere a la teoría sobre las oraciones complejas concesivas en checo. Las hemos definido según varios autores, y en el último subcapítulo, hemos resumido y comparado todas las publicaciones de los autores enfocándonos en las diferentes terminologías y definiciones.

El tercer capítulo está dedicado al tema de las oraciones complejas concesivas en español. Al igual que en el anterior capítulo, nos hemos centrado en la clasificación de las oraciones complejas concesivas según varios autores. Al final del capítulo también hemos resumido y comparado las publicaciones dedicadas a las definiciones españolas entre sí.

En la parte práctica hemos trabajado con el corpus Intercorp para poder sacar suficientes muestras para nuestro análisis. Hemos trabajado con varias expresiones que han sido sacadas de la parte teórica. Las hemos dividido en tres categorías, la primera dedicada a las que aparecen en las oraciones complejas paratácticas, la segunda categoría a las hipotácticas y la última a las expresiones que puedan aparecer en estos dos tipos de oraciones complejas.

En el primera análisis hemos buscado los equivalentes españoles para las expresiones checas. Hemos buscado solamente en los textos originalmente checos de novelas. Las muestras han sido sacadas de varios autores para tener una muestra rica y variada para que, de este modo, el resultado no esté influido por un solo dialecto de un autor específico. En todos los casos, hemos sacado suficientes muestras para destacar las diferencias entre el checo y español. De manera marginal, hemos comentado las

diferencias entre las oraciones complejas concesivas y las temporales. Para resumir los datos, hemos creado tablas y gráficos, en los que podemos ver los resultados de nuestro análisis de muestras del corpus. Durante el análisis hemos observado como los traductores se enfrentaban con la problemática de la traducción, y de qué manera solucionaban este tipo de oraciones complejas, y además, nos hemos enfocado en qué expresiones preferían usar durante la traducción.

Al encontrar los equivalentes en español, hemos pasado a la segunda parte de nuestro análisis. Con los equivalentes españoles ya encontrados en la primera parte, hemos pasado por el análisis regresivo, y hemos buscado sus equivalentes checos. Esta vez, hemos buscado en los textos originalmente españoles de novelas y hemos observado los equivalentes checos que luego hemos puesto en las tablas y gráficos para ver mejor los resultados de nuestra investigación. Al mismo tiempo, hemos comentado las expresiones y hemos diferenciado si pertenecían al centro o a la perifería del vocabulario en cuanto al uso en las oraciones complejas concesivas.

También, nos hemos fijado en las diferencias entre el español y el checo en cuanto al uso de las partículas, adverbios o varios conectores. Una de las diferencias entre estos dos idiomas es que lo más típico en el español es separar los conectores del resto de la oración, por ejemplo, ponerlo al principio, en medio o al final de la oración – al mismo tiempo separado por comas o guiones -, pero pocas veces es parte de las oraciones, como por ejemplo, las partículas *přece*, *sice* o *stejně* en checo. Otra diferencia que hay que destacar, es que al traducir una oración compleja paratáctica checa, se convierte en una oración hipotáctica en español. Esto es uno de los cambios más significativos. Otro de los objetivos del trabajo es destacar otros tipos de expresiones con las que podemos expresar o influir la semántica de las oraciones complejas concesivas. Se trata, sobre todo, de los adverbios o las partículas, que en su mayoría no pertenecen al centro del vocabulario en cuanto al uso en las oraciones concesivas, pero tampoco a la periferia (en cuanto al idioma checo), según muestra nuestro análisis. En la parte práctica también hemos puesto ejemplos en los que usamos estos adverbios o partículas en oraciones que no son concesivas para poder destacar la diferencia entre la expresión concesiva y la temporal, y que en algunas ocasiones ocurre que la oración puede oscilar entre estos dos tipos. A menudo pasa que los traductores no han traducido de ninguna manera las partículas *přece* y *sice*. Pero nuestro trabajo se ha centrado en observar las soluciones de los traductores y en buscar los equivalentes españoles para las expresiones en checo, para posteriormente hacer el análisis regresivo, así que el objetivo principal era comparar cómo se traducían

los nexos de un idioma al otro, y de qué manera los traductores solucionan este problema en cuanto a las oraciones complejas concesivas. En cuanto a las expresiones checas, como ya hemos mencionado, investigamos las partículas, adverbios y conjunciones que pueden influir a la sémantica de este tipo de oraciones complejas. Estas expresiones son traducidas al español como conjunciones, conectores, locuciones conjuntivas preposicionales o locuciones conjuntivas. En los capítulos 3.3 y 3.4.12 creamos tablas en las que se pueden ver en números exactos nuestros análisis en cuanto al cambio de clase de palabras después de las traducciones de un idioma al otro y viceversa. En la mayoría de los casos las conjunciones españolas se traducen al checo también como conjunciones (igualmente pasa en el primer análisis – en la mayoría de los casos las conjunciones checas se solían traducir como conjunciones al español).

En el primer análisis investigamos (en los textos originalmente checos) 951 ejemplos, que consisten en 381 partículas, 504 conjunciones y 66 adverbios. Podemos ver, que en este caso las conjunciones son el centro del vocabulario en cuanto al uso en las oraciones complejas concesivas en checo. En el análisis regresivo investigamos (en los textos originalmente españoles) que el centro del vocabulario en cuanto al uso en las oraciones complejas concesivas son también conjunciones (4 498), este número aumenta, sobre todo, por el uso del nexo universal *aunque*, lo que nos confirma cierta tendencia a generalizar la traducción. Estos hechos nos confirman, que estos dos idiomas tan diferentes también tienen algunas cosas en común, en este caso serían las conjunciones como el centro de vocabulario en cuanto a su uso en las oraciones complejas concesivas. Generalmente el objetivo del trabajo es destacar diferencias (que surgían durante la traducción) entre estos dos idiomas en cuanto a las oraciones concesivas, pero también se enfoca en asuntos que pueden tener en común.

Todos los resultados están basados en los datos de nuestros análisis. Al mismo tiempo, la investigación la hacemos en un sólo corpus (corpus paralelo Intercorp – versión 10), en el que buscamos en los textos de novelas. También incluimos los textos de los autores latino-americanos, lo que también podía influir los resultados del análisis regresivo.

Como ya hemos mencionado muchas veces, el objetivo del trabajo era destacar las diferencias (y también los rasgos en común) del checo y español en cuanto a las oraciones complejas concesivas. Este trabajo intenta cumplir el objetivo describiendo el tema, ilustrándolo en los ejemplos del corpus y procesando los datos.

Seznam tabulek

Tabulka 1 Souhrnný přehled českých výrazů analyzovaných v praktické části.....	39
Tabulka 2 Přece	41
Tabulka 3 Sice	45
Tabulka 4 Stejně	48
Tabulka 5 (A) přitom	49
Tabulka 6 Zároveň.....	51
Tabulka 7 Marně.....	52
Tabulka 8 Výrazy v parataktických souvětích.....	52
Tabulka 9 Ač.....	54
Tabulka 10 Ačkoli	56
Tabulka 11 Přestože.....	57
Tabulka 12 Avšak	59
Tabulka 13 Třebaže	62
Tabulka 14 I kdyby	63
Tabulka 15 Jakkoli.....	64
Tabulka 16 Byť	66
Tabulka 17 Výrazy v hypotaktických souvětích.....	67
Tabulka 18 Vzdor	69
Tabulka 19 Bez ohledu na	69
Tabulka 20 Přes	70
Tabulka 21 Proti.....	72
Tabulka 22 Třeba.....	72
Tabulka 23 Výrazy v parataktických/hypotaktických souvětích.....	74
Tabulka 24 Změna slovnědruhová.....	74
Tabulka 25 Španělské výrazy podrobené zpětné analýze.....	76
Tabulka 26 Aunque.....	77
Tabulka 27 Si bien	82
Tabulka 28 Y eso que	86
Tabulka 29 A pesar de	88
Tabulka 30 Pese a	92
Tabulka 31 Aun así.....	96
Tabulka 32 De todas formas	98

Tabulka 33 De todos modos	98
Tabulka 34 No obstante	99
Tabulka 35 Sin embargo	103
Tabulka 36 Zpětná analýza	106
Tabulka 37 Změna slovnědruhová.....	109

Seznam grafů

Graf 1 Přece + španělské ekvivalenty	41
Graf 2 Sice + španělské ekvivalenty	45
Graf 3 Stejně + španělské ekvivalenty	48
Graf 4 (A) přitom + španělské ekvivalenty	50
Graf 5 Výrazy v parataktických souvětích	53
Graf 6 Ač + španělské ekvivalenty	54
Graf 7 Ačkoli + španělské ekvivalenty	56
Graf 8 Přestože + španělské ekvivalenty	58
Graf 9 Avšak + španělské ekvivalenty	60
Graf 10 Třebaže + španělské ekvivalenty	62
Graf 11 Jakkoli + španělské ekvivalenty	64
Graf 12 Byť + španělské ekvivalenty	66
Graf 13 Výrazy v hypotaktických souvětích	68
Graf 14 Přes + španělské ekvivalenty	70
Graf 15 Výrazy v parataktických/hypotaktických souvětích.....	74
Graf 16 Grafické znázornění změny slovnědruhov ^é při překladu z češtiny do španělštiny	75
Graf 17 Aunque + české ekvivalenty.....	77
Graf 18 Si bien + české ekvivalenty	83
Graf 19 Y eso que + české ekvivalenty	86
Graf 20 A pesar de + české ekvivalenty	88
Graf 21 Pese a + české ekvivalenty	92
Graf 22 Aun así + české ekvivalenty	96
Graf 23 No obstante + české ekvivalenty	100
Graf 24 Sin embargo + české ekvivalenty	103
Graf 25 Grafické znázornění zpětné analýzy.....	107
Graf 26 Grafické znázornění zpětné analýzy.....	108
Graf 27 Grafické znázornění změny slovnědruhov ^é při překladu ze španělštiny do češtiny	109

Bibliografie

BÁEZ SAN JOSÉ, Valerio, KRÁLOVÁ-KULLOVÁ, Jana, DUBSKÝ, Josef. *Moderní gramatika španělštiny*. Plzeň: Fraus, 1999.

BORREGO NIETO, Julio. *Gramática de referencia para la enseñanza: la combinación de oraciones*. La edición. Salamanca: Ediciones Universidad de Salamanca, 2013.

DANEŠ, František. *Mluvnice češtiny: vysokošk. učebnice pro stud. filozof. a pedagog. fakult aprobace čes. jazyk*. Praha: Academia, 1987.

GILI GAYA, Samuel. *Curso superior de sintaxis española*. 12. ed. Barcelona: Biblograf, 1978.

GÓMEZ TORREGO, Leonardo. *Gramática didáctica del español*. 8. ed., corr. y aum. Madrid: SM, 2002.

GREPL, Miroslav, KARLÍK, Petr. *Skladba spisovné češtiny: Vysokošk. učebnice pro stud. filoz. fak. stud. oborů 73-21-8*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986.

GREPL, Miroslav, KARLÍK, Petr, NEKULA, Marek, RUSÍNOVÁ, Zdeňka Ed. *Příruční mluvnice češtiny*. Vyd 2., opr. [i.e. 3. vyd.]. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008.

HAVRÁNEK, Bohuslav, JEDLIČKA, Alois. *Stručná mluvnice česká: [učebnice pro základní školy: upravené vydání podle nových Pravidel českého pravopisu z r. 1993]*. Vyd. 26., ve Fortuně 2. Praha: Fortuna, 1998.

HAVRÁNEK, Bohuslav, ed. *Slovník spisovného jazyka českého*. 2., nezměněné vyd. Praha: Academia, 1989.

HRBÁČEK, Josef. *Nárys textové syntaxe spisovné češtiny*. Praha: Trizonia, 1994.

KARLÍK, Petr, *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity*. A, Řada jazykovědná 1993, roč. 42, č. A41.

MATTE, BON, Francisco, *Gramática comunicativa del español*, Tomo II, De la idea a la lengua, Madrid, Edelsa 2005.

Nueva gramática de la lengua española. Madrid: Espasa Libros, 2011.

SECO, Rafael. *Manual de gramática española revisado y ampliado por Manuel SECO*, Madrid: Aquilar, 1975.

ŠMILAUER, Vladimír. *Novočeská skladba: vysokoškolská příručka*. 2. vyd. v SPN, (v ČSSR 3. vyd.). Praha: SPN, 1969.

TRÁVNÍČEK, František. *Mluvnice spisovné češtiny 3.*, dopr. a dopl. vyd. Praha: Slovanské nakladatelství, 1951.

ZAVADIL, Bohumil, ČERMÁK, Petr. *Mluvnice současné španělštiny: lingvisticky interpretací přístup*. Praha: Karolinum, 2010.

Elektronické zdroje

BAUER, Jaroslav. *Spojky a částice*. In: Sborník prací Filosofické fakulty Brněnské university, 1964, str. 136, [online, cit. 2019-04-09]. Dostupné na: https://digilib.phil.muni.cz/bitstream/handle/11222.digilib/101288/A_Linguistica_12-1964-1_15.pdf.

ČESKÝ NÁRODNÍ KORPUS - InterCorp. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha. Cit.22.04.2019, dostupný z WWW: <<http://www.korpus.cz>>.

KARLÍK, Petr, NEKULA, Marek, PLESKALOVÁ, Jana (2017): PŘÍSLOVEČNÉ URČENÍ PŘÍPUSTKY. (eds.), CzechEncy-Nový encyklopedický slovník češtiny. [online, cit. 2018-11-30]. Dostupné na: <https://www.czechency.org/slovník/PŘÍSLOVEČNÉ%20URČENÍ%20PŘÍPUSTKY>.

NEBESKÁ, Iva, *Slovo a slovesnost*, ročník 37 (1976), číslo 4, *K negaci v souvětích příčinné povahy*. [online, cit. 2018-11-28]. Dostupné na: <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?art=2407>.

ÚJAP AV ČR (1928): "Přípustka", *Naše řeč, ročník 12* (1928), číslo 1, s. 23-24, [online, cit. 2018-03-03]. Dostupné na: <http://naserec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=2459>.